ANUL XXV – NR. 3 (1076) – 24 IANUARIE 1976

flacara

revistă săptămînală ilustrată, editată de frontul unității socialiste

unire în cuget și simțiri

Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari, cari întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, munciră, suferiră și muriră. Pentru dînsa Mircea cel Bătrîn și Ștefan cel Mare se luptară toată viața lor îndelungată și traseră asupră-le năvălirea îngrozitoare a turcilor, pentru dînsa Mihai cel Viteaz cade ucis în cîmpul Turda, pentru dînsa Șerban Cantacuzino bea otravă, pentru dînsa Horia moarte cumplită pe roată suferă... Aceea ce voievozii noștri cei mari cu vitejia lor n-au putut, poporul armat și întărit de un principiu o va putea.

NICOLAE BĂLCESCU, 1850

România eternă

I

Baza pietrei nu este tăria ei.
Absența pietrelor din jurul pietrii
tăria pietrei este împreună cu piatra.
Viii, toți cei care sunt vii,
se trag din morți,
din morții care au fost vii și au murit.
și din morții profund morți, —
cum 1 se trage din nimeni,
cum nimeni se trage din tenebre,
cum tenebrele din absența gîndirii,
cum gîndirea din nimicul ce naște lucruri.

II

Dar eu sunt om și sunt tată, —
părinte al cuvintelor sunt, —
și rudă cu tot ce miscă

Vă zic, vulturul planează în slavă
dar fără de aer
slava vulturului nu este

Patrie, răsai verbul
întru slava celor care
fiindu-ne, nu s-au fost!

Nume avînd, pentru cine am nume?
Cuvînt rostind, pentru cine rostesc?
Ajută-mă și sprijină-mă tu spirit profund
al vieții
ca să pot să spun cu demnitate
rostul,
ca să pot să spun în cuvînt, necuvîntul, —
și să laud cu lacrima verbului,
strigătul ce l-a născut.

III

Sunt logodit
și port inel ca dovadă
la brațul nerupt și atîng.
Lumina îmi este
de-a dreptul numai și din față.
Strig:
copiii aceia, adolescenții aceia, bărbații aceia
care au murit jertfind țării
clipa nașterii lor,
femeile acelea care au murit născînd,
oamenii aceia care în afara bucuriei de a fi fost
oameni

n-au lăsat semn după ei
cum nici eroii, zic,
nu au semn înainte de naștere;
aceștia toți, zic
și spun:
sunt parte egală cu partea trăită a țării.

IV

Masacru de oameni a fost în luptele noastre
Helesteu de sînge a vărsat trupul tînăr
Urlet de mamă a dat piatra
nenăscătoarea piatră
cînd i-a apus lumina odată cu răsăritul ei.
Cei care nu au nume,
Cei care nu au avut niciodată nume.
Cei de sub cortul morții, —
praful și pulberea lor
măreață îmi este
și scumpă.

V

Tara nu este numai icoana omului viu.
Necunoscuții morți ai ei sunt și ei ea.
Nu numai capra neagră sărindă din stîncă-n
stîncă

ci și capra numai născută
și nu numai piatra neînchegată-n piatră
ci și piatra
închegată în piatră
Pentru un singur nume, —
fără de nume au fost o multime
Pentru un singur cîine,
au putrezit prematur
leșurile nefericitelor nașteri,
Subțirimea luminii, —
cîți ochi sparți, doamne
și cît întuneric a mîngîiat-o!

VI

Astfel cum razele luminii soarelui,
sunt morții soarelui
dar fără de lumină, soarele
nu poate fi văzut fiind, —
tara se arată eternității
prin istoria ei
Ningere
pe soare,
nu s-a văzut
și nu se va vedea
niciodată, —
în vecii vecilor
Amin!

VII

Absența, golul, vidul, pustia
sunt jertfele lui este.
Patrie eternă,
repedea moarte
a celor care s-au jertfit pentru tine,
te adeverează
Iarba proaspătă din primăvară
ca piatra de stabilă îmi apare
Dorul de iarbă, ca și vidul, ca nimicul, ca pustiul
e nesfîrșit de scurt
măreț și implicat
cum numai punctul este
în linia luminii.

Românie eternă, —
viii și morții tăi
sunt patria totală!

NICHITA STĂNESCU ■

flacăra

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis și nu uitați să vă iscăliți.

la dispoziția dumneavoastră

Am citit cu multă plăcere Almanahul editat de revista «Flacăra» și am descoperit lucruri interesante, inedite, atractive. Este o lucrare bună care a stîrnit, după părerea mea, interesul marelui public. Din păcate — și aici am vrut să ajung — s-a strecurat o greșeală în articolul semnat de tovarășul ing. Silviu Dragomir intitulat «Păsările albe». La aliniatul 3 al articolului se spune: **Ulterior, începînd cu micuțul «Principesa Elisabeta» și sfîrșind cu...»** *Realitatea este că nava respectivă se numea «Principesa Maria»; Serviciul Maritim Român (SMR) n-a avut nici o navă cu numele «Principesa Elisabeta».* **(Aurel Smaranda** — *București)*

În dimineața zilei de sîmbătă, 20 decembrie 1975, la orele 10.01, pe un timp foarte friguros, din gara Timișoara Nord a plecat spre București trenul accelerat 259/222. Toate vagoanele trenului, fără excepție, au plecat neîncălzite și în acest tren înghețat a trebuit să călătorească pînă la București mulți oameni, tineri și bătrîni, femei și copii. Desigur, publicarea acestei scrisori în revista dumneavoastră nu-i va mai încălzi pe cei ce au îndurat în ziua aceea frigul. Dar se pune întrebarea, cum de este posibil ca factorii responsabili dintr-o gară mare cum este Timișoara să accepte plecarea unui tren pe o distanță atît de lungă cu asemenea defecțiuni care pun în primejdie sănătatea oamenilor? **(Nicu Sbuchea** — *Hateg)*

Sesizată printr-un articol apărut în revista dumneavoastră privitor la doctorul Mihai Iubu, am luat drumul Turdei. La 20 octombrie a.c. m-am internat în spitalul din acest oraș și chiar în aceeași zi am fost operată de doctorul cu mîini de aur care se numește Mihai Iubu. Am ieșit din spital vindecată, cu o convalescență de 12 zile. Azi mă simt ca nou-născută și nu numai că am scăpat de rinita alergică, după 12 ani de suferință, dar am scăpat și de o durere de cap de care de asemenea suferam de ani de zile. Îi voi fi veșnic recunoscătoare salvatorului meu, doctorul Mihai Iubu. **(Maria V. Dragomir,** *pensionară Piatra Neamț)*

Sînt elevă în anul I a Liceului din Bărca, județul Dolj. În împrejurări triste din viața mea (situație grea în familie, un frate grav bolnav, locuință unde nu aveam condiții de muncă și odihnă, deplasare de acasă din satul Goicea la școală cu bicicleta pe vreme oricît de rea etc.) mi-am luat curajul și am vorbit despre toate greutățile mele dirigintei clasei, profesoara Marcela Vălu Anghel. Să nu credeți că întîmplător m-am adresat dirigintei. Eu am simțit în dînsa întotdeauna un om apropiat. Și nu m-am înșelat nici de data aceasta. M-a ascultat cu atenție și mi-a dat un ajutor pe care nici nu-l speram. Am fost primită în internatul școlii și am obținut și bursă. Mi-am găsit un cămin cald, adăpost și tihnă ca să pot studia cum trebuie. Dar, mai ales, mi-am regăsit încrederea în mine, în viață și în OAMENI precum buna mea profesoară și dirigintă. **(Viorica Dumitru)** — *Bărca, Dolj)*

Vă scriu în numele unui grup de locuitori ai străzilor Gh. Manea și Andrei Bîrseanu, străzi vecine din sectorul 7. În spatele curților numerelor fără soț de pe strada Gh. Manea, și a celor cu soț de pe strada Andrei Bîrseanu, se află un teren viran (într-o vreme a fost folosit ca depozit de ambalaje); recent, pe acest teren s-a instalat Autobaza Transporturi Auto nr. 4, și de atunci trăim veritabile clipe de coșmar — în ceea ce privește «poluarea sonoră», împiedicarea liniștii și odihnei noastre. De la orele 5,30, din zori, șoferii încep să ambaleze motoarele la maximum, iar pentru a se înțelege între ei sînt nevoiți să strige: nu arareori, nervii acestor oameni — concretizați în expresii dintre cele mai **colorate** *— îți lovesc timpanul, făcîndu-te să roșești... Zgomotul durează, fără întrerupere, pînă în jur de orele 18 — am dori să întrebăm organele de resort: cum ne mai putem noi odihni?* **(Aurica Goldner** — *București)*

Multe din orele vacanței de iarnă, școlarii din Bîrlad le-au petrecut la Casa pionierilor participînd la numeroase acțiuni cultural-educative și sportive. Un sondaj în rîndurile pionierilor a alcătuit un clasament al celor mai frumoase, mai reușite manifestări. La loc de frunte «Carnavalul bucuriilor de iarnă», amplă manifestare artistică, educativă, distractivă. Îi urmează seriile de basme, organizate în colaborare cu Biblioteca orășenească, și întrecerile sportive în discipline specifice iernii. **(Lupu Bucholtz,** — *Bîrlad)*

În Craiova s-au construit și se construiesc în continuare multe blocuri de locuințe. Firește, asta nu e nici o noutate. După cum nu e o noutate faptul că de aceste admirabile condiții de viață în locuințe civilizate se bucură mulți oameni veniți la Craiova din satele județului sau din satele altor județe. La toate acestea și la altele am avut timp să reflectez cît timp am stat imobilizat în apartamentul meu din bloc, în urma unui accident stupid. Am învățat în acest timp multe. În primul rînd am învățat și mi-am terminat studiile la facultate. Apoi, am învățat să-i observ pe oameni și să constat cu tristețe că ei nu mai sînt așa cum îi știam. Bunăoară, vecinul meu de apartament (și nu numai el) nu mi-a călcat pragul casei de ani de zile. De ce? Vecinii mei au făcut cu toții progrese pe scara socială. Și-au organizat altfel viața, și-au aranjat locuințele conform cerințelor moderne, cu mobilier nou, unii și-au cumpărat autoturisme. Asta mă bucură. Ceea ce nu mă bucură este că, odată cu aceste realități, distanța dintre noi, dintre familii, se adîncește îngrijorător. În urmă cu opt ani, cînd ne-am mutat în bloc, eram cu toții buni prieteni. Acum observ că pe aceeași scară locuiesc familii ai căror membri nici măcar nu se salută între ei sau se fac că nu se cunosc. Să fie asta o dovadă de «superioritate»? Uneori e și mai rău: se nasc certuri din nimic și se ajunge chiar la procese dezonorante. Familii bine închegate, ai căror membri se achită, dealtfel, cu cinste de sarcinile de serviciu, uită că, aici, în blocuri, constituim de fapt o mare familie în care bucuriile ca și necazurile trebuie împărtășite. Nu credeți asta, tovarăși colocatari ai blocului D 20, Scara 1, din strada Brazda lui Novac? Și un **post-scriptum:** *m-ar bucura ca lucrurile descrise mai sus să constituie totuși un caz izolat, în numărul mare de blocuri construite pe pămîntul țării noastre.* **(Sandu Păunescu** — *Craiova)*

Mă numesc **Eugenia Tomescu,** *locuiesc în orașul Bușteni și lucrez la fabrica de hîrtie din acest oraș. Am cerut instalarea unui post telefonic la domiciliul meu din Bd. Libertății 38 și în anul trecut, cînd s-a pus în funcțiune centrala automată de telefon din orașul nostru, am fost înștiințată să achit suma de 420 de lei taxă de instalație, pe care am și plătit-o la data de 21 august, primind cuvenita chitanță. Am tot așteptat instalarea telefonului, dar în luna decembrie, în locul telefonului am primit o adresă care m-a uluit pur și simplu. Scrie acolo că instalarea telefonului meu necesită lucrări speciale care costă 4 000 de lei.*

În orășelul nostru, Gherla, din județul Cluj, a fost dată în folosință anul trecut o cabană turistică, plasată în parcul de agrement 1 Mai. Cabana «Brădet» — așa i se spune — așezată într-o poziție pitorească, dotată cu un restaurant și camere de înnoptat, atrage vizitatori din oraș și din alte orașe în toate anotimpurile. Pacat numai că, din vina cooperației de consum zonale, care a construit și exploatează acest loc de agrement și odihnă, cabana este lipsită de apă curentă; nici la restaurant, nici în camere nu curge apă, deși pentru instalațiile respective s-au cheltuit nu mai puțin de 99 032 lei — după cum atestă scriptele contabile. Greșit calculate, subdimensionate, instalațiile care ar trebui să pompeze apa nu pompează decît bani... Cum pînă acum nu se văd semne de remediere, aș propune să se cumpere o sacă și un măgăruș care să asigure aprovizionarea cabanei cu apă. Oricum, o să coste mai puțin de 99 de mii de lei. **(Iuliu Topan** — *Gherla)*

Citesc adesea în presă articole despre viața de familie, aud deseori despre familii care se destramă din te miri ce, despre un tată sau o mamă care-și părăsesc căminul și copiii dintr-o condamnabilă ușurință, din lipsă de responsabilitate față de ei înșiși, față de familie și societate. Din fericire, există și alte exemple și despre unul din acestea aș vrea să vorbesc și eu. Îmi cer iertare, că este vorba de însăși familia mea, în care am crescut și m-am format. Din motive pe care nu este nevoie să le arăt aici (dar despre care eu cred cu tărie că au fost cu totul justificate), mama mea s-a despărțit de mai mulți ani de soț. Dintre cei trei copii care au rezultat din căsătorie, doi au fost luați de tatăl nostru, iar eu, cea mai mică, am rămas cu mama. După ce tatăl meu s-a recăsătorit, cei doi frați au fugit din casa lui care încetase să fie și a lor și și-au căutat adăpost și cămin acolo unde știau de fapt că o să-l găsească, la mama. Între timp, se recăsătorise și mama și dăduse naștere încă unei fetițe. Tatăl meu vitreg — o, Doamne, ce greu îmi vine să pronunț cuvîntul acesta cu înțelesurile lui amare! — i-a primit cu brațele deschise pe cei doi copii descumpăniți și avea acum patru. I-a crescut pe toți cu aceeași dragoste și cu aceeași răspundere pentru viitorul lor. Am urmat cu toții la școli și acum sîntem oameni pe picioarele noastre, cu drepturi și obligații proprii în societatea în care trăim. Îi purtăm cu toții tatălui nostru **adevărat** *(nu celui care ne-a dat naștere și ne-a părăsit) dragoste și respect, o profundă recunoștință pentru devotamentul pe care l-a avut față de noi. Dacă m-ați înțeles, dragi cititori, din aceste cîteva rînduri seci care nu pot cuprinde în întregime meritele unui OM adevărat, atunci intențiile mele de a-i aduce mulțumiri și de a-l da drept exemplu și altora s-au împlinit și nu-mi rămîne decît să-i dau și numele:* **Avram Constantin,** *conducător auto, domiciliat în Vălenii de Munte, județul Prahova. (prof.* **Zenovia Cernat** — *Vălenii de Munte)*

Liliana Georgescu *din București închină aceste versuri «unor minunate seri oferite de* **Cenaclul Flacăra»:**

Să-nvețe tineretul să creadă-n adevăr,
Să-nvețe ce înseamnă cînd răsădești un măr,
Să-nvețe să păstreze tot ce-au lăsat străbunii:
Să fie om cu omul și lup contra minciunii!

Să-nvețe tineretul să cînte cu poeții,
Să-nvețe să sărute lumina dimineții,
Să știe să iubească și să ajute ferm
Pe cei ce-s încă singuri și încă se mai tem!

Să-nvețe tineretul să creadă doar în pace,
Să-ajunge pe aceia ce țara vor să-i calce,
Să creadă în virtute și-n sfînta libertate,
Să șteargă poluarea, acum, cît se mai poate!

Să-nvețe tineretul să creadă-n adevăr,
Să-nvețe ce înseamnă cînd răsădești un măr,
Să-nvețe tineretul să își clădească era,
Să-nvețe să-nțeleagă și să-și salveze TERRA!

Monumentul de la Adamclisi se află în pline lucrări de reconstrucție. Fapt îmbucurător pentru toți cei ce iubesc istoria poporului nostru și se înclină cu respect și emoție

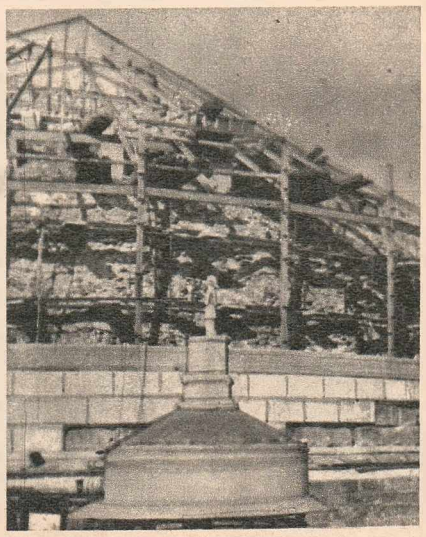

în fața documentelor atestînd existența sa milenară pe acest pămînt. Restaurarea impozantului monument de la Adamclisi este încă legată de multe dificultăți privind păstrarea autenticului străvechii opere. Cred că în această direcție ar trebui să se îndrepte atenția restauratorilor și cred de asemenea că o largă consultare a unor arhitecți, sculptori, istorici etc., ar constitui o garanție a succesului lucrării. **(Constantin Iordache** — *artist plastic)*

Un nou stoc de scrisori sosite în ultima vreme la redacție, semnalînd lipsuri ale transportului în comun urban și interurban ne obligă, vrînd-nevrînd, să ne continuăm «serialul» pe această temă, început la finele anului trecut:

● *Elevii din clasele mici care locuiesc în cartierul «Petrolul» din Ploiești învață la Școala generală nr. 15 de pe strada Bărcănești, situată la aproape o oră și jumătate de mers pe jos. E greu în toate anotimpurile, dar mai ales în timpul iernii. Problema s-ar rezolva ușor dacă Întreprinderea de transporturi Ploiești ar dispune ca autobuzul de pe traseul 32 să circule pe ruta Bariera București-Șoseaua Ghighiului-Șoseaua Rîfov. E de remarcat că în anul care a trecut inițiativa aceasta a fost acceptată, elevii și-au scos abonamente lunare, achitînd — firește — contravaloarea lor dar, la puțin timp, li s-au restituit banii, iar cursa a fost desființată fără nici o motivare.* **(Ion Ionescu** — *Brazi)*

● *În urmă cu cîțiva ani, pentru a veni în sprijinul publicului călător, pe raza comunei Gurahonț din județul Arad, au fost deschise noi trasee de autobuze: Gurahonț-Pescari-Crocna, Gurahonț-Mădrijești-Zimbru și Gurahonț-Bonțești-Mustești. Cel mai mult s-au bucurat de această inițiativă copiii din satele numite și din altele, care vor să-și continue învățătura la liceul din centrul comunal. Un oarecare timp, autobuzele au circulat în cele mai bune condițiuni, respectîndu-se cu strictețe graficele de parcurs. Din păcate, toate acestea țin de trecut. În ultima vreme, în circulația autobuzelor se semnalează din ce în ce mai frecvente deficiențe ținînd de defecțiuni tehnice, indisciplină, starea proastă a unor drumuri etc. Împotriva tuturor acestora există însă și contramăsuri. De ce nu se iau?* **(Alexandru Herlău** — *Gurahonț, Arad)*

● *Necazurile cetățenilor nevoiți să circule pe traseul de autobuze I.T.A. Afumați-București au mai fost semnalate în revista dumneavoastră. Dacă revin acum, e că nimic nu s-a îndreptat. De cînd fosta linie de autobuze 50 a trecut din exploatarea I.T.B.-ului, unde totul mergea cum trebuie, în «grija» I.T.A., treburile merg de-a-ndoaselea. Dimineața, cînd oamenii merg la serviciu, este o adevărată dramă: autobuzele vin la distanțe de 40 de minute, iar vreo două zile în șir... n-au venit deloc. E ușor de închipuit ce aglomerații se iscă, oamenii ajung tîrziu la condică și cu gimnastica de înviorare făcută nu după programul radio, ci după «plimbarea» cu autobuzul de la Afumați. Un controlor de la capătul liniei fiind întrebat odată de ce dăinuie această situație care este dăunătoare și pentru I.T.A. (călători care nu mai cumpără bilete, stricăciuni ale ușilor etc.) a răspuns: «Fiți mulțumiți așa cum e!» Ei bine, nu sînt mulțumit!* **(Nicolae Enache** — *comuna Afumați)*

● *Despre năravurile unor conducători auto I.T.B. (liniile 34, 73, 105, 105 barat, 108) care — în ciuda dispozițiilor exprese ale conducerii I.T.B. — refuză să oprească în stații să ia călători la ieșire sau la retragere, ne-au sesizat în scrisorile lor:* **ing. Ion Verdan** *și* **un grup de locatari** *din Bd. 1 Mai, Bloc 11 Sc. D)*

● *Între orașul Filiași și satul Fratoștița este o distanță de 7 km pe care circulă sau, mai bine-zis,* **ar trebui** *să circule un autobuz al I.T.A.. Fără a avea un grafic de parcurs, fără să țină seama că zeci de oameni din sat lucrează la întreprinderile din oraș unde trebuie să ajungă la oră fixă de program, autobuzele acestei linii mai mult stau în garaj. Este de asemenea de neînțeles de ce conducerea I.T.A. refuză să elibereze abonamente pentru această linie, evident strict necesară multor oameni ai muncii.* **(Ilie Diaconu** — *Vulcan)*

Am fost de curînd în municipiul Deva și am avut curiozitatea să văd cum mai stau lucrurile la malul Mureșului, acolo unde în vara anului trecut au avut loc dezastrele cunoscute, pricinuite de inundații. Am avut marea satisfacție să văd ce sînt în stare să facă oamenii, mobilizați de un țel grandios. Într-un timp record, s-a ridicat aici un dig lung de 10 kilometri și cu înălțimi de pînă la 8 metri. La realizarea acestei lucrări de apărare a frumosului oraș hunedorean au participat peste 18 000 de cetățeni, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, care au prestat circa 300 de mii de ore de muncă patriotică. Cinste lor! **(S. Nicu** — *Hațeg)*

POȘTA REDACȚIEI

Radu Nicolae — comuna Turbați-Siliștea Snagovului. Întreprinderea agricolă Otopeni ne-a comunicat că, potrivit Codului Muncii, comisia de judecată a întreprinderii sus-menționate a hotărît să vi se plătească 120 de ore suplimentare pe an. **Costică Stoica** — Craiova. Conform pregătirii dumneavoastră — specialitatea îmbunătățiri funciare — ați fost repartizat la C.A.P. Giubega, care se află în perimetrul sistemului de irigații Cetate-Galicea. **Toma Dreghici** — comuna Lunca Lungă, județul Gorj. Sînteți tractorist la IFET, în cadrul sectorului de exploatare Băile Herculane, și vreți să vă transferați la atelierul mecanic din Balmezu, dar aici — ne scrieți dumneavoastră — nu sînt locuri. În această situație, cum credeți că vă putem ajuta? **Gheorghe Simion** — comuna Helgiu, județul Bacău. Pentru a veni în ajutorul celor ce călătoresc pe ruta Berzunți și Sănduleni—Gheorghe Gheorghiu-Dej, s-a înființat o stație de autobuz la bariera CFR, iar cei ce merg spre Tg. Ocna pot lua autobuzul de aici, fără a mai fi nevoiți să meargă la autogară. **Mihai Toader** — Tulcea. «Vă conjur, răspundeți-mi pe ce cale doriți, dar răspundeți» — vă încheiați scrisoarea adresată redacției, de fapt a doua scrisoare trimisă nouă, la 3 zile de la primirea celei dintîi. Tovarășe Toader, cele sesizate de dumneavoastră necesită o serioasă verificare din partea forurilor competente și fiți sigur că dacă dreptatea va fi de partea dumneavoastră veți obține copilul. Pînă atunci, așteptați și aveți încredere în cei ce sînt îndreptățiți să rezolve. **Pavel Negoi** — Petrila. Consiliul popular al județului Hunedoara ne-a informat că vi s-au oferit pînă acum: o locuință din Colonie și un apartament în bloc, dar ați refuzat ambele variante. **Cititorilor** care ne solicită în continuare relații și adresa inginerului Nicolae Constantinescu le recomandăm să citească articolul «Primul pas» din nr. 1 al revistei noastre.

MARGA NEDELEA ■

unire în cuget și simțiri

Datorită luptei maselor populare și a personalităților luminate ale poporului s-a putut realiza unirea Principatelor Române — Muntenia și Moldova —, important pas spre împlinirea năzuinței de unire a românilor într-un singur stat.

NICOLAE CEAUȘESCU

Pictură de M. CĂMĂRUȚ — lucrare a Muzeului Unirii-Iași

Reproducere color de VASILE MOLDOVAN ■

DE DOUĂ MII DE ANI

De două mii de ani venim în lume
Cu trupul plin de răni și biciuit
Nu c-am rîvnit putere și renume
Ci tihnă și prihană c-am dorit.

Și pîine frămîntată cu sudoare
Am dumicat în zile de nepost
Și cîți eram nu încăpeam sub soare
Și-n casa noastră n-aveam adăpost.

Dar am purtat prin vremuri fruntea sus
Cum fruntea lor și-o poartă sus Carpații
Că steaua noastră veșnic n-a apus
Ci arde luminos prin generații.

Am străbătut al patimei noian
Cinstind un nume dîrz și fără pată.
Latini sîntem din osul lui Traian
Și daci la fel, dar oameni prima dată.

Ni-e greu pămîntul de eroi și mume
Și trupul ne e ars și biciuit
Venim de două mii de ani în lume
Și, iată, spunem astăzi: Am sosit!

TEODOR CAPOTA ■

Dorința cea mai mare, cea mai generală, acea hrănită de toate generațiile trecute, acea care este sufletul generației actuale, acea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare, este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legiuită și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia sîntem același popul, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndestulat, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitoriu de asigurat și în sfîrșit aceeași misie de împlinit.

MIHAIL KOGĂLNICEANU, 1857

...Românii din Transilvania, în împrejurările de față, numai la Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea. Cînd s-a ales Cuza domn, entuziasmul la românii Transilvaniei era poate mai mare decît în Principate... Un lucru mi se pare a fi mai mult decît sigur; că românii de peste Carpați, bărbați și femei, bătrîni și tineri, toți ar fi gata de a muri pentru Domnul Cuza...

O Principe și Domn al românilor! fie ca să vă stee în ajutor geniul nației române, și să fiți executorul fericit al planului celui mai mare domn și român ce a avut vreodată Dacia lui Traian...

AL. PAPIU ILARIAN, 1860

Nu numai în privința limbei, ci și în aceea a teritoriului este absolutamente imposibil de a trage o linie de demarcațiune între moldoveni și munteni... moldovenii sînt munteni, muntenii sînt moldoveni, moldovenii și muntenii sînt transilvani, transilvanii sînt moldoveni și munteni, iată singurul aspect adevărat și posibil al acestui majestuos tablou, de o unitate națională fără exemplu în analele lumii!...

Moldova, Transilvania, Muntenia nu există pe fața pămîntului; există o singură Românie, cu un picior în Dunăre și cu altul pe ramificațiunile cele mai depărtate ale Carpaților; există un singur corp și un singur suflet, în care toți nervii și toate suspinele vibrează unul către altul.

BOGDAN P. HASDEU, 1867

Românul ardelean știe că Ardealul este adevărata lui patrie, dar știe tot de odată că și dincolo de Carpați sînt frați de ai lui, că și acele sînt patrii românești. Dincolo sînt frați de-ai noștri, ei vorbesc tot românește ca și noi.

GEORGE BARIȚIU, 1842

schimbul III sau surprizele celui de-al treilea opt

8=8=8 dar

Se lucrează în trei schimburi: cu aceiași oameni, cu aceleași mașini, răspunzînd aceloraşi cerințe importante ale economiei naționale, care, și ele, sînt aceleași ziua și noaptea. Și totuși în unele cazuri schimbul 3 este nu numai ultimul din punct de vedere cronologic în cele 24 de ore, ci și ultimul pe planul producției și calității. Există, e adevărat, și situații diferite, unele chiar contrare; așadar, se poate!

Schimbul 3 nu este — nu trebuie să fie! — în mod fatal, copil vitreg.

În raidul-anchetă publicat mai jos redăm cîteva aspecte ale unei probleme cu multiple și, cîteodată, neașteptate implicații.

să fie oboseala singura cauză... ?!

Se aflau în biroul directorului Intreprinderii de motoare electrice Pitești, inginerul Mihai Zisu, ca la o adevărată masă rotundă, care pentru mine depășea cele mai optimiste așteptări, masă rotundă înjghebată ad-hoc prin însăși amabilitatea directorului, Dumitru Drăguț, secretarul comitetului de partid pe întreprindere, Gheorghe Bănică, șeful secției motoare asincrone și Vasile Iordache, șeful secției motoare fracționare. Discuția demarează oarecum dificil, subiectul nefiind unul predilect pentru gazde.

— Spuneți-mi, tovarășe Bănică, la dumneavoastră în secție există vreo diferență între realizările schimbului 3 și cele din primul schimb?

— Evident, cele din schimbul de noapte sînt mai slabe.

— De ce evident?

Interlocutorul meu mă privește mirat, ca și cum m-ar întreba pe ce lume trăiesc. Intervine directorul Mihai Zisu:

— Diferențele nu sînt chiar așa de mari, dar situația nu este deloc roză. Schimbul 3 pune niște probleme dintre care aș remarca două mai importante: cea a asigurării asistenței tehnice și apoi cea legată de crearea unui ritm biologic al oamenilor pentru a putea lucra noaptea. Dacă primul aspect este rezolvat, la al doilea mai întîmpinăm greutăți.

— Am lucrat și eu în acest schimb, îmi spune Dumitru Drăguț. Urmam în același timp o școală serală. Vedeți, la noi foarte mulți dintre cei care lucrează noaptea urmează o formă de învățămînt serală. Vă dați seama, este greu, oamenii aceștia nu pot lucra decît în schimburile 1 și 3 și este destul de obositor.

— Îmi dau seama, dar nu mi se pare că trebuie privită situația ca o fatalitate.

— Nu, nu mă înțelegeți greșit, nu încerc să scuz rezultatele slabe sau abaterile de la disciplină, dar ceea ce vă spuneam mai sus este o realitate. Adevărat, și aici sînt întrutotul de acord cu tovarășul director, oamenii noștri, cînd lucrează în tura de noapte, nu știu să se organizeze în timpul zilei.

— Revin la dumneavoastră, tovarășe Bănică, spuneați că productivitatea acestui schimb, pe care-l discutăm, este evident mai scăzută. Care ar fi cauzele?

— Oamenii obosiți.

— Am auzit că au fost destui cei care au venit seara, la poarta întreprinderii, amețiți, cu chef?

— Au venit, dar n-au intrat, i-a oprit portarul.

— Absențe nemotivate înregistrați?

— În ultimul timp mai puține.

— Despre asistența tehnică a schimbului...

— Este la fel de bună ca în timpul zilei, deși cîteodată în privința asta întîmpinăm dificultăți din cauza slabei pregătiri profesionale a unora: mecanici, electricieni. Cînd aceștia sînt repartizați în tura de noapte și se ivește vreo defecțiune, timpul de remediere este prea mare.

— Schimbul pierde, astfel, un timp prețios, lăsînd la o parte calitatea depanării...

— Bineînțeles.

— Dumneavoastră personal faceți controale noaptea?

— Destul de des.

— Și cam ce nereguli găsiți?

— Mai doarme cîte unul, alții stau cam mult de vorbă...

Și ce măsuri ați luat?

— Îi discutăm în ședințe, îi penalizăm.

— Să nu credeți că rămînem pasivi în fața acestor deficiențe, intervine din nou secretarul de partid, încercînd parcă să mai atenueze cumva «sinceritatea» șefului secției motoare asincrone. Am înființat, de exemplu, continuă dînsul, brigăzi de control formate din cîte 4 oameni. Există, astfel, 8 brigăzi care execută în medie cam trei controale pe săptămînă, în diferite schimburi.

— Și ce fac practic acești oameni?

— Au niște carnețele în care-și notează abaterile, fac observații pe marginea fiecărui caz, și-l discută cu șefii de secție, cu maiștrii, propunînd sancțiuni. Oricum, lucrurile s-au îndreptat în ultimul timp, uitați procentul de nemotivați a scăzut pînă la 1,04%.

— Și la motoare asincroane, la fel?, îl întreb pe Gheorghe Bănică.

— Adică?

— Păi uitați, oamenii spun că lucrurile au început să se îndrepte, că schimbul 3 își intră în drepturi. La dumneavoastră în secție, cum se prezintă situația?

— Staționară.

Să înțelegem din acest răspuns sec că se înregistrează în continuare absențe nemotivate, că mai sînt găsiți muncitori care dorm în timpul lucrului lîngă mașini, că portarii mai opresc la intrare, la ora schimbului, pe extenuații «torturilor bahice», că nici calificarea unora dintre angajați... Îl rog și pe șeful secției motoare fracționare, Vasile Iordache, să-și spună părerea.

— Situația nu este chiar atît de sumbră.

— N-o vede nimeni sumbră, tovarășe Iordache, doar rezultatele...

— Știți, totuși, oboseala oamenilor nu este o simplă poveste. Foarte mulți fac naveta din diferite comune, unde-și mai lucrează și lotul personal. Dar aveți dreptate, o bună parte din vină ne aparține. Mai sînt și neglijențele noastre.

— Concretizați, vă rog.

— De exemplu, la mine în secție se lucrează numai în două schimburi. Ei bine, schimbul 2 poate rămîne neasigurat cu materiale dacă nu luăm măsuri încă din schimbul întîi.

— Se mai întîmplă așa ceva?

— Rar, dar se mai întîmplă.

Să ne înțelegem bine, Intreprinderea de motoare electrice din Pitești este o întreprindere care «a început să meargă». Planul pe anul trecut a fost realizat mai devreme, exportul a fost depășit, productivitatea pe angajat a crescut dar, ca întotdeauna, există loc pentru mai mult și mai bine, iar «relele» care s-au strîns în acest schimb 3, adică actele de indisciplină, diferitele neglijențe și abateri, slaba calificare a unora sînt elocvente în acest sens. Cîteva constatări făcute tot la o întreprindere piteșteană și anume la Intreprinderea de poduri metalice și prefabricate din beton pot fi considerate drept concluzii sau observații utile pentru ancheta noastră.

Astfel, rugat să ne destăinuie care ar fi «misterul» bunelor rezultate obținute de întreprinderea amintită, în toate cele trei schimburi de fabricație, inginerul Ion Rădulescu, șeful secției prefabricate beton, ne spunea printre altele: «Aș putea spune că schimbul unu este mai vitregit chiar, pentru că dimineața se fac reparațiile utilajelor. Bineînțeles cele mai dificile, depanări făcîndu-se în toate schimburile. Nu, nu este vorba de nici un mister. Te organizezi bine, îți formezi oameni. «Controale faceți?»

«Controale facem toți. Nu exagerez, de exemplu, la noi ofițerii de serviciu sînt numai cadre de specialitate care pe lîngă control pot oricînd acorda și o asistență tehnică suplimentară. Ce-ar putea face de pildă un contabil? Ne vine cam des rîndul, e drept, dar este mai sigur. După cum vedeți, ăsta-i secretul: muncim, ce altceva ar putea fi?» Chiar asa, ce altceva!

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

și dacă vine procurorul ?

Unele întreprinderi se întreabă cum să aducă schimbul 3 la nivelul celorlalte două. La «Cablul românesc» din Ploiești, cea mai veche întreprindere din țară cu acest profil, problema capătă o altă dimensiune, întrebarea, rămasă deocamdată fără răspuns, fiind: cum să facem ca un schimb-fantomă să devină realitate. Fiindcă, după cum veți constata, și fantomele pot produce bătaie de cap.

În hala 1 se lucrează, în prezent, în trei schimburi, iar în hala 2 — în două. Oare sarcinile de plan nu impun și aci lucrul în trei schimburi? Dimpotrivă. «Cablul românesc» va cunoaște o serioasă extindere în actualul cincinal, își va dubla capacitatea, deci generalizarea celor trei schimburi reprezintă o stringentă necesitate. Dealtfel, s-a mai lucrat și se lucrează, uneori, în trei schimburi și în hala 2. Producția de cabluri reprezintă o componentă importantă a progresului industrial: de la cablurile de frînă de 2 mm diametru la odgoanele de oțel împletit ajungînd pînă la 70 mm diametru, cablurile transportoare pentru Reșița și Hunedoara, pentru teleferice etc. Așadar, se resimte din plin nevoia de cabluri și ele trebuie produse și în schimbul 3. Atunci?

— Sîntem mereu întrebați de ce nu introducem schimbul 3 în hala 2 — ne spune directorul întreprinderii, inginerul Marius Titu. Noi răspundem tot printr-o întrebare, ba chiar mai multe: Cu cine? Cu femei? Dacă vine un procuror, dacă se întîmplă accidente? Unele dispoziții interzic munca femeilor în schimbul de noapte în metalurgie. Or, noi nu avem destui bărbați pentru schimbul 3 generalizat. Cu 14 ani în urmă, cînd am venit în fabrică, nu întîlneai decît bărbați; acum jumătate din personal este feminin și mă întreb, cu strîngere de inimă, ce va fi mîine. La școala profesională a întreprinderii din 74 elevi doar 14 sînt băieți, și încă și aceștia aduși, cum spuneam noi, cu mila: pe unii i-am admis doar cu șapte clase, urmînd ca a opta s-o dea la fără frecvență.

— De ce această fugă a băieților?

— Nu există decît două fabrici de cabluri în țară și unii ezită să învețe o meserie pe care o vor putea exercita în doar două orașe: Ploiești și Cîmpia Turzii. Un alt aspect: indicatoarele tarifare din domeniul nostru nu prevăd decît patru categorii de calificare, nu șase, afirmîndu-se că operațiunile la mașinile noastre nu sînt destul de complexe. În fine, unii băieți, de ce să n-o spunem?, preferă o muncă mai ușoară și mai bănoasă, de pildă visează să devină mecanici auto sau reparatori de televizoare.

Neobișnuita situație a schimbului 3 de la «Cablul românesc» este, s-ar părea, fără ieșire. Și totuși nu.

— Există o soluție — afirmă Stelian Minea, tehnician principal, secretarul comitetului de partid. Meseria de cablar este relativ puțin cunoscută la noi și cred că ar trebui să i se facă o mai largă popularizare. E o meserie plină de răspundere. Gîndiți-vă ce s-ar întîmpla dacă ar ceda un cablu! Telefericele pe cablurile noastre merg, și tot noi am fabricat cablurile de suspendare ale Sălii polivalente din București. Este o muncă respondabilă și defel lipsită de interes pe plan tehnic. În anii viitori partea de muncă brută va scădea considerabil. Dacă în prezent se întîmplă ca pe parcursul a opt ore un operator la mașina de lițat să ridice bobine care, împreună, cîntăresc sute de kilograme, electropalanele pe care le vom introduce la unele mașini vor asigura încărcarea automată. Dacă se va scrie mai mult despre această profesiune, pe nedrept rămasă, oarecum, în anonimat, sperăm că vor veni la noi mai mulți bărbați.

Astfel, se va soluționa poate și problema schimbului 3. Pînă atunci, ne batem capul.

V-am spus, doar, că și un schimb-fantomă poate da dureri de cap.

LIONEL NIȚESCU ■

un schimb al maiștrilor

După miezul nopții, Intreprinderea de prelucrare a maselor plastice din București este coordonată de un ofițer de serviciu care, după caz, poate fi tehnician sau inginer, cum este cazul în această noapte de 13 ianuarie, cînd inginerul chimist Dan Deleanu, îndatoritor și bine dispus că are cu cine schimba o vorbă, poate informa că organizarea producției, de mai multă vreme, se desfășoară șnur, fără abateri și egal în toate cele trei schimburi. După părerea dumnealui, pentru un tînăr cu morbul autoperfecționării schimbul trei, dar mai ales schimbul doi, oferă condițiile ideale de lucru, îi lasă adică liber timpul individual cel mai productiv, diminețile, și îi ocupă timpul social cel mai prielnic, după amiezile liniștite și a doua parte a nopții. Fapt confirmat și de tînărul muncitor Nicolae Costea, tot de la un sector la «rece», dar nu de la mase plastice, ci de la secția strungărie grea a Intreprinderii de pompe «Aversa», unde am ajuns urmînd perdeaua de lumină vizavi de Halele Centrale Obor. Alături însă «la cald», liniștea e numai aparentă.

Maistrul Gheorghe Muscalu, cu un ochi bandajat într-un schimb doi, organizează lucrul turnătorilor formatori dezbătători, praful se ridică din forme, fonta sclipește cald și în maiouri muncitorii se îndreaptă spre locurile indicate de șeful lor. Schimbul trei este un schimb al maiștrilor, al maiștrilor celor mai destoinici. Chiar dacă nu se laudă, Gheorghe Muscalu recunoaște că după miezul nopții, mai ales după masa de la două și jumătate, maistrul se află acolo unde se ivesc punctele cele mai fierbinți, fapt pentru care unui maistru nu-i este suficientă școala, pregătirea teoretică, fiindcă el trebuie să pună mîna, să lucreze efectiv. De la un timp controlul nu mai e eficient, contează exemplul, mobilizarea concretă, ca și organizarea procesului de producție ceva mai altfel decît în primul schimb. O organizare elastică, nu așa cum credea după terminarea școlii de maiștri. Entuziasmul uneori se naște și din necunoaștere, din iluzia unei teorii insuficient probată în împrejurările niciodată aceleași de la o zi la alta, de la un schimb la altul. Cu oamenii nu întotdeauna poți lucra ca la carte și uneori nici nu e bine, cu oamenii e nimerit să lucrezi ca în viață. Acesta e în puține cuvinte ce contează la schimbul trei. Are acum un colectiv de oameni care, chiar dacă nu se poate spune că-l înduioșează, nu de puține ori îl emoționează. Schimbul trei este o școală, chiar mai mult decît atît, o încercare a vieții, în care ce contează se numește cunoașterea oamenilor în complexitatea existenței lor. Și mai este o disciplină. O disciplină ce urmează o bandă a schimburilor, pornind din primul, cel mai complex, și terminîndu-se cu cel mai greu, al treilea.

Gheorghe Muscalu are treizeci și șase de ani. 14 ani a fost turnător formator și numai de trei ani este maistru, de cînd părul ondulat, pieptănat foarte rar, a început să se rărească, lăsînd în urmă doar o chelie academică. Poate afirma deci în cunoștință de cauză că fără botezul schimbului trei încercarea lui de a-și forma un colectiv de șoc ar fi durat încă și astăzi. Munca turnătorului s-a modificat pînă-ntr-atît încît azi ea aproape nu mai are nici o legătură cu ceea ce a fost pe vremea cînd a început-o el, cel puțin în ce privește mecanizarea operațiunilor. Schimbul trei în turnătorie este un schimb de sine stătător, o fază a procesului tehnologic, indispensabilă, finalizînd munca pri-

nu totdeauna

melor două și pregătind-o pe a primului schimb, o muncă grea, fără pauze și fără răgaz — mai ales la banda rulantă, lucru firesc, dar în schimbul trei aceasta presupune, pe lîngă priecepere și organizare, lupta cu ritmurile biologice, natural mai scăzute spre dimineață, după o noapte de încleștare. În atare condiții, maistrul devine un factotum, muncitor, organizator, animator, prieten, șef, maistru, inspector pentru protecția muncii, și, ce-i mai important, nimeni altcineva nu-l poate înlocui, nici ajuta, cum s-a încercat la un moment dat prin numirea unui supervizor din rîndurile inginerilor. Și, la drept vorbind, nu numai maistrul este un factotum, ci și muncitorii înșiși, pentru că oricînd fiecare dintre ei trebuie să fie apt să-și înlocuiască colegul.

«De exemplu, acum stau de vorbă cu dumneavoastră, din păcate cu un singur ochi, unul mai obosit ar putea s-o lase mai moale, cel puțin pînă revin eu lîngă el, dar nu o va face, nu de teama pedepsei, pe care aș aplica-o automat, așa i-am obișnuit și așa pot să-i stimulez în cazurile inverse, dar nu din pricina pedepsei nu o va face, ci pentru că... mai simplu ar fi să vă spun că acest schimb noi îl numim al solidarității, iar cel care ar încerca un asemenea gest știe că astfel s-ar lipsi singur de sprijinul și înțelegerea mea și a colegilor lui, ceea ce în schimbul trei înseamnă dacă nu totul, oricum foarte mult».

Verificăm cele spuse de maistrul Gheorghe Muscalu împreună cu tehnicianul dispecer, Costică Iliescu, reluăm adică traseul «cald»—«rece», vestiarele, locurile ferite, umbroase, goale, liniștite, nici un «obosit», controalele sînt «treze» chiar și la această oră devreme, înaintea orei mesei și dincolo de Halele Obor, în drum spre casă, duduitul motoarelor și al mașinilor celor două întreprinderi de prelucrare a materialelor plastice și de pompe bruiază ritmic zăngănitul tramvaielor de noapte.

NICOLAE CRISTACHE ■

„mîine, cînd ieșim, cred că-i tragem o bătaie cu bulgări de zăpadă"

Singur, cam pe la miezul nopții, pe-o stradă pustie și lungă. Ar trebui poate să mai spun doar atît, cum că ningea, dar, de fapt, de sus din cerurile doar bănuite cădeau adevărate torente de zăpadă. Altfel spus, de numai trei ore ningea peste Brașov și zăpada se așternuse cu mult peste două palme. Mă apropiam, cum spuneam, de miezul nopții și de poarta principală a Întreprinderii «Rulmentul» și încercam să anticipez o eventuală uimire a paznicului de la poartă. Și-ntr-adevăr, după o studiere amănunțită a buletinului și a legitimației, aud: «Acum, la ora asta și pe ninsoarea asta?! Dar ce-aveți cu schimbul trei? E-un schimb ca toate celelalte. E-adevărat că poate-i un pic mai greu, dar munca-i muncă, ce să-i faci, asta-i și alta nu». Peste cîteva minute fac cunoștință cu inginerul Victor Dragoman. Din nou uimire, din nou discuții, din nou buletin și legitimație. Pînă la urmă totul e-n regulă, misiunea, mi se spune, e misiune, dar, aflu în continuare, n-am să văd nimic deosebit, nimic altceva decît ceea ce se poate vedea și ziua, în schimbul unu sau doi. Pornim către cele două puncte cheie ale întreprinderii, adică secțiile de strungărie și rectificare.

— Nu spun că dumneavoastră nu aveți dreptate, poate că-n alte părți, la alte întreprinderi, de o altă factură, schimbul trei este un fel de copil vitreg, dar la noi o asemenea situație este de-a dreptul imposibilă.

— Vreți să spuneți că nu există chiar nici o diferență între schimbul unu și trei?

— Nu numai că o spun, dar vă veți și convinge de acest lucru. Veți vedea, în primul rînd, că toate mașinile sînt încărcate la maximum, adică toate strungurile lucrează din plin, ceea ce înseamnă că toți oamenii sînt prezenți. Mai mult, veți putea constata cifric cît a realizat schimbul unu cît a făcut schimbul doi și, din norma totală de 140 000 de inele pe 24 de ore, cît i-a mai rămas de făcut schimbului trei.

Inginerul Nicolae Stan, mecanicul șef la schimbului A, schimb aflat acum în poziția de noapte, desfășoară cifrele respective și notez că-n schimbul unu s-au făcut 46 000 de bucăți de inele, în schimbul doi s-au realizat 50 000 de bucăți, iar în schimbul trei, ca să atingă cifra de plan, trebuie să mai facă doar 44 000 de bucăți.

— Cred însă că vom depăși chiar și cifra schimbului doi. Pe ce mă bazez? În primul rînd pe faptul că am preluat din mers toate strungurile, adică n-am pierdut timpul cu reglatul mașinilor, apoi cărucioarele cu piese de la forjă sînt încărcate. Pînă acum, să nu vorbesc într-un ceas rău, toate strungurile merg ceas, cu excepția a două mașini care sînt în reparație planificată și a strungului la care lucrează Ioan Mastan. Ce s-a întîmplat? S-a defectat grupul electro-hidraulic și motorul care nu se știe precis ce are. De aproape o oră și jumătate se chinuie electricianul Gheorghe Iliescu să-i dea de capăt, dar deocamdată încă n-a reușit. Nu, nu-i de vină Mastan, el așa a preluat mașina, de la schimbul doi, că atunci trebuie să se fi produs defecțiunea.

— Mai trebuie să aibă o singură hibă și dacă nici aia nu e, eu mănînc tot strungul, cu piulițe și cabluri cu tot. Într-o jumătate de oră îl pun pe picioare. (Gheorghe Iliescu)

— Pari destul de supărat, îi zic eu lui Mastan.

— Nu par, că sînt, numai eu știu cît va trebui să trag toată săptămîna ca să mă încadrez în normal.

— E cineva vinovat că-n loc să muncești, adică să strunjești inele, îl ajuți pe Iliescu, băiatul de la întreținere?

— Nu-i nimeni vinovat, că doar oricui i se poate întîmpla una ca asta, mașina-i mașină, merge ce merge și se mai defectează, dar, cum să spun, cui îi place să aibă ghinion?

La capătul liniei de strunguri care execută 8 operații, îl întîlnim pe reglorul Toader Chiosa. Îl întreb ce face el concret în clipa de față.

— Corectez cuțitele strungului ăsta. Datorită efortului la care sînt supuse, după cîteva sute de piese, cuțitele se mai deplasează cu cîteva sutimi de milimetru. Datoria mea de reglor este să supraveghez tot timpul cele patru strunguri de care răspund, astfel încît să ne înscriem în toleranțele admise. Dacă-n schimbul trei se muncește altfel decît în schimbul unu? Nu, hotărît nu. Numărul de oameni este același, numărul de mașini este același, producția pe care trebuie să o dea fiecare schimb este aceeași, împărțită egal. Diferențele sînt foarte mici și, într-o eventuală întrecere, nu schimbul trei este ultimul. Nimeni nu zice că-n schimbul trei nu e mai greu, dar noi ne-am obișnuit, adică știm că-n săptămîna asta toți trebuie să ducem o viață sportivă, parcă așa se spune, nu? Dealtfel, omul care-i om și care vrea să și cîștige un ban, știe că trebuie să vină odihnit, altfel se expune și la cine știe ce accidente, că mașina nu merge după cum vrei tu, ea are ritmul ei. Și aș zice că dacă vii obosit, nu numai că pierzi timpul și-ncurci lumea, dar te obosește de trei ori mai mult.

— Și totuși, îl întreb pe inginerul Nicolae Stan, n-ați avut nici o problemă, nu s-a întîmplat nimic deosebit?

— O problemă se ivise, dar am fost pe fază, adică la un moment dat, din cauza zăpezii, cărucioarele de la forjă nu ne mai puteau alimenta. Noi aveam piese pentru cel puțin două ore, dar ne pîndea pericolul să ne oprim. După cîte știu, datorită intervenției oportune a inginerilor de serviciu, adică Victor Dragoman și Nicolae Damian, au fost aduși tractoriștii care au deszăpezit căile de acces.

— N-a fost, ca să zicem așa, o intervenție neapărat oportună, intervine cu modestie inginerul Damian, adică noi luaserăm măsurile necesare chiar înainte ca ei, cei de la strungărie, să se alarmeze. L-am trimis pe șoferul de serviciu, pe Gheorghe Simion, după tractoriștii Gheorghe Cotoi și Gheorghe Băbăliga. Apoi i-am mai trimis și după alți tractoriști, că numai ăștia doi nu puteau dovedi zăpada prea multă.

— Ia uitați-vă acolo, la capătul halei, unde vin cărucioarele!

Ușile halei erau date-n lături și se putea zări un tractor îmbrăcat în zăpadă.

— Nu știu cine-o fi, dar a intrat cu tractorul să ne-anunțe că totul e-n regulă.

Îl văd pe inginerul Stan zîmbind mai nu știu cum și îl întreb:

— Care-i primul lucru pe care-ai să-l faci mîine dimineață, adică azi, cînd se termină schimbul?

— Deși nu sînt chiar tînăr, mîine, cînd ieșim, cred că mă bag și eu printre ăștia tineri și-i tragem o bătaie cu bulgări de zăpadă. Dar poate că pînă atunci mi se face rușine de-un asemenea gînd.

— Poate că n-ar fi rău să notați alături de-acest zîmbet al nostru că noi ne-am îndeplinit cincinalul cu 6 luni și cîteva zile mai devreme, iar în prima decadă a acestui an am realizat o depășire a sarcinilor cu 9,7 la sută. Și-acum vă-ntreb eu: dacă schimbul trei ar fi un copil vitreg, ar fi posibile aceste producții? Nu, nu-i vorba de-o răutate, dar vreau să știu dacă v-ați convins.

VICTOR NIȚĂ ■

în vrancea, la cîmpuri, în satul unc

țăranul care, fără să știe a scrie

și pe

Ne-a fost dat să ne întoarcem, după doi ani, în comuna vrinceană Cîmpuri, pe drumul de munte ce se pierde spre Soveja, să ne înturnăm în locul în care s-a născut, a trăit și a murit Moș Ion Roată. Cel cu Unirea, deputatul pontaș din Divanul ad-hoc al Moldovei, prietenul lui Mihail Kogălniceanu care, între altele fie spus, l-a decorat în 1878, pe cînd era ministru de externe, cu «Steaua României», țăranul luminat care, fără să știe a scrie sau a citi, a intrat în legendă și în istorie.

La Cîmpuri ningea bezmetic, cu fulgi grei și pătimoși. La Casa memorială «Ion Roată», custodele, Sevastița Burnichioiu, tocmai aprinsese lampa, făcînd o părere de lumină și ajutîndu-ne să deslușim fotocopia trasă după Registrul Starei Civile de morți pe anul 1882, luna februarie, ziua douăzeci, ora două după-amiază, cînd a fost înregistrat decesul lui Ion Roată, de profesiune cultivator. Îngrijită, strălucind ca un pahar, Casa memorială, de care se ocupă cu pioșenie primarul comunei, Constantin Pavel, are la această oră de amurg un singur vizitator. Un elev, pe numele său Ovidiu Ghibirdic, pionier și școlar în clasa a cincea.

— Ovidiule, s-a înserat și nu se mai vede bine și nici nu prea se disting lucrurile și inscripțiile astea, ia spune, cine a fost Moș Ion Roată?

— Cum adică, să vă dumiresc?

— Exact, să ne dumirești.

— D-apăi, deși nu prea cred să nu știți, eu tot vă spun că Moș Ion Roată a fost un clăcaș din comuna noastră care a ajuns deputat în Divanul ad-hoc al Moldovei, unde s-a bătut pentru drepturile țăranilor și pentru Unire. El s-a născut aici, la noi, chiar în casa asta, apoi s-a prigonit cu un boier și s-a mutat la Gura Văii, unde și-a întemeiat familie. Mai trăiește la Gură, la vreo cinci kilometri de aici, pe valea Cremenețului, badea Dumitru, nepotul lui Moș Roată, care ne povestește mereu lucruri frumoase despre el.

— Pînă la badea Dumitru, ce-ar fi să povestești tu cîte ceva despre Moș Ion Roată?

— D-apăi eu nu mi l-am cunoscut?!

— Poate ai citit ceva, poate v-a spus la școală.

— Și una și alta, căci aici, la Cîmpuri, oamenii se mîndresc cu trăirea lui Moș Ion Roată și cu dreptatea lui. Mi-aduc eu aminte că moșul a trimis o jalbă Divanului ad-hoc în care spunea că multe cîștiguri se vor uita, dară Unirea nu, pentru că Unirea a fost a poporului, adică a strîns în aceeași țară pe toți românii. Chiar Creangă a scris despre Moș Roată că avea gîdilici la limbă și nu credea în vorbele boierilor care erau în minciună pentru clăcași.

— «Un om cinstit și cuviincios care nu prea punea temei pe vorbele boierești...»

— Chiar așa, asta e din Creangă. Cu toate că nu a știut carte, Ion Roată s-a luptat pentru Unire și nu s-a lăsat păcălit de cei care una spuneau și alta făceau. A ținut partea țăranilor și a dreptății și nu a dat înapoi, așa am învățat la școală, nici de boier n-a fost speriat și i-a spus că dacă pune și el mîna pe piatră, atunci piatra cea mare va fi mai ușor urnită, căci unde sînt mai mulți și puterea este mai mare.

— Ce înseamnă pentru tine faptul că ești din comuna asta?

— Cum adică?

— Oamenii din Cîmpuri sînt mîndri de amintirea deputatului unionist. Cum își arată ei mîndria?

— În fel și chip. Mai ales muncind, ca să nu facă așezarea noastră de ocară, iară noi, copiii, învățînd și îngrijind cum se cuvine de Casa memorială și de cimitirul de peste deal, unde e înmormîntat moșul.

«...Ținînd respect pentru moșii noștri ne ajutăm pe noi să ducem neamul mai drept și mai semeț.»

Casa memorială Moș Ion Roată, locuința în care a închis ochii deputatul unionist, reprezintă o lectie vie de patriotism pentru copiii țării.

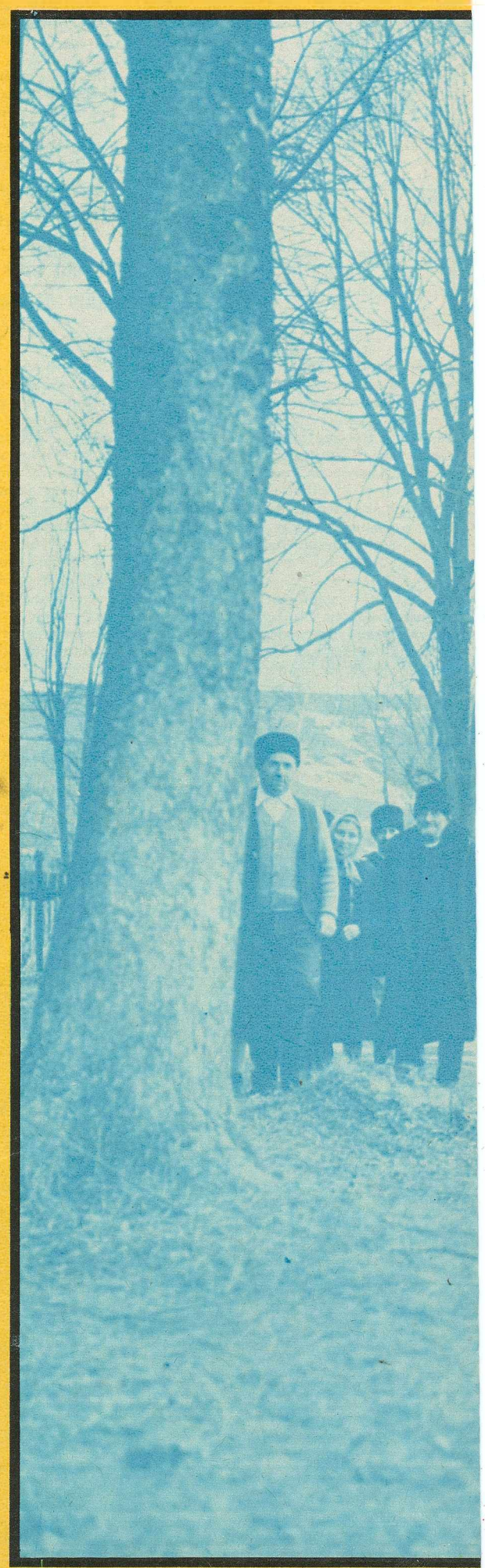

s-a născut și a trăit moș ion roată, ceti, s-a opintit pentru dreptate u unire

«SUSPINUL, DUREREA NOASTRĂ DE TOATE ZILELE, DORINȚA CEA MARE... ESTE CĂDEREA BOIERESCULUI... VROIM SĂ SCĂPĂM, VROIM SĂ NE RĂSCUMPĂRĂM DIN ROBIA ÎN CARE SÎNTEM, SĂ NU MAI FIM AI NIMĂNUI, SĂ FIM NUMAI AI ȚĂRII ȘI SĂ AVEM ȘI NOI O ȚARĂ...

BIRUINȚELE MARI, CELE CÎȘTIGATE, SE VOR ȘTERGE DE PE STÎLPII CEI ÎNALȚI PE CARE SÎNT SCRISE, PIETRILE SE VOR PREFACE IARĂȘI ÎN NĂSIP. DAR UNIREA ROMÂNIEI SĂPATĂ ÎN INIMILE TUTUROR ROMÂNILOR, TRECÎND DIN STRĂNEPOȚI ÎN STRĂNEPOȚI VOR BINECUVÎNTA TIMPURILE VIITOARE NUMELE ÎNTEMEIETORILOR UNUI POPOR.» (Fragmente din jalba adresată Divanului ad-hoc al Moldovei în 1857 de clăcași și semnată, alături de alții, de Ion Roată din Cîmpuri)

*

A doua zi, dimineață, după ce am urmat cursul Cremenețului, la Gura Văii l-am găsit, chiar la poartă, de parcă aștepta sosirea unor oaspeți de departe, pe Dumitru Roată, ultimul supraviețuitor din vlăstarea lui Moș Ion Roată.

— Bade Dumitre, îți mai amintești de noi?

Nu-și mai amintește. Poate de-acu înainte să-mi amintesc, zice. A uitat că am mai stat de vorbă în urmă cu ani. Îi aducem aminte și rîde. Ehe, copiii taichii, rîde în barbă, pe aici pe la mine vine o grămadă de lume, mai ales tineret, ca să mai capete niște vorbe despre tata-moșu din care mă trag, despre Ion Roată, al cărui fecior a fost răposatul tătîne-meu. Fel de fel de oameni au venit, unii cu fel de fel de aparaturi noi, ba de tras în poze, ba de televiziune. și eu, vorbă dreaptă, nu pot să-i țin minte pe toți, mai ales că nu mai sînt tînăr. Vreo zece ani mi-au mai rămas din sută, ca să nu mai rămînă nimic. Nu demult, astă vară, au poposit la curtea mea și la mormîntul lui tata-moșu o grupă de copii, echipaj le zicea, tocmai din Ilfov, dintr-o comună pe nume Cernica. Le-am povestit cîte unele despre Ion Roată și le-am spus cum a fost tata-moșu, un țăran care nu știa a scrie și a ceti, dar care îi întorcea pe degete pe domni și care s-a opintit pentru dreptate și pentru Unire. Ca românii să trăiască toți laolaltă, în țara lor.

— Bade Dumitre, ce-ai mai făcut de cînd nu ne-am văzut?

Mare lucru n-a făcut. S-a ocupat de bătrînețe și de vorbe, prin sat și pe la cimitir, adunîndu-se cu bătrînii, cu neamurile și cu al lui Costică Vlad, care-l mai ține minte pe Moș Ion Roată, nu din viață, că nu l-a apucat, ci din povestirile moșilor lui. O vreme, zice, am zăcut gubav, de-o boală care s-a crezut că o fi cancer, doar îi la modă, dar care s-a dovedit abia o spuzeală, de m-am întremat repede. Atunci nici la cimitir nu m-am dus, la tata-moșu la cruce, rău mi-a părut după absența asta, că eu cred că ținînd respect pentru moșii noștri, care au fost neînduplecați și s-au bătut pentru dreptate, ne ajutăm pe noi să ducem neamul mai drept și mai semeț.

— De văzut, mai vezi?

— Văd încă bine și cînd e soare în curte pot să citesc «Scînteia», la care sînt abonat, fără geamuri.

— Fără ce?

Iar rîde. Ei, și voi, copii, fără ochelari, cum le zice la oraș. Face apoi o pauză și adaugă: dacă tot ați bătut calea pînă aici, poate că vreți ceva de la tata-moșu, un semn sau măcar o poză. Nu mai am. Pe ultimele le-am dat în vară, o vestă de-a lui Moș Ion, un ștergar bătrînesc și o scafă. O scafă, adică un fel de farfurie, ca o strachină. Am avut și o poză, mai mult o pictură pe perete, dar a intrat ploaia în cameră și mi-a șters-o, bat-o vîntul de ploaie!! N-am nimic să vă dau, doar dacă nu vreți niște vorbe, vreo povestire, de-alea de le mai schimb eu cu Vasile Tomescu, care e deopotrivă cu mine la vîrstă.

— Vrem, bade Dumitre, de ce să nu vrem, dar mai bine spune-ne cum a trăit Ion Roată.

— Parcă voi, copiii mei, nu știți?! Ba știți, dar doriți să-l trageți pe badea Dumitru de limbă și să scrieți acolo, în cartea aia a voastră de-i ziceți revistă. Așa-i ori ba?

— Așa-i, bade.

— Tata-moșu a avut parte de inimă la Unire, ca un român adevărat ce era, cu mult curaj la vorbă și multă cumpănire la faptă. Erai boier ori domn, erai, dar pe Ion Roată din Cîmpuri pas de-l întorceai, că tata-moșu una și bună știa. Să se facă dreptate și pentru clăcași, care s-a făcut abia pe vremea mea, cînd s-a îngăduit țăranilor să fie stăpîni pe pămînt și pe munca lor, cum am auzit la radio că zice mereu președintele Ceaușescu. Sînt eu bătrîn, dar dreptatea asta din țară îmi prelungește zilele, chiar că am în picior o schijă de la Mărășești. Acolo m-am bătut, cum gîndesc eu, pentru România lui tata-moșu, adunată, cu toți românii încăpuți în ea, de aici și de dincolo de Milcov.

— De bolnav, zici că ai fost bolnav, dar de arătat bine arăți. Te țin puterile și ai urcat dealul de la cimitir în pas cu noi.

Eu cînd mă duc la crucea lui tata-moșu să aprind o luminare, că pe la noi așa se pomenește, zice, mă duc cu privirea în jos, că n-am lăsat pe lume decît fete, cinci cu toatele, și ni se stinge neamul, spiță de români vrednici și drepți. Cu sănătatea o duc binișor, doar ochii mă cam încurcă. Aici, la noi, la muntele Vrancei, oamenii trăiesc mult și cu dreptate, ca peste tot în România unde, citesc prin ziare și mai aud cu urechile la difuzor, lucrurile sînt rînduite cum se cuvine, de i-ar fi drag și lui tata-moșu, de-ar fi viu.

— Bade Dumitre, data trecută cînd am fost la matale ziceai că ți-ai pregătit coșciugul și că l-ai ridicat în pătul! Acum pari mai zdravăn ca atunci și mai curajos la trăit.

Zice că avem dreptate. Se simte sănătos în organe și muncește mult, pe lîngă casă, așa cum a muncit toată viața. Fără să însele pe nimeni, bărbătește, fără să dea bir cu fugiții la greu. A hotărît să nu se mai gîndească la moarte, știe că asta nu-l va feri de ea, dar crede că negîndul și munca îi vor mai da o păsuire. Cîțiva anișori, acolo... Cînd o fi să vie, oftează, o fi bun și coșciugul ăla, în care acum am pus porumb pentru găini.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La Gura Văii, de la bătrînii satului poți căpăta oricînd niște vorbe despre un clăcaș de-al locului intrat în legendă și în istorie.

Fotografii de EMANUEL TÂNJALĂ ■

„nu vă puneți mintea cu el, e cu chef," iar chefliul jignea o mașină cu oameni

Despre prezența sau absența opiniei publice față în față cu unele întîmplări care au un pronunțat caracter social, am mai discutat. În urma anchetei **Înțeleptul «nu mă bag» devine complicitate,** am primit la redacție scrisori sau telefoane. Voi reveni asupra conținutului acestora; ele mi-au sugerat totodată un test.

Am ales ca loc al testului o intrare a grădinii Cișmigiu, în ideea că oamenii care trec pe aici își pot permite cîteva clipe de răgaz. Întrebarea suna astfel: După colț s-au adunat niște copii, fumează, vreți să mergem împreună să-i dojenim? Iată răspunsurile: 1. **«Fumează? Treaba lor și a părinților lor».** 2. **«De ce m-ați ales tocmai pe mine, eu sînt femeie și nu știu dacă pot să-i bat».** 3. **«Hmm...»** 4. **«Da? Ia să mergem la drăcușorii ăia».** (I-am explicat despre ce este vorba și l-am rugat să-mi spună cine este: Octavian Militaru, student, biologie) 5. **«Ei și, or să vadă ei mai tîrziu... vor ajunge ca mine».** (Interlocutorul, bărbat încă netrecut de vîrsta pensionării, arăta îmbătrînit si bolnav. Mergea sprijinindu-se în baston.)

În partea a doua a testului mi-am declarat profesia și abia apoi am pus următoarea întrebare: În ce împrejurări oferite de stradă vă manifestați dumneavoastră opinia? A urmat un salt brusc într-un imperiu moral. Oameni săritori, gata să intervină cînd este cazul să aplaneze un conflict, să înfiereze actul unui agresor etc. Am notat și cîteva nume. Dar cîte dintre aceste declarații au acoperirea în aur a faptei, constituie un bun prilej pentru serioase reflecții. Și cînd spun aceasta mă gîndesc la unele scrisori și telefoane primite la redacție.

La puțin timp după publicarea anchetei amintite am fost solicitat de către un locuitor al cartierului Băneasa. **«Veniți la magazinul alimentar din piață și o să vedeți cum responsabilul își bate joc de oameni».** În ce fel?, l-am întrebat. **«Pe mine m-a lovit și m-a alungat din prăvălie; fiindcă i-am spus că e hoț și ne fură din banii noștri. Vinde și mărfuri pe sub mînă».** Acuzații grave. Nu cumva exagerați?, l-am întrebat din nou. **«Veniți să vedeți, vă arăt eu totul».**

M-am dus, dar nici urmă de interlocutor. Vizita mea, lipsită de elemente de sprijin, n-a avut nici un rezultat concret. Totuși, anonimul de la telefon avusese dreptate. După aproape șase luni, spre sfîrșitul anului trecut, Ion Sima, responsabilul unității nr. 82 din piața Băneasa, a fost schimbat. Aflat într-o cercetare penală, el a fost găsit vinovat și condamnat. Noul responsabil, Culea Dinu, l-am vizitat de curînd, mi-a declarat despre cel pe care îl înlocuise: **«Era îngălat, adică nepăsător cu clienții, făcea un comerț destrăbălat».** Dealtfel, în caietul de control delegații inspecției comerciale făcuseră notații de tipul: **«găsit 50 de borcane fără etichetă»**, adică puteau fi vîndute la alt preț decît cel real; sau: **«murdărie și miros neplăcut în zona frigiderelor».** Cu toate acestea în condica de sugestii și reclamații cumpărătorii nu scriseseră nimic.

Am insistat asupra acestui caz fiindcă în practica gazetărească întîlnim destul de frecvent situații în care indivizi ce au comportări antisociale sînt tolerați de către cei din jur, oameni chemați uneori chiar în împrejurări directe să ia o atitudine fermă de demascare. În cazul nostru, dacă omul de la telefon ar fi avut pînă la capăt curajul opiniei sale este foarte probabil ca miliția să fi putut curma mult mai devreme «cariera» lui Ion Sima.

Recent un procuror din sectorul 8 a început anchetarea unor furturi de motoare electrice dintr-o întreprindere. L-am rugat să-mi spună cum se comportă martorii. Mi-a declarat cu oarecare amărăciune în glas: **«Martorii? Pînă acum nimeni nu s-a oferit voluntar să depună mărturie. Am chemat oameni despre care știam că pot da relații. Dar ce relații mi-au dat?! Fraze generale, multe tinzînd să realizeze un portret roz al inculpaților. Am ascultat pînă acum cîteva zeci de martori, timp pierdut. Sentimentul de compasiune transformat în laude este penibil acum cînd faptele s-au consumat. Mai bine interveneau oprind la timp faptele inculpaților. Doar erau colegi de muncă».**

Firește, opinia, în fața unui act sau stări reprobabile, nu este totdeauna ceva particular, greu de sesizat sau chiar absent. Ba, dimpotrivă, ea se află foarte adesea în drepturile sale: se manifestă ca un pivot al demnității noastre, un element ce probează angajare socială. Transcriu aici o însemnată parte a unei scrisori înregistrate la redacție cu nr. 1556:

Dau curs invitației dumneavoastră de a continua discuția asupra opiniei publice. Relatîndu-vă întîmplarea ce urmează, răspund și întrebării: «De ce parte vă aflați?» În această vacanță (sînt profesoară) am obținut cîteva zile de concediu pentru a-mi vizita părinții. Am plecat cu autobuzul. Stăteam pe culoar alături de o fetiță (se pare că era elevă), iar în spatele nostru un tînăr cu «chef», dar nu atît de beat încît să nu-și dea seama ce face și ce spune. La un moment dat s-a întors către fetiță și a început un lung monolog presărat cu cuvinte jignitoare ca «proasto, iartă-mă, dar dacă-ți dau una te scot pe geam» și alte expresii de acest gen. Văzînd că situația dura de cîteva minute, fetița stătea tot cu spatele, nedînd nici un răspuns, în jur bărbați și femei în vîrstă, nu am mai putut răbda și poate dintr-un instinct profesional am intervenit, spunîndu-i să înceteze. Într-adevăr, a încetat de a se mai adresa fetei, dar a îndreptat spre mine un potop de înjurături și cuvinte vulgare pe care nu le pot reproduce și pentru care nu am găsit replica cuvenită. Toate acestea le suportam de la un consătean al meu, Ciupitu C., înconjurată tot de consăteni sau oameni din comunele vecine care se mulțumeau să tacă și să privească. M-am adresat atunci acestor cetățeni, în special bărbaților, pentru a curma actul de huliganism. Izolați, apoi tot mai mulți, au început să intervină. Pe marginea acestui fapt se poate discuta mult. De reținut sînt doar cîteva lucruri: în fața unui element certat cu ordinea și buna cuviință, unii oameni preferă să tacă, așa cum a procedat greșit mama fetiței care nu a scos o vorbă, nu a schițat un gest. De ce oare? Opinia publică poate face foarte mult, dar să intervină la timp. Oamenii din mașină au început să protesteze doar la apelul meu, lăsînd răgaz acelui «tînăr» să creadă că ceea ce face este bine și în favoarea lui. Unii cetățeni m-au acuzat că «mi-am pus mintea cu el, deși am văzut că e beat». Dar oare oamenii beți au un statut aparte, conform căruia pot jigni pe oricine, fiind apoi, acoperiți de această stare? În orice caz, faptele m-au indignat profund și în acel moment satul meu mi s-a părut mai urît și oamenii mai răi. Sper să fie doar o impresie de moment.

Avînd în vedere modul în care s-au petrecut faptele, intervenția profesoarei M.L., de la Liceul Mihail Sadoveanu, comuna Borca (Neamț) este salutară, drept care îi mulțumim în numele aceleiași opinii publice, de pretutindeni, atentă și eficace. Ne surprinde însă că atunci cînd această atitudine curajoasă și demnă poate și chiar trebuie să fie cunoscută la o altă treaptă, superioară, a opiniei publice, înfățișată deci cititorilor revistei, semnatara scrisorii ne roagă să ne folosim numai de inițiale. O facem, cu regret însă. Poate că aici e vorba numai de un act de modestie, dar considerăm că inițiativa și curajul opiniei publice își găsește eficacitatea firească, așa cum spuneam, atunci cînd ele sînt duse pînă la capăt.

VICTOR CONSTANTINESCU ■

FABULE PENALE
(sau prevenire prin informare)

ce mai are de spus un dosar închis

Personajul principal al prozei dramatice și triste din dosarul numărul 3504/73 al Tribunalului municipiului București a fost Ioncu Vincenți, fiul lui Iov și al Anastasiei, absolvent al liceului comercial, bărbat divorțat și persoană fizică fără antecedente penale.

După ce lucrase în diferite unități silvice și cooperatiste din provincie, la 1 iunie 1970, Ioncu s-a gîndit că e timpul să avanseze și s-a angajat în Capitală, la «Industrial Import», apoi devenită Întreprinderea de comerț exterior Uzin export-import. Funcția sa remunerată era aceea de șef al serviciului decontări externe, decontări care priveau cheltuielile făcute de cei delegați la agențiile noastre economice din exterior; iar funcția sa onorifică era de casier al comitetului sindical al angajaților acestei întreprinderi.

Și — cu toate că Ioncu intra destul de des prin restaurante, cu toate că avea de unde să împrumute bani unor colegi («unor angajați», cum se spune cu un umor involuntar, în hotărîrea judecătorească), cu toate că și-a cumpărat o Dacia-1300 prin IDMS — viața lui, față de statutul său de bărbat revenit la burlăcie și fată de leafa sa destul de mare, nu avea nimic extraordinar în ea.

Dar iată că pe la începutul lui martie 1973, mai precis în ziua de 3, cîțiva specialiști din Direcția generală de control din Ministerul Finanțelor fac o verificare la filiala CEC a sectorului asupra contului curent al comitetului sindicatului din întreprinderea în care lucra Ioncu și descoperă că între 11 aprilie și 11 decembrie 1972 s-au virat din contul întreprinderii în contul sindicatului 283 875 lei, bani care au fost încasați de Ioncu pe baza unor cecuri întocmite și semnate de el și, fără a mai fi evidențiate în actele contabile ale comitetului sindicatului, însușite tot de Ioncu. În aceeași zi de 3 martie organele de urmărire penală au fost sesizate și Ioncu Vincenți a fost arestat.

A urmat apoi un proces penal la capătul căruia Ioncu Vincenți, a fost condamnat la 25 ani închisoare, la 10 ani interzicerea unor drepturi și la confiscarea parțială a averii. Faptele sale au constituit, în înșiruirea lor, și infracțiunea de înșelăciune în paguba avutului obștesc, și infracțiunea de fals intelectual, și aceea de uz de fals, și aceea de delapidare. Cauza s-a judecat si în recurs la Tribunalul Suprem, hotărîrea de condamnare a rămas definitivă, iar dosarul a fost închis, ba chiar și legat în curmeziș cu o sforicică de către un funcționar grijuliu al arhivei. Încît s-ar părea că încă o răsfoire a lui e cu totul de prisos. Și totuși, la o cercetare mai atentă și împinsă dincolo de granițele stricte ale cauzei penale, dosarul acesta mai are ceva de spus. Nu despre Ioncu Vincenți, ci despre alții. Despre alții care au fost personaje secundare — aș spune, personaje fundal — ale prozei stupide și profund supărătoare din dosarul nr. 3504/73.

*

Dar, pentru a ajunge la aceste personaje e necesar să vedem mai înainte ce tehnologie infracțională folosea Ioncu. În mare, după cum am mai spus, sistemul său era acesta: din contul întreprinderii **făcea** să se vireze banii în contul sindicatului și apoi **iar făcea** ca banii virați să nu mai ajungă la sindicat,ci în buzunarul său. Operația aceasta a făcut-o de vreo șase ori. Încît pentru a o înțelege mai în amănuntul ei am să reproduc din hotărîrea instanței de fond un fragment în care este descrisă una din aceste operații:

«(Inculpatul a) întocmit la 10 VI 1972 dispoziția de plată nr. 836/A în valoare de 48 358 lei. Numărul e fictiv și la această dispoziție. După aplicarea ștampilei și semnăturii pentru control preventiv, inculpatul a prezentat actul la semnat pentru prima semnătură inginerului M.S., care **fără vreo verificare și-a pus semnătura,** avînd garanția legalității actului prin semnătura directorului economic, D.T. Numai că și în acest caz semnătura directorului economic era falsă. (Inculpatul) **nu a întocmit numărul necesar de exemplare și banca nu a putut ataşa la extrasul de cont exemplarul 3** de pe dispoziția de plată. La cererea serviciului financiar inculpatul Ioncu a întocmit o copie pe o foaie de hîrtie pe care a vizat-o pentru control preventiv, **act ce a fost îndosariat fără nici o verificare din partea serviciului financiar, care ar fi putut constata că numărul este fictiv și virarea sumei nejustificată.** Imediat după efectuarea operației de virare a sumei în contul sindicatului, inculpatul Ioncu a întocmit un cec în valoare de 34 130, la 15 VI 1972, și al doilea cec, în valoare de 14 228 lei, încasînd suma totală vizată, operație pentru care a semnat personal. Inculpatul Ioncu Vincenți constatînd că sistemul folosit de a încasa sume importante din avutul obștesc nu e descoperit, la data de 11 octombrie 1972 a întocmit o nouă dispoziție de plată în valoare de 59 520 lei, căreia i-a dat un număr fictiv, a pus viza de control preventiv și, semnîndu-l în fals pe directorul economic, a obținut prima semnătură a inginerului M.S., astfel suma virîndu-se în contul sindicatului...»

*

Și acum, tot în drum spre personajele-fundal ale dosarului (care însă vor fi personaje principale ale acestui articol) e necesar să mai reproduc un fragment dintr-unul din actele cuprinse în acest dosar penal, și anume, un fragment din motivele de recurs pe care le-a invocat în apărarea sa Ioncu Vincenți:

«Problema esențială este aceea a transferării unor sume din contul întreprinderii în cel al sindicatului. Transferul nu se putea face decît de către sau cu știrea anumitor persoane.

Dacă dorința mea de a se separa arhiva serviciului de arhivă generală a întreprinderii, s-ar fi îndeplinit, atunci **orice lucrător** din cadrul serviciului meu **ar fi putut să constate o asemenea ilegalitate.**

Cu toate că am făcut patru referate în acest sens, iar ultimul a fost aprobat de conducerea ministerului, dispunîndu-se defalcarea arhivei și acordarea independenței serviciului pe care îl conduceam, datorită lui R.T., această dispoziție nu s-a pus în aplicare.

Deci, **cine trebuia să se sesizeze obligatoriu de ilegalitatea transferurilor de sume?**

a. Serviciul financiar, la primirea extraselor de cont și a actelor justificative anexe, de la bancă.

b. Serviciul contabilitate, la înregistrarea actelor respective în evidența contabilă.

c. Funcționarul, controlorul documentelor și inspectorul G. de la BRCE în momentul cînd efectua controlul documentului (dispoziția de plată) și transferul sumei din contul întreprinderii în cel al sindicatului. Precizez că cele șase dispoziții de plată poartă pe imprimatul unui al dispoziției de plată semnăturile inspectorului băncii și al controlorului băncii a documentelor.

d. Funcționarul de la CEC cînd înregistra sumele primite din fondul de stat în cel al sindicatului, cunoscînd că este legal ca în contul sindicatului să se primească fonduri numai din cotizații sau din partea Consiliului Central al Sindicatelor.

e. Funcționarul din cadrul serviciului care a aplicat ștampila de control preventiv pe documentul respectiv sau funcționarul unui alt serviciu care putea să aibă acces la această ștampilă care se găsea pe biroul meu.

f. Cei care au semnat (în concret) fiecare document de transfer, care angajau legal această operație, cu condiția ca semnătura să le aparțină.

g. Directorul economic, în speță R.T., care fusese ordonator de credite și cu funcție de răspundere în materie, avea obligația legală să verifice fiecare plată în parte, atît sub aspectul legalității cît și al oportunității».

La această critică pe care Ioncu Vincenți a făcut-o hotărîrii primei instanțe, Tribunalul Suprem, prin decizia pe care a dat-o în recurs, răspunde așa:

«Nu se poate imputa instanței că a fost lipsită de rol activ pentru că nu a dispus, din oficiu, efectuarea unei expertize contabile care să stabilească legalitatea metodologiei și circuitul documentelor contabile, la mai multe servicii din cadrul întreprinderii, pentru că această lucrare nu prezintă nici o concludență pentru soluționarea cauzei fiind cu totul nerelevantă».

Iar tovarășa judecătoare Grația Cristea, care a redactat hotărîrea primei instanțe, mi-a spus că această apărare a lui Ioncu nu este întemeiată pentru că săvîrșirea infracțiunilor era în egală măsură posibilă chiar și în condițiile separării arhivei serviciului condus de Ioncu de arhiva generală a întreprinderii. Dar dacă metodologia și circuitul documentelor contabile criticate de Ioncu, precum și lista aceea lungă de oameni cu funcții care ar fi putut descoperi actele infracționale n-au fost relevante pentru elucidarea cauzei penale și nici n-au reușit să constituie pentru Ioncu o apărare eficientă, ele rămîn, spun eu, niște puternice indicii că la Întreprinderea de comerț exterior Uzin Export-Import din București a existat, atît în organizarea cît și în conștiința unor oameni, o stare care a favorizat păgubirea avutului obștesc. Dealtfel, același lucru, bineînțeles cu altă concretețe, se poate spune și despre oamenii unității CEC care nu se sesizau că un comitet sindical primea mari sume de bani din partea unui emitent care nu avea de ce să facă asemenea deconturi; ca și despre acei ai Băncii de Stat cărora nu li s-a părut deloc ciudat faptul că, repetat, delegatul acestei întreprinderi se prezintă fără cel de-al treilea exemplar al dispozițiilor de plată ș.a.m.d.

Ioncu Vincenți merge mai departe și susține că el, ca specialist, n-ar fi putut fi înșelat cu mijloace atît de primitive. Ar părea că acuza lui e cinică,dar în realitate omul n-a făcut altceva decît să se zbată în fel și chip ca să se apere. Trist însă e altceva, că în acuzele sale este un simbure de adevăr: el n-ar fi putut păgubi avutul obștesc dacă ar fi fost înconjurat de profesioniști mai vigilenți și mai... profesioniști. Culmea e că această «morală» — e drept, involuntară — o face un «specialist» care și-a obținut titlul de absolvent de facultate, falsificînd diploma de studii a fratelui său. Trist este faptul că un infractor are justificări să dea o palmă unor oameni cinstiți.

Nu-i de contestat că Ioncu Vincenți era deosebit de abil și îndrăzneț și nu-i de contestat că ideal este ca între membrii oricărui colectiv de muncă să fie un spirit de încredere reciprocă; dar, de aici și pînă la a nu vedea că sub ochii tăi se păgubește avutul obștesc prin mijloace grosiere și potrivit aceleiași scheme infracționale, e un pas mare.

La părerea că Ioncu Vincenți a profitat de un fond de împrejurări favorizante au subscris și doi oameni care au stat aplecați asupra dosarului acesta mult mai mult decît mine: judecătoarea **Iftimia Airinei,** președinta Secției I penale a Tribunalului municipiului București, și judecătoarea **Grația Cristea.**

Procesul penal s-a terminat, Ioncu Vincenți suferă o grea pedeapsă și probabil meditează dacă n-ar fi fost mai bine să fi rămas sărac ca Iov, tatăl său, iar dosarul acestei cauze s-a închis. Mă întreb și întreb — însă — ce au înțeles din toată istoria asta personajele ei secundare?

De fapt, potrivit intenției noastre, nu am deschis un dosar, ci discuția asupra unei probleme — pe cît de nefericit, pe atît de amplu-ilustrată de faptele cuprinse în acest dosar: problema celor care nu săvîrșesc infracțiuni, a celor cinstiți dar care — prin ușurință, neglijență, superficialitate, lipsă de vigilență, nerespectarea riguroasă a normelor interne, lipsă de profesionalism ș.a.m.d. — înlesnesc săvîrșirea unor infracțiuni.

NELU IONESCU ■

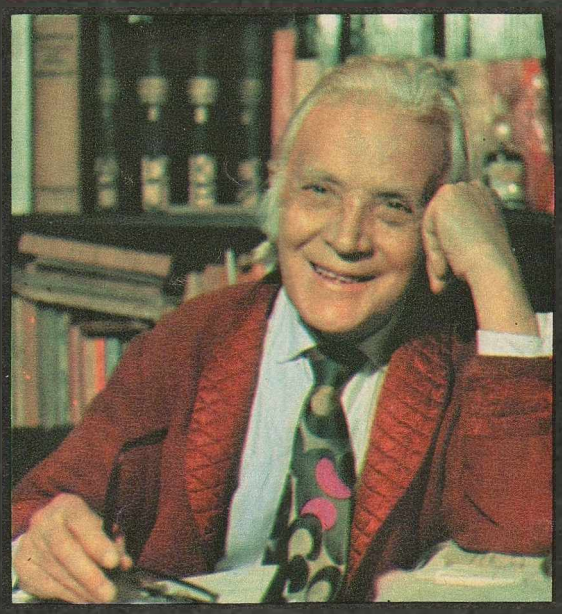

fiecare dintre noi poate avea acasă un spital clinic și preventiv

interlocutorul nostru, în vîrstă de 81 de ani, nu ne oferă doar sfaturi și prescripții medicale, ci în primul rînd exemplul propriei sale vieți; metoda pe care ne-o propune a salvat zeci de oameni de la îmbătrînire precoce și a dus la vindecarea totală a unor grave maladii

Fotografie de ELENA GHERA ■

Eroul rîndurilor care urmează, medicul pensionar Mihai Zavergiu-Theodoru, a împlinit de curînd venerabila vîrstă de 81 de ani. S-a născut la Constanța în 1894, a urmat cursurile facultăților de medicină din Iași și București și vreme de aproape trei decenii a lucrat în calitate de medic curant în unitățile sanitare patronate de Casa asigurărilor sociale.

Istoria medicinei românești îl situează printre pionierii metodelor de profilaxie medicală (în 1937, sub directa sa îndrumare, a luat ființă primul centru de medicină preventivă, iar publicațiile de mare tiraj din perioada antebelică fac dovada constantei sale activități de reporter voluntar, preocupat de starea de sănătate a populației rurale, cronicar acid și vehement al unei perioade în care paludismul, pelagra, tuberculoza și bolile venerice făceau adevărate ravagii în rîndul unor mase de oameni lipsite de ocrotire și asistență sanitară.

O fructuoasă activitate profesională și o bogată cazuistică l-au determinat să elaboreze în ultima vreme mai multe lucrări consacrate măsurilor de profilaxie medicală și în mod special unor metode proprii de fizioterapie, destinate revitalizării celulare. Aceste lucrări — veritabile tratate de medicină la îndemîna oricui, dar din păcate netipărite pînă la ora actuală — au constituit și mobilul ce ne-a determinat să-l vizităm și să-l cunoaștem îndeaproape.

Din bogata sa activitate și înțelepciune, acumulată timp de opt decenii, vom reține în mod deosebit, așa cum am anunțat și în titlul relatării noastre — exemplul propriei sale vieți, tristele experimente din primele cinci decenii și uluitoarea remodelare psihică și somatică din ultimii 30 de ani. Reținem de asemenea marea importanță pe care interlocutorul nostru o atribuie metodelor de fizioterapie celulară, procedee profilactice și terapeutice care au provocat atît în viața sa cît și în cea a celor care i-au urmat sfaturile o revitalizare categorică și spectaculoasă a întregului organism. Dar să-i dăm cuvîntul:

— Ca medic, și mai cu seamă ca pacient al propriilor mele observații clinice — ne mărturisește doctorul Mihai Zavergiu-Theodoru — mi-am dat seama de timpuriu că, din păcate, natura nu m-a înzestrat cu o constituție viguroasă, că bagajul genetic și numeroasele boli contractate mă vor obliga să duc o viață chinuită. Am înțeles, cu alte cuvinte, că sînt un diatezic, deci posesorul unui organism care înfruntă cu dificultate asaltul toxinelor, fiind incapabil de a le elimina la timp. Cu această carență ne naștem foarte mulți dintre noi (din ce în ce mai mulți!), dar foarte puțină lume cunoaște acest lucru și mai cu seamă știe cum să-și protejeze debilitatea celulară, puțini înțeleg că, în ultimă instanță, oboseala fizică, numeroase maladii cronice, lenea de gîndire etc. — sînt în linie directă rezultatul acestei tare genetice. La un diatezic — asimilările sînt mai puține decît dezasimilările, proces carențial care produce tulburări patologice cu depuneri de urați de calciu, oxalați de calciu, fosfocarbonați, colesterină, sau tot atîția factori în producerea gutei, calculozei, reumatismului artritic, bolilor cardiovasculare. Descriind abuzul de alimente de la mesele patricienilor, Seneca exclama: omul sănătos se ucide singur!

În ciuda acestor situații — deci cunoscîndu-mi debilitatea somatică și funcțională — nu m-am hotărît niciodată în mod serios să-mi menajez sănătatea. Nu mi-am refuzat nici una din plăcerile lumești, epuizante, n-am ocolit deci nici alcoolul, nici tutunul, nici prînzurile sardanapalice, nici nopțile pierdute. Uzura treptată a organismului m-a obligat să trec dintr-o boală în alta. Pînă la vîrsta de 45 de ani am suferit de următoarele boli: bronhopneumonie, malarie, acrocianoză, miopie, tifos exantematic, febră recurentă, icter, dezinterie, varicel, herpes, gripe, peritonită apendiculară, reumatism artritic, gută, artroza umărului drept, calculoză renală, hemoroizi, tulburări neurovegetative. La 45 de ani eram un om sfîrșit, vlăguit, prăbușit. Am înțeles că nu mai am multe zile, iar o operație de calcul renal m-a făcut să văd moartea cu ochii.

— Sîntem nerăbdători să ajungem în țara minunilor. Cînd și cum a avut loc spectaculoasa revitalizare a organismului dumneavoastră?

— M-am întîlnit deunăzi cu o fostă colegă de facultate, acad. doctor Ana Aslan, care, studiindu-mă, mi-a spus: «Ești neschimbat, ești același ca în facultate». Și mi-o spunea după o jumătate de secol! Într-adevăr, la 81 de ani mă simt aproape la fel de sănătos și viguros ca la 21 de ani. Sînt sigur însă că dacă dragei mele colege i-ar fi fost dat să mă întîlnească la 30, la 40, la 45 de ani, ar fi avut cu totul altă părere despre starea mea de sănătate. Paradoxal. Ce s-a întîmplat deci după 45 de ani? S-a întîmplat ceea ce am povestit pe larg în lucrarea mea «Spitalul preventiv și vitalitatea celulară», și unde printre numeroasele cazuri-etalon figurează și cel al doctorului Mihai Zavergiu-Theodoru. L-am studiat și l-am comparat cu alte numeroase cazuri, aproximativ identice ca «punct de plecare», deci cu oameni dovedind aceeași debilitate celulară, dar care, lipsiți de voință, iresponsabili, au continuat să ducă o viață «normală», mîncînd și bînd de toate, deci grăbind intoxicarea organismului și facilitînd agresiunea factorilor patogeni. În ceea ce mă privește, după vîrsta de 50 de ani am introdus o dietă alimentară din care am exclus cu desăvîrșire alcoolul, tutunul, grăsimile, excesul de dulciuri. Un regim de austeritate care se bazează în principal pe produse lactate, carne fiartă și friptă, salate, compoturi, odată pe săptămînă macaroane, ouă, ghiveci — și între mese fructe de sezon. Am început de asemenea exercițiile fizice (mișcări care să-mi activeze toți mușchii organismului) și oxigenarea organismului prin exerciții de respirație.

Principala metodă pentru întreținerea vitalității celulare, metodă preventivă și curativă totodată, o constituie însă **exercițiile fizioterapice de vasodilatație periferică generală și totală.**

Metoda, propusă și experimentată vreme de trei decenii de medicul Mihai Zavergiu-Theodoru se bazează în principal pe frecții, masaje și gimnastică, deci pe îmbunătățirea circulației sanguine, în toate compartimentele organismului, prin crearea unui tonic cardiac, prin activizarea continuă a organismului, pentru eliminarea toxinelor, reziduurilor și deșeurilor din celule și de pe pereții vaselor sanguine. Ea reclamă pentru început un mare efort de voință, deoarece pacientul și medicul curant sînt una și aceeași persoană, iar automasajele zilnice și metodice trebuie să cuprindă fiecare porțiune a învelișului cutanat.

(Vă prezentăm într-o casetă alăturată procedeul terapeutic al interlocutorului nostru, așa cum a fost el înfățișat într-o comunicare ținută în cadrul Conferinței regionale europene a Organizației Mondiale a Sănătății).

— La 45 de ani — ca să folosim propriile dumneavoastră cuvinte — v-ați autoapreciat drept un om sfîrșit, vlăguit, sau cum se mai spune, cu un picior în groapă. Ce s-a întîmplat ulterior?

— Reconsiderarea dietei alimentare, gimnastica și, în principal, practicarea zilnică a exercițiilor de fizioterapie, au determinat redresarea treptată și progresivă a întregului organism, au lichidat toate sechelele bolilor de care am suferit. Articulațiile au căpătat flexibilitate, artroza a devenit o amintire, au dispărut înțepăturile de cord, am corectat cifoza toracică prin hiperlordoza lombară, a dispărut oboseala, lenea de gîndire, m-am regăsit rezistent la gripe, guturaiuri, iar în ultima vreme am făcut să dispară petele mari de pigmenți biliari de pe suprafața toracelui. M-am îmbolnăvit de cataractă, mi s-a propus să fiu operat, am procedat sistematic la masarea pleoapelor și, după un an, cînd m-am prezentat la control, medicul oculist a constatat stupefiat dispariția cataractei. Ce să vă mai spun: mi-a revenit puterea de muncă, dragostea de viață, am intrat în al 82-lea an al existenței mele, viguros și optimist.

...Sau ceea ce am putut constata și noi cu ochiul liber de îndată ce am pășit pragul locuinței medicului Mihai Zavergiu. Am fost întîmpinați de un bătrînel scund și vioi cu un obraz bucălat, lipsit de striațiile adînci ale senectuții. Un portret sumar la care mai adăugăm: o podoabă capilară abundentă, favoriți prelungi și stufoși după moda vieneză a începutului de veac, locvacitate, veselie, un pronunțat simț al umorului, o vorbire fluentă și captivantă și numeroase planuri de viitor!

La 81 de ani se simte aproape la fel de viguros ca la 21 de ani. Între aceste două vîrste, peste o jumătate de veac. Relansarea celei de-a doua tinereți la 45 de ani (perioada între 30 și 45 de ani caracterizîndu-se printr-o involuție rapidă, prin semne de îmbătrînire precoce) reprezintă cu adevărat un caz fenomenal, și tocmai de aceea un exemplu ispititor și demn de atenția specialiștilor și a marelui public.

LIVIU TIMBUS ■

revitalizarea celulară prin vasodilatație periferică generală și totală, metoda doctor zavergiu

Ora 16,30

1. Frecțiunea întregului cap: oasele temporal, frontal, ceafă, dosul urechilor de 20 de ori fiecare os. 2. Frecțiunea degetelor: de la bază la vîrf și de la vîrf la bază de 10 ori. Frecțiunea podului palmei, a dosului palmei, frecțiunea degetelor de același număr de ori. 3. Frecțiunea circulară a încheieturii mîinii și a întregului antebraț și cot, de 10-20 ori. 4. Frecțiunea tuturor degetelor de la picioare (tarso-metatarsian) de 10-20 ori. Să se insiste mai mult asupra gleznelor, tălpilor, întrucît circulația extremităților este de multe ori încetă.

Ora 21.00

Frecțiunea feței: a) Se unesc degetele medii ale mîinii și cu ele se frecționează pornind de la rădăcina nasului în sus pînă la inserția părului și în jos din nou pînă la rădăcina nasului, de 10-20 ori. b) Se continuă frecțiunea întregii frunți cu arătătorul, mijlociul și inelarul unite, de la sprîncene în sus pînă la inserția părului și apoi în jos, pînă la ureche, de 10-20 ori. c) Se continuă frecțiunea tot cu cele trei degete, de la tîmple în jos pînă la maxilar și apoi la tîmple de 10-20 ori. Arătătorul îl plasăm în spatele urechii și facem aceeași mișcare de 10-20 ori. d) Frecțiuni cu cele trei degete, de la coada ochilor în jos pînă la maxilarul inferior și înapoi la coada ochilor de 10-20 ori. e) Cu degetul mediu și inelar frecționăm părțile nasului pornind de la rădăcină pînă la buza superioară și înapoi de 10-20 ori. f) Se frecționează — în orizontal — buza inferioară, maxilarul inferior de 10-20 ori.

Frecțiunea gîtului

a) Se frecționează orizontal gîtul cu degetele toate, pornind din față, înapoi (fiecare parte a gîtului de 10-20 ori). b) Se continuă frecționarea bazei gîtului, a claviculei, a umărului... (fiecare parte de 10-20 ori).

Frecțiunea brațelor

a) Se prind și se strîng între degete mușchii brațului, cît putem, le dăm drumul, repetăm mișcarea de la cot la încheietura mîinii de 10-20-30 ori. Aceeași mișcare pentru antebraț. b) Se cuprinde brațul în degetele mîinii și se frecționeaza longitudinal de la cot spre umăr și înapoi de 10-20-30 ori.

Frecțiunea pieptului

a) Se cuprinde axila cu toate degetele mîinii, se frecționează, se masează. Se continuă frecționarea pe toată suprafața toracelui, cuprinzînd cu mîna cît se poate de mult, aducînd frecția pînă la linia mediană a toracelui. Recomandăm să se insiste asupra regiunii cordului.

Frecțiunea omoplatului

a) Culcat, în poziție orizontală, pe partea dreaptă, respectiv stînga — cu mîna stîngă, respectiv dreapta, se cuprinde cu degetele umărul drept, respectiv stîng și se începe frecțiunea vîrfurilor vertebrelor de sus, venind în jos, apoi se continuă frecțiunea pe toată suprafața omoplatului de 20-30-50 ori.

Frecțiunea cefei

Cu ambele mîini se frecționează puternic, orizontal, ceafa de la baza craniului în jos, plecînd de la vertebre, de 50-100 ori (cînd există dureri de cap se face de peste 100 ori). Pentru restul spatelui de la ceafă în jos, frecționăm cu un șervet lung de cînepă făcut sul.

Frecțiunea ochilor

Frecționăm sprîncenele (du-te-vino) pleoapele superioare, inferioare și regiunea învecinată — de 20 ori. Se fac mișcări ale globului ocular în sus, în jos, în lături, oblic în sus și în jos, mișcări circulare ale globului de 20 ori.

Obligatoriu, de asemenea, înviorarea zilnică a întregului organism prin exerciții fizice. În acest sens se poate consulta orice manual de educație fizică.

OPINIA UNUI ALEGĂTOR

cetățene, ieși afară!

Exceptînd cazurile cu totul ieșite din comun, nimeni, cu slujbă, cu treburi, cu angarale, nu poate face o pasiune mistuitoare din așteptatul pe la ușile funcționarilor de primărie și în afară, să zicem, de cei care consideră că marea lor clipă a sosit atunci cînd se instalează în anticamera ofițerului stării civile cu actele de căsătorie ținute cu amîndouă mîinile, în afară de aceștia, nimeni nu poate reține pe fața lui, stînd la coadă dinaintea ușii cîte unui funcționar de primărie, lumina bucuriei în sfîrșit împlinite.

Iată de ce vreau să mă refer eu, aici, la funcționarul de primărie, la slujbașul care nu stă la orice ghișeu, ci la ghișeul unei primării, care nu stă la orice birou, ci la biroul instalat într-o primărie, care nu răspunde la orice telefon, ci la telefonul unei primării, care nu semnează orice hîrtie, ci o hîrtie purtînd pecetea unei primării și care nu dă bună ziua în numele oricui, ci în numele unei primării.

Insist asupra acestui aspect deloc neglijabil, pentru că viața noastră de toate zilele este atît de strîns legată de primăria noastră, sîntem legați și cu nașterea și cu viața și cu moartea, iar, dintre toate, viața este cea mai bogată în raporturile cu primăria, insist, așadar, asupra acestui aspect pentru că ne-am obișnuit de cîțiva ani buni să vedem democrația vieții noastre și ca o expresie a raporturilor noastre cu primăria.

Într-o **bună** zi, vine la mine un prieten **bun**, în profesiunea lui aș zice o somitate, numele lui un nume, pentru noi toți, opera lui, de notorietate, omul de omenie și de onoare, însă în viața de toate zilele cam neajutorat și nedescurcăreț, obișnuit să dea bună ziua sfios ca și cînd s-ar scuza, neobișnuit să ceară nici măcar să respire, sînt astfel de oameni, ei dau tot, pentru toți, însă mereu rămîn pe de margini.

Intră omul meu la un funcționar de primărie, un anume **Z.**, om temut și mai ales neschimbat de ani de zile, dacă nu de zeci de ani, și cimentat bine pe scaunul lui, nu știu cine l-o fi cimentat, dar cimentat este, și omul meu dă bună ziua ca și cînd ar fi greșit grav deși, în sinea lui cea mai sine, el spera să nu fie chiar de necunoscut pentru acest Z.

— Am venit, zice omul meu, știți, eu sînt acela care v-a făcut să rîdeți, cu opera mea, mai bine de două decenii și, știți, toți rîdeau, însă pe mine nu mă mai vedeau și totuși acum se pune problema...

Însă acel Z. nu ascultă, el apasă pe butonul unei sonerii, în birou intră un subaltern și tovarășul Z. întreabă peste capul omului meu, aiurit de împrejurarea neașteptată:

— Tovarășe, cine este **Cetățeanul?** Nu-l întreabă, așadar, pe el, el încetase să mai existe, și funcționarul dă să răspundă, umilit și el nițel de situație.

— Tovarășe, zice iar acel Z., cum a intrat **Cetățeanul** aici, în birou?

— Mă scuzați, intervine atunci omul meu, eu la dumneavoastră am fost trimis, de dumneavoastră depinde chestiunea mea, la primărie...

— Știți — zice și funcționarul subaltern...

— **Cetățene,** tună însă Z., ieși afară! Aici nu se intră cum crezi dumneata și nu se vine cum crezi dumneata...

— Tovarășe, apoi, dați-l afară pe **cetățean...**

Iar omul meu, nedumerit, mă întreabă pe mine:

— Va să zică, dacă cineva îți zice tare **cetățene!,** nu e bine! Nu e bine pentru tine, fiindcă atunci ar urma, imediat, și adăugirea **ieși afară...**

Ce-ar însemna să iasă însă afară acel Z. care, cum spuneam, crede că cimentul cu care a fost cimentat el pe scaunul lui de șef nu poate fi clintit.

Sau ce ar însemna să intre în practica primăriei o întîlnire publică între toți lucrătorii ei, ai primăriei, și alegători, o întîlnire să zicem, semestrială?

Și să vină și Z., care poate fi și **R.**, și **B.**, și **E.**, și așa mai departe...

Și, de la caz la caz, alegătorii să zică: **Cetățene, ieși afară!**

Din primărie adică...

DINU SĂRARU ■

Luni, 26 ianuarie, începînd de la orele 19,00, în Sala Mare a Teatrului Național

CENACLUL FLACĂRA

La cererea insistentă a publicului, gazda noastră, Teatrul Național din București, a fost de acord să amenajeze scena, fără scaune, oferind posibilitatea unei noi serii de spectatori să ia parte la această primă manifestare a Cenaclului Flacăra pe anul 1976. Biletele suplimentare, cu drept de a lua loc direct pe scenă, se vor pune în vînzare la sediul redacției noastre din Piața Scînteii nr.1, sîmbătă 24 ianuarie 1976, între orele 16.00-20.00.

Duminică, 1 februarie 1976, începînd de la orele 17.00, în Sala Sporturilor din municipiul Cluj-Napoca se va desfășura un nou Festival Flacăra din suita festivalurilor de iarnă.

Biletele se pot procura de la casa de bilete a Sălii Sporturilor.
Spectacolul fiind înregistrat de studioul de televiziune, ușile se închid la orele 15.45.

Anunțăm totodată că Teatrul Național a propus Cenaclului Flacăra o nouă întîlnire cu publicul, în aceeași sală, luni, 9 februarie 1976.

De asemenea, se află în faza tratativelor organizarea unei ample manifestări — pe bază de invitații gratuite — la Palatul Sporturilor și Culturii, duminică, 8 februarie 1976, pentru școlile bucureștene care ni se pot adresa în acest scop la telefon 17 60 20, interior 1623.

Alte detalii, în numărul viitor al revistei.

35 DE ANI DE LA APARIȚIA „ISTORIEI LITERATURII ROMÂNE DE LA ORIGINI PÎNĂ ÎN PREZENT" DE G. CĂLINESCU

argument pentru o reeditare

Începînd să se tipărească în vara anului 1940, **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent** a lui G. Călinescu era gata de a ieși de sub teascuri la 24 ianuarie 1941, data prefeței, adică exact acum treizeci și cinci de ani. De nu greșesc, o lună ori două mai tîrziu cartea se afla în librării. Nu pentru multă vreme însă, cum se știe, fiindcă cenzura antonesciană dispunea retragerea ei din comerț, în urma sesizării adversarilor autorului, majoritatea exprimînd punctul de vedere ostil al unei drepte politice puternice și active. Au fost salvate relativ puține exemplare. Destinul capodoperei lui G. Călinescu și a criticii românești începea sub auspicii dintre cele mai puțin favorabile.

Argumentul meu pentru reeditarea **Istoriei** se bazează pe necesitatea de a lichida un trist paradox.

Cartea cea mai citată a lui G. Călinescu este, cu trecerea timpului, tot mai greu de citit. A devenit o raritate bibliografică opera de care se folosesc toți studenții, profesorii, scriitorii și criticii. Singura noastră istorie literară «de la origini pînă în prezent» e accesibilă doar cititorilor din cîteva mari biblioteci sau celor care, norocoși, și-au procurat-o singuri. Avem nevoie de sinteze critice, le solicităm și regretăm întîrzierea lor, în vreme ce sinteza excepțională, fiind scrisă, n-o putem consulta decît cu eforturi. Cartea care ar trebui să se afle pe birourile de lucru sau pe noptierele tuturor cărturarilor români, să împodobească rafturile librăriilor de pretutindeni, e mai dificil de găsit astăzi decît oricare alta.

Istoria lui G. Călinescu reprezintă un monument național pe care cei mai mulți o cunosc doar din referințe indirecte. Reeditarea ei ar echivala cu un mare act de cultură, ar pune la dispoziția tuturor ceea ce aparține demult tuturor.

Știu, au existat și există dificultăți obiective. S-au înfruntat, chiar, două puncte de vedere opuse în anii din urmă, cînd s-a ridicat problema tipăririi: unii văd retipărită pur și simplu cartea din 1941, alții cer să se adauge ceea ce G. Călinescu a publicat în reviste despre autorii cuprinși în sumar. Dincolo de astfel de polemici sterile, ce se pot lesne rezolva, un lucru e sigur: cartea trebuie retipărită! Nu văd de ce ar fi o piedică adaosurile: o **addenda** care le-ar cuprinde ar pune de acord pe toată lumea. Fiindcă e limpede că nu avem dreptul să modificăm structura de ansamblu atîta timp cît G. Călinescu însuși n-a făcut-o. Și, în loc să numim comisii de specialiști, deschizînd cale liberă controverselor de detaliu, ar fi momentul ca un editor să treacă la fapte și să trimită opera la tipografie. Istoria lui G. Călinescu nu e deloc în situația altor monumente ale artei naționale, a căror recondiționare ridică specialiștilor întrebări fără răspuns: ea există și n-are nevoie de recondiționări.

Să restituim cititorilor monumentul național care se intitulează **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent.** E singurul gest rezonabil. Să amînăm disputele pînă după publicare. Vor fi cu mult mai profitabile!

NICOLAE MANOLESCU ■

CE PROFEȚIM, CE PROFESĂM

curajul opiniei cetățenești

Se spune că un cunoscut scriitor, titular al unei rubrici de atitudine cetățenească, într-o bună zi, în criză de subiecte pentru comentariul său curent, s-a dus pur și simplu la una din importantele intersecții ale Bucureștiului, dacă nu mă înșel chiar la cea de la Universitate, și, sfidînd regulile circulației, a luat-o de-a curmezișul, spre stupefacția pietonilor de pe trotuarele învecinate și alertarea a doi milițieni care-l avertizau de zor cu signalele lor că săvîrșise o infracțiune. Dacă în ce privește pe păstrătorii ordinei publice știa ce-l așteaptă, respectiv amenda cuvenită pentru o asemenea încălcare, era foarte curios să cunoască reacția publică la gestul său. Se poate bănui, totuși, că atitudinea de dezaprobare nu a fost chiar atît de rezolută și mai ales nu s-a manifestat la un număr prea mare de cetățeni martori ai delictului său de circulație.

Nu trebuie să căutăm prea mult însă astfel de gesturi incorecte, atitudini grosolane, atentate la civilizația cotidiană pentru a ne edifica asupra maturității opiniei cetățenești, a solidarității și stimei prin care ne simțim legați într-o dreaptă și plină de umanitate conviețuire. Traiul cotidian ne pune la tot pasul în situația de a ne manifesta fiecare dintre noi ca veritabili cetățeni, de la utilizarea civilizată în comun a mijloacelor de transport și așezămintelor publice la actele de patriotism pe care trebuie să le săvîrșim prin gospodărirea și înfrumusețarea localității în care trăim, prin păstrarea avutului obștesc și îndeplinirea tuturor celorlalte îndatoriri definitorii pentru etica noastră. Dacă în genere cei mai mulți dintre noi nu ezită să-și probeze atitudinile cetățenești cînd e vorba de momentele importante ale vieții noastre publice, nu o dată rămînem însă indiferenți la gesturile mărunte care diminuează, umbresc civilizația, ordinea, logica traiului cotidian. Într-un tramvai sau un local, uneori din senin, ne trezim cu unele răbufniri ale absurdului, intoleranței, meschinăriei, grandomaniei și altor mentalități înjositoare pentru ființa umană care, chiar și pentru moment, ne traumatizează moral destul de serios.

Este adevărat însă, nu întotdeauna intervenția noastră e de natură să clarifice și să îndrepte lucrurile. Ba, se întîmplă uneori să-ți iasă chiar pe dos. Tu încerci să ajuți un om, să repari o situație deteriorată prin nerespectarea unor reguli ale conviețuirii umane și altuia, în culpă, i se pare că-l lezezi. Te alegi uneori cu o praftură, mai ales dacă dai peste o persoană «cu ambiț», încît pentru o clipă regreți chiar că n-ai stat la locul tău, nepăsător la cele din jur. Nu mai departe decît zilele trecute, mă îndreptam spre casă, cu tramvaiul 14. Înainte de stația Biserica Sf. Vineri am auzit niște călători, buni cunoscători ai traseului, avertizîndu-se reciproc: «Atenție, năvălesc vikingii!» Într-adevăr, n-a apucat tramvaiul să oprească bine și ușile de la ambele capete ale vagoanelor au și fost luate cu asalt. Călători îndeajuns de atletici, care urmau să coboare, au reușit cu chiu cu vai să străpungă asaltul celor care urcau neregulamentar. Doi bătrînei însă, destul de încărcați de ani și lipsiți de puteri, n-a fost chip să mai facă un pas spre ieșire, deoarece o femeie tînără, vînjoasă și arțăgoasă, cu un copil de mînă, îndeajuns de mare ca să poată înțelege că urcarea se făcea pe altă parte, le-a barat calea într-un mod brutal, îmbrîncindu-i fără rușine și respect. Intervenția mea și a altor cîțiva călători de a le permite să coboare a rămas fără rezultat. Ba ne-am mai trezit și cu cîteva amenințări, la care s-au asociat și vreo doi-trei tineri, bag seama dintre cei care urcaseră în același mod contrar regulilor și bunei-cuviințe. M-am uitat cu tristețe la cei doi bătrîni care abia au reușit să coboare cu o stație mai departe, luînd cu greu drumul înapoi, cîteva sute de metri, abia urnindu-și pașii obosiți de ani.

Cine parcurge aceste rînduri pesemne că zîmbește amar: să fii dumneata sănătos la cîte asemenea scene trebuie să asistăm resemnați, uneori pe distanța a numai cîteva stații de tramvai! Dar de cîte ori nu ne simțim lezați în demnitatea noastră într-o sală de spectacole sau într-un local public, la magazin sau în parc, cei care încalcă regulile bunului simț și însăși etica profesiei fiind chiar oameni chemați să ne slujească prin funcția pentru care sînt plătiți.

Unora dintre noi poate că aceste mici neplăceri, bădărănii, jigniri ale bunului simț li se par aproape inerente, trecîndu-le cu vederea, în nădejdea că într-o bună zi ele vor dispărea de la sine, cei care le practică plictisindu-se ei înșiși de anacronismul lor într-o lume civilizată și întemeiată pe stimă reciprocă. Trebuie să recunoaștem: cam utopică nădejde! Cum nici o cucerire a civilizației materiale nu ne-o putem apropia fără un efort susținut, nici înnoirile de ordin spiritual ale relațiilor inter-umane, mai ales cele ale conviețuirii, nu pot veni singure. Fortificarea morală a întregii societăți, pe care o realizăm sub imperativele codului etic comunist, vizează, evident, și acest important sector al vieții omului de azi. Din păcate, socotindu-l poate mai prejos decît alte preocupări educative, destul de rar reminiscențele vechii morale și ale vechilor maniere formează obiectul opiniei publice. De la stabilirea unor reguli precise pînă la susținerea lor prin mijloacele comunicării de masă, se poate face încă foarte mult în această direcție.

Și, desigur, lucrul cel mai urgent pe care trebuie să-l facem este să activizăm opinia cetățenească în vederea deplinei salubrizări morale, a civilizării relațiilor în care ne pune viața în comun. Trebuie să deschidem un tir concentric împotriva liberului arbitru și aroganței, a lipsei de solicitudine umană și stimă, a grosolăniei și prostului gust care mai afectează și infestează uneori relațiile conviețuirii noastre. O asemenea îndatorire umană trebuie să ne-o asumăm, în calitate de cetățeni, cu toții. Căci, vorba unui poet, să fii cetățean ești obligat!

NICULAE STOIAN

FAPTELE ȘI VORBELE

literatura și mijloacele de comunicare audio-vizuale

Profeții sumbri fac carieră pe capete în epoca noastră, trebuie să recunoaștem, încurajați și de anumite aspecte ale ei nu prea roze. Una din perspectivele acestea întunecate viitorul i-ar rezerva-o, printre altele, mai cu seamă literaturii, sortită să piară, datorită proliferării mijloacelor de comunicare «audio-vizuale». Mai simplu zis, televizorul va înlocui curînd cartea, trimițînd-o pe veci la lada de gunoi a istoriei. Raporturile astea dintre literatură și ecranul cu imagini depind însă în ultimă instanță de felul cum le iei. Pot să fie, ca să zicem așa, antagonice, dar nu e imposibil să ajungă la forme de colaborare frățească. Nu încape îndoială că multă lume preferă să stea cu gura căscată în fața televizorului decît să citească o carte. Timpul liber pentru lectură, destul de redus în vremea noastră grăbită, riscă să dispară cu totul, din cauza solicitării intense «audio-vizuale». Micul ecran exercită o fascinație greu represibilă asupra spiritelor. E de-ajuns să începi a privi niște chitariști care se agită și urlă armonios din străfundurile plămînilor, sau să-ți oprești o clipă privirile pe un viraj periculos al lui Mannix, că ești pierdut. Zici în gînd «ce prost cîntă ăia» sau «ce-și caută ăsta singur o ciomăgeală», dar nu închizi televizorul și stai și te uiți mai departe. Ești prins ca musca pe hîrtia cu lipici.

Se înmulțesc astfel persoanele care consideră că e inutil să mai citească **Les Thibaults,** de vreme ce au văzut «serialul» la televizor. La fel, termină în cîteva ședințe **Forsyte Saga,** precum și alte opere literare celebre. Unii ascultă o «masă rotundă» despre studiul cutare și se socotesc lămuriți, ba chiar capătă opinii categorice în materie, însușindu-și opiniile criticului celui mai telegenic. «Audio-vizualele» pot fi o mare primejdie pentru literatură, fiindcă exercită o acțiune agresivă asupra sistemului nostru senzorial și prin el pun stăpînire pe conștiințe, nelăsînd decît foarte puțin timp reflecției, formării unei judecăți personale.

Dar se întîmplă ca lucrurile să ia adesea și o complet altă turnură, în flagrantă contradicție cu prorocii sfîrșitului scrisului.

Un autor cam prăfuit, ca Galsworthy, și-a cîștigat brusc milioane de noi cititori, după ce a defilat pe micul ecran. Interminabila lui «saga» a devenit dintr-o dată «Best seller». Pariez că mîine se va retipări la noi, cu mare succes, traducerea din **Les Thibaults,** și dacă vreo editură ar scoate **Jean Barrois,** am avea bătaie pe ea în librării. Nu puțini poeți — remarcam într-o însemnare anterioară — reușesc să atingă conștiința marelui public cu concursurile muzicii, recitării actoricești și anumitor imagini cinematografice ingenioase. Ba se poate petrece și altceva: mulți oameni care n-au deschis în viața lor o carte de versuri capătă gustul acesta, după ce au ascultat la televizor un recital reușit, cu comentarii inteligente și, cîteodată, chiar mici filme inspirate.

Necazul intervine cînd vrem neapărat să le facem pe toate deodată și să împăcăm neapărat capra cu varza. Atunci emisiunile «literare» există, firește, dar trebuie concentrate ca să nu mănînce cumva timpul unui meci de fotbal. Au loc și discuții despre cărți, însă tot micronizate, fiindcă numeroși telespectatori vor mișcare și vorbitul îi irită. În consecință trei, patru critici și autori invitați abia apucă să deschidă gura că, tiranic, cronometrul le-o închide definitiv. De o dezbatere propriu-zis, ce să mai vorbim în asemenea condiții. Dau peste vorbitori diseurii și o minge puternic șutată e pericol să vină din emisiunea imediat următoare și să lichideze fulgerător orice controversă prelungită.

Soluția ar fi ca telespectatorul care preferă disputele literare celor de pe ring să scape de teroarea timpului întorcînd pur și simplu butonul. Aici s-ar putea realiza multe lucruri de colaborare reciproc avantajoasă între literatură și micul ecran. Un început l-a și făcut «Biblioteca pentru toți». Ați văzut ecranizarea romanului Hortensiei Papadat Bengescu cu **Concert din muzică de Bach?** Nu mă sfiesc să afirm că a fost unul din cele mai talentate și inteligente filme românești recente, care, după cît știu, a și costat mai nimic, în raport cu prețul producțiilor cinematografice curente. O emisiune bazată mai ales pe programe literare și științifice dezvoltate ar fi în stare să ducă la o înfrățire folositoare tuturor, eliminînd neagra prorocire amintită inițial.

E în puterea și virtutea socialismului să demonstreze că găsește soluții luminoase, acolo unde lumea capitalistă modernă emite profeții catastrofice.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

RUBRICA MEA

„porțile lui caragiale"

Citesc zilnic cu plăcere rubrica **Faptul divers** din **Scînteia.** Unele din așa-zisele fapte diverse au un cert interes cultural. Așa se petrec lucrurile și cu informația dată sub acest titlu în ziarul de la 8 ianuarie. La Arhivele Statului din Piatra-Neamț s-a achiziționat «o schiță-desen sugestiv intitulată Porțile lui Caragiale» (...) și care «a fost întocmită de Caragiale în timp ce funcționa ca inspector școlar în județul Neamț». Autorul notei crede a ști, probabil după relatările de la fața locului, că ministerul de resort ar fi ordonat să se cerceteze «starea de conservare a renumitelor porți cioplite din lemn din această zonă». Caragiale, nedispunînd de mijloace tehnice de reproducere, ar fi «realizat niște desene schițe ale acestor porți». Pe una din ele, el a scris: «Este foarte frumoasă, cu ghirlande de trandafiri ciopliți în lemn, cu vulturi și dragoni».

Mi-am amintit că mai demult, cunoscutul critic de artă Remus Niculescu, știindu-mă amator de inedite în legătură cu Caragiale, mi-a comunicat acest document:

«Proces Verbal

Astăzi, 22 fevruarie 1882, noi directorul Școalei de Bele-Arte din Iași, am luat în primire de la d. Revizor Școlar de Neamțul-Suceava, două uși de lemn de stejar vechi sculptat pe care d-sa le-a ridicat de la mănăstirea Slatina (Suceava) și le-a predat direcțiunii acestei școli conform ordinului ministerial nr. 2178. Drept aceea, am așternut prezentul proces-verbal spre constatarea executării ordinului onor Ministeriu.

Directorul Școalei de Bele-Arte din Iași
ss. Panaiteanu

Revizorul școlar de Neamțul-Suceava
ss. I.L. Caragiale

ASI, Fond 183 (Școala de Bele-Arte), Dos. 3/1882, f. 2
p. conf. Remus Niculescu
8. 5. 1965»

Lucrul e clar. La cererea Școlii de Bele-Arte, condusă de pictorul G. Panaiteanu (Bardasare), Ministerul Cultelor și Instrucțiunii publice a ordonat revizorului de Neamțu și Suceava, I.L. Caragiale, să ridice ușile împărătești ale ctitoriei lui Alexandru Lăpușneanu. Scopul? Spre a fi studiat un aspect major al artei feudale din Moldova. Înainte de a remite școlii ușile împărătești (ale iconostasului), Caragiale a reprodus, pentru uzul său personal, credem, cîteva din ornamentele lor.

«Porțile lui Caragiale» nu sînt așadar altceva decît ușile împărătești ale bisericii mănăstirii Slatina. Muzeul din Piatra Neamț poate verifica această indicație a noastră, iar dacă ea se verifică, urmează să dea adevărata legendă cuvenită desenelor marelui scriitor.

Mulțumim încă o dată tovarășului Remus Niculescu, care n-a făcut uz de descoperirea dumisale, pentru amabila comunicare și prioritatea ce ne-a lăsat-o, să ne folosim de ea (afară de cazul că altcineva mi-a luat-o înainte, în acest interval de peste zece ani!).

ȘERBAN CIOCULESCU ■

CRONICA LITERARĂ

resurecția poemului istoric

Poema lui Stavrinos a stat încă de mult în atenția istoricilor literaturii. A fost apreciată în primul rînd ca document de epocă, fiind mărturia unui contemporan despre faptele ilustrului domnitor. Grecul Stavrinos, vistiernicul, a trăit cu siguranță în preajma lui Mihai. Poema a fost redactată în greaca modernă, imediat după moartea voievodului, și a cunoscut de atunci numeroase ediții. Valoarea propriu-zis artistică, zic specialiștii, e destul de modestă, în ciuda popularității. Meritul aparține mai degrabă subiectului, care însumează la un loc o tragedie și o apoteoză.

Intenția mărturisită a lui Gheorghe Tomozei e de a da un echivalent românesc originalului grec (după o primă translație în proză), dorind să-l facă mai logic și mai cursiv. În realitate, ne oferă un poem istoric vibrant, o creație în felul ei originală, cu rezonanță în actualitate. Poetul a intuit nucleul epic excepțional pe care-l pune la dispoziție poema. De invenție pură nici nu mai poate fi vorba. Poziția principelui valah, care uimise întreaga Europă, este în sine însăși mai revelatoare decît orice pastișă literară. Aerul de legendă, momentele naive sînt în spiritul adevărului frust, preluat întocmai de creația folclorică. La fel, sentimentul de intimitate cu destinul eroului și al patriei, nici el nu trebuie teatralizat. Istoria se dezvăluie în vers fără complicații. Identificîndu-se cu cronicarul, Gheorghe Tomozei declară că a transpus (cu sobrietate) «în rime viață și moarte». Calitatea sa cea mai mare e că a rezistat tentației de a poetiza.

Gheorghe Tomozei nimerește de la început tonul cel mai verosimil, voit rudimentar, cu accente de simplitate spontană, dar și cu oarecare doză de simulare a ingenuității. Se resimte, în plus, efortul lingvistic. Poetul compune, ce-i drept, cu ușurință și scrie «cu străvezime», ca și în alte împrejurări. Textul e pătruns uneori de melancolia trecutului și de spirit justițiar, cu sfîșieri fataliste pe tema deșertăciunii vieții în final. Pe alocuri sîntem foarte aproape de atmosfera baladei românești. Talentul și originalitatea poetului sînt vizibile mai ales în creionarea (cu mînă de maestru) a tablourilor sau în sugestia de atmosferă, de data aceasta în registru liric.

Cronica lui Stavrinos e un poem istoric izbutit. Nu-l considerăm doar o simplă traducție. O asemenea operă trebuie să ne bucure.

CORNEL MORARU ■

octavian paler — mitologii subiective

Cam de două sute de ani încoace, o tradiție coborîtă din neoclasicismul german împinge pe poeți și filosofi, pe eseiști și moraliști să reevalueze neîncetat fenomenul grec, acest fenomen atît de bătrîn și atît de tînăr, atît de depărtat în timp și atît de contemporan cu fiecare din noi. Elada stă, în fața amintirilor noastre de umaniști, ca o eternă tentație la încercarea puterilor de a da chip nou schimbătoarei ei înfățișări. Că am luat aceste amintiri direct de pe trupul ei viu de apă și piatră sau din cărțile clasice pe care mereu le recitim cu sentimentul unei întîlniri așteptate cu fervoare, sîntem irezistibil atrași de straturile prime ale civilizației și culturii europene. Zicem Homer și Platon, Pericle și Phidias, într-o stare de adîncă familiaritate cu personagiile pe care le desemnăm și cu epoca lor, ca și cum ele ar fi de mult intrate într-un subconștient colectiv al continentului nostru, într-o durabilă noosferă a pămîntului.

Folosim însă adesea și mărturiile altora despre Grecia, ne însușim gîndurile lor care trec din timpul lor în timpul nostru, dînd continuitate unei grandioase moșteniri. Cităm ca un simbol întîlnirea lui Faust cu Elena și nașterea lui Euphorion, murmurăm versurile lui Keats din: «Odă la o urnă greacă» sau ale lui Hölderlin, acceptăm ori refuzăm ideea lui Winckelmann despre măretia calmă a culturii grecești, ne referim la Nietzsche, la categoriile de apolinic și dionisiac ca la un bun cîștigat al judecăților despre cultura elină, găsim mai mult sau mai puțin depășită Rugăciunea pe Acropole a lui Ernest Renan. Iar miturile! Miturile Greciei antice pe care nu sfîrșim a le evoca, a le întreba, a le supune unor nesfîrșite analize! Ele rămîn mereu-tinere, mereu egale cu sine, mereu neschimbate în substanță, deși fiece artist ori gînditor al secolului nostru care se respectă merge în pelerinaj pios înspre ele și le folosește pentru a explica sieși și altora tîlcurile ascunse ale existenței. Rostim mereu Oedip, Orfeu, Prometeu, Ulise, Elena și pentru fiecare din noi imaginea lor este alta. Căci ei se împletesc cu sensurile vieții noastre și răspund la chemările pasionate numai în măsura în care-i înțelegem, răsfrîngîndu-i în noi, în măsura în care ei hrănesc experiențele oamenilor și le dau un nume.

De fapt, o atare înțelegere, modernă, a miturilor Greciei antice săvîrșește și Octavian Paler în neobișnuita sa carte «Mitologii subiective», apărută de curînd în Editura Eminescu.

Spunem **neobișnuită,** pentru că această carte nu intră în canoanele comune ale evocărilor eline. Ea cuprinde mai degrabă o confesiune, adîncă și chinuită în resorturile ei ascunse, plină de aspră, modernă poezie în expresie. Dar în eleganta sa discreție și în puterea sa creatoare, autorul structurează fluxul mărturisirilor despre cunoaștere, despre lupta cu monștrii interiori, despre viața morală și filozofie, în capitole scurte purtînd acele binecunoscute și iubite nume: Oedip, Anteu, Ulise, Narcis, Apollo, Dionysos și așa mai departe. Aflat pe pămînt elin, pe o bucată măruntă de țărm la malul mării, urmărind natura și anotimpurile în cumintea, legiuita lor cursă eternă, eroul își extinde enorm aventura interioară. Ea se configurează ca o însumare a tuturor ipostazelor mitologice majore, ca o uriașă memorie a omenescului în arhetipuri. Ființa interioară a eroului îi cunoaște pe toți și-i înțelege pe toți, fiindcă le-a trăit integral experiențele și luptele de atîtea soiuri, de la Achile și Ajax, la Hercule, Sisif, Tezeu și pînă la Anteu, Prometeu și Oedip. Vorbind despre marii învingători ai destinului, ai fragilității omenești, ai monștrilor, eroul își spune cu claritate opțiunile pentru ei, pentru cei care nu uită și recapitulează neîncetat, în mod necesar, pentru a-și putea duce mai departe luptele. Întîietățile în sensul acesta le au desigur Oedip, cel care a acceptat jertfa pentru a-și arăta libertatea, Ulise, îndrăgostitul de pietroasa lui patrie Ithaca, Anteu care ținea mereu treaz gîndul luptei atingînd pămîntul, Prometeu, titanul superior lui Zeus prin înainte vederea lui.

Hrănit însă de lecțiile unui umanism autentic, eroul nu respinge nici pe Tezeu cel iubitor de schimbare, nici pe Narcis ucis de «dansul negru al melancoliei» solitare, înțelegîndu-i ca pe niște alte ipostaze ale nesfîrșitei aventuri umane care cunoaște, în egală măsură, și tocmai pentru respectarea măsurii, și victoria dar și înfrîngerea în îndoita față a lui Janus, simbol ambiguu prin excelență, al existenței, reunind într-o unitate superioară argumentele contrarii. Dar reiterarea, în termeni moderni și pasionați, a «întîmplărilor» trăite de eroii mitologiei grecești, ca niște binecunoscute și apropiate trăiri ale eroului cărții, capătă tot mai insistent coloratura unei asumări în același timp particulare și universal umane. E ca și cum, din refacerea concentrată a acelor întîmplări și din auzirea monologurilor percepute de urechea interioară a eroului se petrece o apropiere pînă la confuzie între **ei** și **el**, eroii aceia devenind fețele vii ale aventurii existențiale închise într-un singur suflet modern, căutător de sensuri și certitudini. Condus în călătoria sa pe lungile și încurcatele căi ale istoriei devenirii sale ca mitologie, acest suflet stă sub semnul luminii apolinice, de zenit solar, rațional, care echilibrează și armonizează puterile lumii, care-l scoate din labirint și-l înalță spre marmoreele coloane ale Parthenonului și ale sculpturii clasice. Dar destinul și tragedia și lupta și moartea sînt și ele alături, ca expresii ale lui Dionysos, simbolul care contrazice aparent liniștea olimpică a statuilor, dar în realitate o întregește într-o mereu schimbătoare reciprocitate.

În bipolaritatea aceasta specifică a spiritului grec, găsește eroul cărții tensiunea care-i dă putere asupra melancoliilor și îndoielilor, care-l proiectează spre marile încleștări însemnînd viața și acțiunea, spre curajul memoriei globale trăite în fiece clipă ca un criteriu moral, superior, decisiv.

Laitmotivul liniștii statuilor clasice este ca un punct stabil de referință mereu infirmat și mereu reconfirmat de neîncetat reluatele argumente, pline de poezie și dramă, ale eroului cărții care-și spune, în furtună ca și în senin olimpic, libertatea, iubirea, permanența criteriilor, rădăcinile.

Natura și omul, în neîncetatele lor lupte și iubiri și suferințe, zboruri și căderi, se strîng cu semnificațiile lor mitologice, într-o memorie colectivă, retrăită individual, rezervor nesfîrșit de experiență și garanție morală a unui tip modern de umanism.

Cu **Mitologiile subiective,** tulburătoarea carte a lui Octavian Paler, scriitor și umanist român și european. Elada se arată aproape de fiecare din sufletele noastre, ca un tîlc și o amintire arhetipală, refăcută ca existență și sens contemporan.

ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA ■

CURIER MUZICAL

Dan TRIF — Cluj-Napoca. Ne scrieți despre reușitul concert susținut la Cluj-Napoca, de curînd, de Margareta Pîslaru și formația Romanticii, concert care confirmă popularitatea cîntăreței noastre. Apoi încercați să ne convingeți că mai sînt unii «**specialiști**» care încearcă s-o blameze pe această artistă care a muncit din răsputeri de-a lungul a șaptesprezece ani». La ce vă referiți, concret? **Ortensia VASILE Brăila:** Cenaclul Flacăra își reia în curînd activitatea, după o scurtă vacanță prilejuită de sărbătorile de iarnă, și va poposi cu siguranță și în orașul dumneavoastră. **Enache T. GHINEA:** N-am înțeles de fapt ce doriți. Căci iată ce ne scrieți: «Prin intermediul revistei Flacăra vreau să fiu lămurit asupra Muzicii de operă de Exemplu Opera de Verdi-Paganini-Betoven-Straus-List și alți mă întreb, operele lor sînt nemuritoare, altcineva nu poate concepe ceva mai măreț decît ei? De fapt mie îmi place Muzica populară Română». După precizarea că am păstrat grafia dumneavoastră inițială, vă întreb dacă n-ar fi necesar, mai înainte de a vă documenta asupra muzicii lui Beethoven, să mai studiați puțin gramatica și ortografia limbii române? **Adrian POPA — București:** «Noi, tinerii, dorim ca în '76 să apară mai des pe scena cenaclului Dida Drăgan și Aura Urziceanu, aceste două reprezentante de primă mînă ale pop-ului și respectiv jazz-ului românesc. Care este răspunsul dumneavoastră?» Răspunsul nostru este că le vom invita, bineînțeles, pe cele două cîntărețe să cînte în cenaclul nostru, dar numai în măsura în care vor reuși să respecte spiritul muzicii și mai ales poeziei pe care îl promovăm noi. **Gabriela VLĂDESCU — București.** Pasiunea dumneavoastră pentru recitarea poeziei de calitate este admirabilă. Recitați — cu talent, spuneți — poezii de Eminescu, Coșbuc, Bacovia, Minulescu, Sorescu și alții. Treceți într-o zi pe la redacție. **Ioana Adriana CULCEAG: București** «Ne-ați dăruit (pentru a cîta oară?) înțelegerea faptului că dragostea se naște din poezie și muzică. Iar unul din locurile de unde se revarsă către noi muzica bună și poezia de calitate este tocmai acest mărinimos cenaclu «Flacăra». Cred în arta tînără și-i întind o mînă ca unui prieten, ca unui om de omenie». Mulțumindu-vă pentru frumoasele aprecieri, vă răspundem totodată că muzica și poezia cenaclului vi se adresează în primul rînd dumneavoastră, celor care simțiți dragostea de patrie pulsînd cu fiecare vers, cu fiecare notă. **Silviu MUNTEANU-Dej, str. Siret, nr. 1, județul Cluj, cod 4650** dorește să corespondeze pe TEME DE MUZICĂ TÎNĂRĂ.

CINE, CE, UNDE, CÎND?

● Revenim asupra spectacolului Cehov de la Teatrul Giulești. Reprezentație mediocră. Regie fără certificat de absolvire pentru scenele bucureștene. Excepțional Traian Dănceanu în bătrînul cabotin. Admirabilă masca grotescă a lui Jorj Voicu în comisionarul disperat. Expresiv și vulcanic Sabin Făgărășanu în nobilul păgubit și bădăran. Suavă și cu un simț al umorului aparte Dana Comnea. Neinspirat decorul semnat de Dimitrie Sbiera. Sufocantă atmosfera din subsolul teatrului cînd se încing reflectoarele. ● La Teatrul L.S. Bulandra a intrat în repetiții miercuri 14 ianuarie piesa «Răceala» de Marin Sorescu, dramaturgul în care se răzbună un mare poet și un gînditor profund asupra destinului nostru în existent. ● Mircea Diaconu se pregătește de premiera piesei «Soldatul Fanfaron» de Plaut în regia lui Ioan Taub. Din păcate, atelierele de tîmplărie și de croitorie ale teatrului întîrzie executarea decorurilor și costumelor. ● George Mihăiță repetă în «Jocul dragostei și al întîmplării» la Teatrul de comedie sub direcția de scenă a unui tînăr absolvent al clasei de regie de la I.A.T.C. ● Zilele trecute am urmărit un act al operei «Carmen» de Bizet la Cluj-Napoca. Am regăsit în sală ambianța sărbătorească de la spectacolele de odinioară, cînd drama muzicală se afla pe primul loc al preferințelor melomanilor. Am aplaudat o cîntăreață de mare viitor: Milca Nistor. Nesatisfăcător tenorul Ioan Lazăr. O revelație a constituit-o apariția în spectacol a unui balerin cum n-am văzut în ultima vreme pe scenele noastre: Radu Ciucă. Orchestra a sunat bine sub bagheta lui Petre Zbîrcea. ● Toată stima și considerația noastră pentru baritonul David Ohanesian, căruia Opera Română i-a sărbătorit de curînd, cu ocazia unui spectacol festiv **Oedip**, 25 de ani de carieră, tot atîția ani de succese și de eforturi puse în slujba teatrului liric românesc. Mulți înainte!

A. DOHOTARU ■

CRONICA SPECTACOLELOR

o'neill sau această noapte albă și fără sfîrșit

Cînd Victor Rebengiuc se urcă pe masă și desprinde pe rînd, nervos, consumat, becurile din fasung, ai senzația că se va electrocuta. Pentru că în acel moment tensiunea în care plutesc personajele printre orologiile deșănțate ale propriilor lor existențe, atinge incandescența filamentelor de wolfram. Ceața, sirena care biciuie nervii ultrasensibili, întunericul dens, vîscos, pe care îl simți dominînd jur-împrejurul, alcoolul mințit cu apă, ipocrizia otrăvitoare care se denunță aproape la fiecare cuvînt, reprosurile unor biografii încărcate de compromisuri și de vicii mai mult sau mai puțin camuflate, **dar omenești,** împing casa aceea de lemn trosnind ca o «corabie a nebunilor» într-o noapte bîntuită de fantome, spre țărmul delirului. O'Neill, dramaturgul abisurilor sufletești, răscolind mereu în pulberea memoriei sale bîntuite de visuri, de procese de conștiință, și scriind aceleași și aceleași «drame ale mării și ale pămîntului» care-l obsedează pînă aproape de psihopatie, se ajunge în această piesă pe sine, gîfîind, se bate pe umăr și se privește în ochi cu disperare dar și cu luciditate feroce. Îi simți respirația în această reprezentație minuțioasă, în această reconstituire terifiantă a dramelor de familie deasupra cărora se prăbușește catul de sus al nebuniei, al minciunii, al slăbiciunii, al bolii și unde tusea profundă a lui Edmund se înalță ca o golgotă de trepte pe care urcă bătrîna mamă să-și ia porția de otravă, de morfină. Ne aflăm într-o piesă în care oamenii își confruntă trecutul, prezentul și viitorul încercînd să-și găsească un echilibru al lor, ca să poată supraviețui propriilor coșmare. Vulnerabili, fragili și ticăloși, sublimi și generoși, orgolioși și sadici, ei plutesc în decor jignindu-se și cerîndu-și iertare cu lacrimi în ochi, într-o permanentă exaltare, iubindu-se și respingîndu-se cu oroare. Și tot acest proces, întreagă această sfîșiere, devorare lăuntrică, durează patru ore. Patru ore în care se joacă într-un cerc închis, respectîndu-se formula «teatrului în vid». Actorii au fost învățați să trăiască dramele personajelor indiferent de ceea ce se întîmplă în sală. Relația cu sala a fost în aparență suspendată. Spectatorii participă la confruntare în măsura în care se pot regăsi, împingînd pînă la limitele de sus sau de jos propria lor existență, în măsura în care își pot repera propriile adevăruri și învățăminte. Dar actorii își desfășoară jocul aproape convinși că al patrulea perete al casei există într-adevăr! Spectatorilor revenindu-le satisfacția că pot urmări nevăzuți, neauziți, din stal sau din lojă, cuvinte al căror secret rămîne de obicei ascuns și incinerat în familie. La un asemenea spectacol, omul din stal sau din lojă trebuie să fie bine pregătit, cu bateriile încărcate, odihnit, echilibrat. Trebuie să urmărească atent. Există într-adevăr un cod, un limbaj special, cifrat al acestui spectacol care trebuie permanent gîndit și raportat la subtext. Liviu Ciulei a imaginat reprezentația ca un medic psihiatru, ca un clinician, ca un savant, dînd frîu liber poeziei care inundă piesa, operînd masive incizii în text și scufundînd spectacolul sub un clopot de sticlă, sub care aștepți momentul fisurii, al exploziei, momentul în care bătrîna mamă, refuzîndu-și realitatea, se refugiază definitiv într-un timp care-i aparține numai ei și de unde începe delirul.

E un spectacol greu de urmărit. Un spectacol care solicită pînă la ultimele rezerve de sensibilitate. E un spectacol în care tăcerile sînt așezate arhitectural anume pentru a da timp de meditație spectatorilor; e singura concesie, fundamentală dealtfel, făcută oamenilor din stal. Un spectacol în care Victor Rebengiuc părunde cel mai adînc semnificațiile personajului, ale piesei, dar mai ales ale regiei. Acest actor scump ființei noastre lăuntrice pentru că știe să ne reprezinte dramele sub reflectoarele timpului, nefolosit și nedescoperit de fapt de cinematograf — deși ar fi putut fi sau ar putea fi încă actorul unei generații — joacă O'Neill cu intuiție sigură și cu inteligență de creator. E adevărat că rolul acesta e stilul său de a face teatru. Clody Berthola are momente de mare voluptate și extaz, interpretînd rolul mamei care polarizează dramele celorlalți membri ai familiei. Ea are gingășia și grația femeilor care nu mai ating pămîntul cu picioarele, are transparența poeziei. Păcat că îi simțim încă ezitările legate de neconcordanța dintre memoria textului și aceea a mișcării scenice. Toma Caragiu este actorul care stabilește cea mai înaltă performanță. Se neagă pe sine cel de toate zilele și se dedică unei compoziții controlate permanent, cu o voință și o putere de seducție care nu lasă spectatorii decît în anumite momente să redevină prizonierii vechilor sechele de interpret în «teatrul de comedie». Îi era necesar acest rol, îi era necesar acest regizor ca să-și evalueze exact atitudinea față de artă. Florian Pittiș trăiește în piesă cu ochii larg deschiși, inundați mereu de o tulburătoare înțelegere și compasiune, urmărindu-și fratele, tatăl și mama cu obsesia aceluia care trebuie să scrie cîndva dramele propriuzise. El este O'Neill! Iată încă un actor care se confruntă cu sine. N-a mai jucat un astfel de teatru. Are momente cînd ezită, cînd plutește într-un vag dezechilibru între dezlănțuirea fabuloasă din Elisabetha de Paul Foster și ceea ce a mai rămas dintr-un Hamlet visat de ceilalți actori. Glasul său, neacordat bine la timbrul celorlalți și la atmosfera spectacolului, sună uneori în falset. Gesturile sale încă amintesc de alte roluri. Mariana Mihuț pictează pe scenă un tablou care ar putea fi semnat de un mare pictor naiv, o fată bună, curioasă și guralivă, cu umor și dulce ironie pîlpîind în ochii larg deschiși.

Decorul desenat de Dan Jitianu e perfect sincronizat cu ideile regizorului. Admirabilă construcția din lemn, cu obsedante fîșii de lumină strecurate prin obloane, sub un tavan care amenință cu prăbușirea și ferestre multe care dau în ceață.

Am simțit pînă la limită această noapte albă și fără de sfîrșit. **A. DOHOTARU** ■

Din nou o imagine din spectacolul «Lungul drum al zilei către noapte» de Eugen O'Neill, lecție de teatru semnată de LIVIU CIULEI.

Fotografii de EMANUEL TÂNJALĂ ■

CRONICA TV

mihai viteazul și marele său vis

Teatrul tv a prezentat (în reluare) numerosului său public o emoționantă și documentată lecție de istorie prin serialul «Marele vis», de Radu Theodoru. Împărțită în trei episoade distincte, piesa sintetizează etapele esențiale ale epopeei marelui voievod care a realizat Unirea printr-o nestrămutată voință a sa și a neamului românesc. Legendara personalitate politică, militară și diplomatică a lui Mihai Viteazul împlinea în acele timpuri năzuințele țării, cu toate izvoarele lor niciodată secate. Eroul serialului, prin caracterul național al actelor sale, a fost socotit o personalitate de talie europeană. Drama voievodului român va fi întotdeauna actuală, cum întotdeauna este actuală istoria. Alegerea unui asemenea text confirmă preocuparea secției de teatru a televiziunii pentru un repertoriu de ținută, cu funcție educativă, slujind dramaturgia contemporană de inspirație istorică, pentru a arăta «anii istoriei românilor cei mai avuți în fapte viteești, în pilde minunate de jertfe către patrie (...), ca aducerea-aminte a acelor timpuri eroice să deștepte în noi sentimentul datoriei ce avem de a păstra și de a mări pentru viitorime această prețioasă moștenire».

Dificila sarcină a realizatorilor de a aduce în cadrul strîmt al scenei tumultul unor ample desfășurări a fost depășită, reușindu-se să se creeze o imagine scenică pe măsura eroilor și faptelor lor. Figura voievodului, în interpretarea lui Ion Marinescu, trăiește tensiunea mărețului său act. Artistul, experimentat în roluri de trăire intensă și de întindere, ne propune un Mihai Viteazul veridic, fără însă a întrupa pe de-a-ntregul splendoarea măreției personajului. Zăbovind pe monologuri, nepermițîndu-și nici o clipă de destindere, firească unui asemenea rîm, personajul nu se desprinde întru totul de stampă. Excelent în momentele decisive, cuprinzător și cumplit, poate tocmai prin neelasticitatea trupului încorsetat în arme și costum. Dialogul între voievod și ostași, prin utilizarea acelor coruri vorbite, uzate în serbări și recitaluri, nu reamintește faimoasele coruri vorbite din tragedia antică. Dar înginarea de către figurație a vorbelor rostite de erou are fiorul unui jurămînt. Spiritul comunicării este prezent prin acea comuniune de voință și înțelegere dintre voievod și popor, care a făcut să izbutească uimitoarele sale manevre, relevîndu-se entuziasmul, disciplina și jertfa mulțimilor de ostași ai lui Mihai.

O numeroasă trupă de actori proeminenți ai teatrului nostru contribuie prin participarea lor la expresivitatea acestui amplu portret: George Mottoi, Dinu Ianculescu, Constantin Dinulescu, Cezara Dafinescu, Vistrian Roman, Eva Pătrășcanu, Mircea Bașta, Constantin Bălțăreț, Ion Siminie, Ion Cosma și alții, care au făcut să trăiască multe din personajele episodice amintite în cronici, dînd un plus de autenticitate atmosferei evocatoare. Atașamentul și fidelitatea față de Mihai Viteazul a naționalităților conlocuitoare, contribuția lor la lupta pentru Unire oferă prilejul creării cîtorva roluri de adîncă semnificație. Scenografia (arhitect Virgil Luscov și Karlheinz Roth), care a sugerat importanța evenimentelor și epoca, a avut funcționalitate, realizînd un larg spațiu de joc desfășurării acțiunii.

Pentru reușita serialului în ansamblu se cuvine să notăm aici, subliniind, numele experimentaților regizori Nicolae Motric și Nae Cosmescu, precum și cel al dinamicului realizator al teatrului tv, Dinu Săraru.

COMAN ȘOVA

sunete și reverberații

Fotolii, scaune alese cu un gust rafinat pentru o scenă fără decor împreună cu ghitarele rezemate delicat în spațiu creează o atmosferă cu o geometrie aparte, variabilă, pe care ți-o imaginezi singur mai departe. Așa debutează «spectacolul de poezie și muzică românească» de pe scena Teatrului Giulești. Reconfortant. Apoi, intră cîte unul, parcă anume pentru a se delimita, a-și fixa personalitatea în fața publicului, cei care vor trezi rînd pe rînd metaforele din memorie. Anda Călugăreanu, Irina Mazanitis, Dan Tufaru, Mihai Stan, Doru Stănculescu, Sorin Minghiat, Sorin Chifiriuc, Mircea Florian. Eugen Vasiliu, regizorul de sunet, e singurul care va rămîne în culise, deși, evident, în mare măsură lui i se pot reproșa multe din performanțele de atmosferă ale actorilor și cîntăreților de pe scenă. Și spectacolul începe tulburător cu acordurile de ghitară ale epocii și ale generației nesofisticate care știe că adăugînd la toate acestea un flaut și un buchet de actori în stare să dea imaginație scenică versurilor, putem spera în revelația momentului de cultură și artă autentic. Ce se poate spune despre protagoniști? Anda Călugăreanu e tulburătoare în cîntecele sale, mai mult ca oricînd. Repertoriul ei s-a îmbogățit. Ea dă noblețe unui spectacol. Dan Tufaru e discret și pedant. Irina Mazanitis intră cald în atmosferă, fără nici un acord distonant, ridicînd poezia pînă în dreptul cîntecului și clarificîndu-i sensurile cu luciditate. Doru Stănculescu se întrece pe sine. Momentul Doru Stănculescu și Sorin Minghiat într-un spectacol are valoare poetică intrinsecă iar cîntecele lor sînt deja intrate în conștiința publicului. Sorin Chifiriuc e un ghitarist cu acompaniament fin și de nuanță de-a lungul întregului spectacol. El e un fel de rezoneur migălind aproape anonim pe corzi starea de spirit a momentelor. Masiv, tumultuos, vulcanic e Mihai Stan, regizorul spectacolului. Din păcate, pentru că n-a avut posibilitatea să se asculte,sparge trist atmosfera cu glasul său uneori brutal cînd ar putea convinge puțin temperat ca să rămînă în tonul celorlalți. Mircea Florian repetă cu încăpățînare greșelile sale grave de distorsiune și de infatuare. Acest cîntăreț de excepție nu vrea să renunțe în ultima vreme cu nici un preț la modul defectuos de a pronunța, cu dicțiune de hidrocefal, textul melodiilor sale. Pe noi nu ne interesează că pe el... nu-l interesează ce înțelegem noi, din moment ce Mircea Florian, pasă-mi-te, posedat de «mituri», «trăiește» și «interiorizează». Ca să nu mai vorbim că unele din textele sale, subliniat absurde și fără idei, nu au ce căuta într-un spectacol care e și de poezie!

Am asistat însă la un spectacol frumos, curat, cu multe momente tulburătoare.

Reproșurile noastre țin de conservatorismul (paradoxal, nu?) celor care au pregătit spectacolul (Dan Tufaru și Mihai Stan). Să ne explicăm. Prin concepția care a stat la baza scenariului și prin regie, ei au pus spectacolul acesta de poezie și muzică, prin excelență destinat marelui public și dialogului cu sala, sub semnul «teatrului de cameră», «teatrului de salon». Totul, sau aproape totul, e cuminte, surdinizat. Toți interpreții poetizează, poetizează, poetizează. Și fumează. (Uneori exagerat!)

Într-un cuvînt, spectacolul nu are ritm, nu are nerv. Obosește. Prea multă monotonie. Un astfel de spectacol ar trebui să semene cu o sculptură cinetică, adică să se metamorfozeze în funcție de spectatori. Îi lipsește forța de comunicare. E rupt de sală, de spectatori. Cineva spunea că la astfel de spectacole trebuie să vină numai inițiații. E o aberație. Un astfel de spectacol trebuie să trezească interesul general, gustul pentru poezie al tuturor; nu facem artă pentru inițiați, pentru elite

ALEXANDRU VLAD ■

Dans cu un cuplu expresiv: DOINA PATRICHI și PĂSTOREL IONESCU.

CRONICA FILMULUI

„patima" și efectele melodramei

Nu cu mult în urmă, pornind de la schițele lui Agârbiceanu, Mircea Veroiu și Dan Pița ne ofereau în «Duhul aurului» studiul, creionat în linii de forță, al pasiunii dezumanizate pentru ban, al modului în care acest «duh» înstrăinează ca un blestem oamenii. Acolo, într-un univers secătuit, într-un colț de natură mortificată, omenescul, rațiunile morale, caracterele au fost stinse într-o efigie care înlocuiește omul, așa cum jarul se stinge în cărbune. Acestui film, descins din buna tradiție a «Morii cu noroc» — tradiție nu îndestul valorificată de cinematograful românesc — vine să-i corespundă tematic recenta producție a casei de filme numărul 5, «Patima». Setea de avere, mentalitate socială cu infinite implicații și determinări istorice explicite, este abordată aici în maniera filmului portret, la adăpostul puternicei personalități artistice a Dragăi Olteanu-Matei, autoare și a scenariului.

În contextul efortului de a afirma valori etice perene, de a supune discuției atitudinile și mentalitățile diverse care structurează conștiința omului contemporan,povestea extrasă dintr-o proză a lui Petru Vintilă părea să contureze, dincolo de limitele cadrului istoric dat — anii din preajma instaurării republicii și naționalizării — un teren propice dezbaterii morale, justificînd astfel oportunitatea producției filmului. Acesta reușește să ilustreze deteriorarea condiției umane produsă sub imperiul poftei de înavuțire, dar o face într-o manieră neașteptată. Pentru prima oară în peisajul nostru cinematografic își face apariția melodrama, ale cărei tentații fuseseră pînă acum evitate cu consecvență de cineaști, deturnînd întreaga desfășurare a filmului către domeniul convențional al emoțiilor facile. Practic, prin viziunea simplificatoare, prin atitudinea specifică melodramei și anume aceea sentimentală — de aversiune fățișă, de milă sau de repulsie necruțătoare — autorii ne îndepărtează de contextul discuției etice pe care am presupus-o, lăsîndu-ne să fim martori emotivi ai evoluției contorsionate a unor personaje date pradă fatalității acestei patimi degradante. Setea de bani devine un viciu pur și simplu, cu momentele sale de «sublim» și de ridicol. «Răii» sînt stigmatizați fără drept de apel. Opinia celor ce trudesc cinstit e afirmată răspicat și convențional. Practic, într-un univers aparent tot mai bogat în observații, în fapte și experiențe de viață vom avea un grup de personaje supuse unui destin care le depășește, mișcîndu-se tot mai rigid, tot mai artificial, cu toată aglomerarea de nenorociri sau satisfacții efemere ce li se oferă: sinucideri, blesteme, infarcturi, nunți cu dar, bețiii cu prostituate, amenințări cu cuțitul, violuri, șederi la balamuc, înmormîntări. Nici unul din personajele care gravitează în jurul Păunei Varlam nu are alt drept de existență decît acela de a-și purta destinul în el însuși. Fiul ei, scîrbit, o părăsește pentru a-și găsi un drum de cîștig cinstit prin muncă; fiica sa, simbol fragil al ingenuității, se sinucide în urma unui viol — ambele cazuri fiind folosite numai ca expresie univocă a acumulării de nenorociri ce se abat asupra individului ros de ciuma aurului. Se lucrează deci sub semnul deplin al melodramei, exclusiv cu raporturile simplificate dintre ființele umane, folosind aceste ființe ca într-un joc de cuburi pe fondul unei muzici neîntrerupte care învăluie filmul precum un ambalaj foșnitor în staniol. Ceea ce se opune dimensiunilor enorme ale patimei este redus la afirmarea în treacăt a necesității de a depăși mizeriile morale produse de ea și consemnarea exterioară a evenimentelor politice ce au pus capăt rădăcinilor sale sociale.

«Patima» este un film la «persoana întîi» și bogăția deosebită a resurselor actoricești ale interpretei principale reduc oarecum din dezavantajele produse de concepția nepotrivită a temei. Cu toate că întreaga mizanscenă, îndrumarea actorilor s-a supus cuminte legilor genului: expresia cu efect direct și imediat asupra publicului, fără echivoc, fără complicații și nuanțe subtile, cu destule ingrediente de pitoresc, cu o imagine suficientă sieși.

Desigur, un film trebuie judecat așa cum este, sub dimensiunea problemelor și ideilor pe care și le-a propus, fără să-i opunem propria noastră interpretare. Melodrama cu «caractere puternice» a făcut însă suficiente ravagii în rîndul publicului de teatru și cinematograf în toate timpurile, uneori cu efecte nedorite, pentru ca s-o putem accepta ca modalitate valabilă și viabilă pentru evoluția filmului românesc. Lipsa nuanțelor în surprinderea caracterelor, absența motivațiilor care să justifice transformarea personajului într-un «monstru cvasi-patologic», ruperea de contextul social pot fi sesizate și amendate de critică drept «stîngăcii» ale regizorului, determinate de ambiția de a supune totul viziunii «radiografice». Ele sînt mai mult decît oricînd nu neîmpliniri provenite din insuficienta stăpînire a arsenalului profesional, ci vicii de fond, determinate de natura neavenită a viziunii alese. Iar ca să ne limităm la a accepta filmul pentru satisfacția unui recital actoricesc, fie el de excepție, înseamnă să ne mulțumim pentru a nu știu cîta oară cu jumătăți de măsură.

EUGEN PATRICHE ■

INSTANTANEE

Marele pictor ALEXANDRU CIUCURENCU în singurătatea atelierului său.

HARI BRAUNER culegînd folclor de la cea mai autorizată sursă.

IOAN ALEXANDRU, poet de seamă al liricii românești de astăzi.

EUGEN SIMION, criticul literar care s-a afirmat afirmînd o generație.

Fotografii de VASILE BLENDEA și ION PREDOȘANU ■

■ Sub îndrumarea unor animatori ai vieții spirituale locale, cum sînt Vasilica Bilașcu (Trăisteni), Lucia Ștefănescu (Potigrafu), Gheorghe Doboș (Brebu) și a altora, în satele amintite, toate din județul Prahova, merg zilnic la școala frumosului numeroși săteni. Ei participă la cercurile de țesături și cusături naționale ■ O parte din lucrătorii serviciului personal-învățămînt al Fabricii mixte «Tehnolemn» din Ploiești consideră că pluralul cuvîntului «transport» este «transpoarte». Nu este ■ Grație rîului Olt, în următorii ani comuna Cîineni va găzdui două hidrocentrale. Știut fiind faptul că șantierul lasă în urma sa civilizație, locuitorii comunei se străduiesc încă de pe acum să modifice harta locurilor. Sprijinul profesorilor de geografie a și fost obținut ■ Timoftei Nițu, Crivei Ion, Agăleanu Dumitru, toți din comuna Sînpaul-Cluj, fiți foarte atenți! Buletinele de identitate și alte acte v-au fost furate de consătеanul vostru Ion Țăranu. El are un obicei prost: se însoară în același timp cu mai multe neveste deodată. Deja de la a doua nevastă fapta nu se mai numește căsătorie ci bigamie și se pedepsește de lege. Atenție deci, foarte mare atenție! Vă poate folosi buletinele de identitate ■ Una din explicațiile prosperității în viață a maistrului Vasile Moldovan, din secția montaj a Întreprinderii «Unirea» din Cluj-Napoca. Fiind de loc din comuna Apahida, în timpul școlii profesionale făcută la Cluj-Napoca n-avea unde să se ducă, n-avea prieteni și nici un fel de anturaj. Așa că și-a văzut serios de treabă, spre deosebire de unii colegi ai săi din Cluj-Napoca. Aceștia, lîngă părinți, rude și alte cunoștințe au avut și timp de pierdut. Oricît ar părea de simple lucrurile, o asemenea explicație a prosperității sau a lipsei ei ne convinge, ne face să ne gîndim cu respect la maistrul Vasile Moldovan ■ Curiozitate. Dacă ți-ai pierdut legitimația de serviciu și dai obligatoriul anunț la ziar se percepe un leu pentru fiecare cuvînt. Dacă ți-ai pierdut un părinte sau un frate cuvîntul costă trei lei și darea anunțului nu este obligatorie. Ceva ciudat există credem în perceperea într-un asemenea mod a anunțurilor de mică publicitate ■ Iată reprodus întocmai un anunț din categoria pierderilor: «21 decembrie, între orele 6.30-7, în Tg. Mureș, pe ruta strada Govora-Piața de vechituri, am pierdut o valiză cu haine uzate. Rog găsitorul să-mi comunice contra recompensă la telefonul 3.25.97». Avînd în vedere costul anunțului la ziar ca și valoarea recompensei punem următoarea întrebare: cît de uzate erau hainele? ■ Întrebînd un jurist în ce condiții poate soția sa să primească pensie de urmaș, P.C. din Constanța a primit un amplu răspuns în scris cu dese și justificate trimiteri la legea cu numărul 27 din anul 1966. Cel puțin 5 ani de căsătorie, dacă bineînțeles soția s-a aflat în întreținerea sa, și dovadă că au avut același domiciliu. Un ultim amănunt, se scrie în răspunsul primit de către P.C.: «Pensia pentru urmaș reprezintă 50 la sută din drepturile cuvenite susținătorului». Fără a fi cinici, mai ales că acela care întreabă este sănătos, precizăm că ultimul «amănunt» este altul: trebuie și un decedat ca pensia de urmaș să înceapă să curgă ■ Nu puțini erau aceia care-l credeau pe pivnicerul Pavel Negruvodă un om dur, rece. Zilele acestea, fiind mai vorbăreț, nea Pavel, cum i se spune în Murfatlar, a spulberat legenda care, parcă, îi apăsa umerii. A crescut zeci de specialiști din viticultură care au acum munci de răspundere. Urmărește pas cu pas procesele intime ale vinului, se consultă cu specialiștii și se confruntă cu noutățile aflate din broșuri. În campaniile de toamnă, în vîrfurile de muncă, îl prinde dimineața în pivniță și nu singur, ci împreună cu muncitorii din subordine. Fără îndoială că om dur, rece, înseamnă cu totul altceva ■ Din foiletonul «Coșmarul unui fost medic-șef» reproducem uimiți următoarele: «Cel mai mult îl deranja, în somn bineînțeles, afirmația lui Hypocrate cum că el, medicul, în repetate rînduri, a refuzat sprijinul și îndrumările Consiliului popular comunal...» Toată stima noastră pentru Hypocrate, dar nu credem că a prevăzut apariția consiliilor populare, fie ele și comunale ■ Și-au reluat activitatea, în sala de gimnastică a liceului «Calistrat Hogaș» din Piatra Neamț, membrele cercului de gimnastică de întreținere «Femina» ■ O veritabilă «enigmă» culeasă din sălile tribunalului: «L-am cunoscut pe inculpat la «Orient» cînd era seară și s-a luat după mine și m-a curtizat mergînd după mine după care s-a întîmplat ce s-a întîmplat». Ce s-o fi întîmplat oare? ■ Angela Dulgheru are 21 de ani și lucrează la Întreprinderea «Zimbrul» din Suceava. Ea este inițiatoarea unor vizite colective la alte unități din județ. Spre deosebire de alte acțiuni de asemenea gen, scăldate în praful dărilor de seamă, vizitele de care aminteam au avut ca scop următoarele: «Să ajut tinerii să înțeleagă că există alte activități care necesită eforturi incomparabil mai mari decît cele pe care le depunem noi. Să-i cunoaștem pe brutari, pe sticlari, pe mineri și să-i respectăm cum se cuvine». O acțiune cu adevărat tinerească, adică proaspătă și curată ■ Un organ de presă județean oferă cu dărnicie mostre de umor involuntar. La rubrica «Dialog» cititorului Nistor V. Carpea i se răspunde în felul următor: «Ijecoop căreia i-am solicitat concursul în soluționarea cererii dumneavoastră ne face cunoscut că aprovizionarea populației rurale cu produsele alimentare la care vă referiți decurge în mod normal». Pe aceeași pagină puțin mai sus este publicat articolul: «Îndepărtate prin fapte» din care extragem: «Din magazinul sătesc nr. 2 din Băișești lipseau în ziua de 10 decembrie următoarele mărfuri: sibir, stofă, diftină, finet, baticuri groase, pături, prosoape plușate, șoșoni, cizme și galoși din cauciuc; apoi: sare măcinată, pastă de tomate, conserve din legume și carne, făină, paste făinoase; în fine: colțari și broaște pentru binale, caiele, alte articole de utilitate gospodărească...». În concluzie: de ce Ijecoop-ul este crezut pe cuvînt? ■ La IAS Rădăuți dacă te iei după scripte Joiana este moartă demult. Nici o problemă: trăiește și chiar dă din coadă. A căzut sub cuțit în locul ei Plăvana pentru că era mai zdravănă. Avea 475 de kilograme, dar după tăiere, în scripte a slăbit cu 365 kilograme. Situații asemănătoare la ferma din Dornești și la aceea din Vicșani. Se crede că inspectorii trecuți pe acolo au fost aproape asfixiați de fumul fripturilor, așa că o primă explicație există totuși ■ Un colectiv de artiști amatori din județul Suceava, avînd în componență o formație de dansuri populare, orchestre de muzică ușoară și populară, grup vocal, soliști vocali și instrumentiști a efectuat un turneu în regiunea Cernăuți (RSS Ucraineană) ■ Joile tineretului bine și frumos organizate sînt pe cale să redea în circuitul normal al vieții spirituale ultimii tineri sectanți din satul Întorsura, comuna Radovan, județul Dolj. «Ne plac mai mult joile tineretului decît sîmbetele casei de rugăciuni» — afirmă unul din cei «vindecați» ■ Papuci pentru baie și plajă, mărțișoare, piese ornamentale pentru construcții comerciale, piese de schimb pentru instalații electrice se confecționează, la Craiova, din deșeuri de mase plastice. Articolele confecționate continuă să se numească, desigur, bunuri de larg consum ■ În cartierul Titan din București, lîngă o cofetărie, s-a mai deschis una. Prea multe dulciuri apar atunci cînd întorci capul de la nevoile reale ale oamenilor. Ei se așteptau ca în spațiul acum ocupat de a doua cofetărie să se deschidă o unitate «Nufărul» sau un atelier de reparat încălțăminte. Ba unii se așteptau la un centru pentru umplerea sifoanelor ■ Invers, dar bine. Mobila românească din furnir de nuc este preferată în țară și în străinătate chiar în dauna celei cu furnire exotice. Cum nici nu se găsesc pe toate drumurile, nici chiar pe toate cărările, silvicultorii doljeni au luat inițiativa plantării unor mari suprafețe cu pomul amintit și lăudat. Spuneam «invers» deoarece aici s-a pornit de la mobilă și s-a ajuns la pom în timp ce noi eram obișnuiți exact pe dos ■ La Galați se vorbește din nou de Costache Negri, pîrcălab al județului, om politic moldovean, unul din conducătorii luptei pentru unirea Moldovei cu Țara Românească. S-au achiziționat și s-au pus la dispoziția Secției de istorie modernă a muzeului local o serie de obiecte care i-au aparținut: mobilă, veselă, argintărie, care vor fi expuse ■ Un plug întorcînd brazda a scos la lumină urme străvechi. Așa au început o seamă de investigații arheologice pe o mirește de lîngă Bucșani, județul Dîmbovița. Rezultat final: s-a descoperit o așezare prefeudală din secolele IV-V e.n.

și multă ceramică din acea vreme. Să lucrăm bine și adînc pămîntul! ■ «Horă la țară» și «Pomul vieții» sînt numele a două covoare lucrate în secolul trecut — după cum ni se spune. Deși între ele nu există nici o legătură, vor fi așezate unul lîngă celălalt, la Muzeul Satului ■ În autobuzul de Bucșani se reușește zilnic ca pe 40 locuri să stea 70 de oameni, uneori mai mulți. În plus, mașina nu mai parcurge distanța în 40 de minute, ca înainte, ci într-o oră, sau într-o oră și 10 minute. Ambele sînt socotite de IRTA performanțe și trecute în consecință la capitolul realizări ■ Vocile, amintirile unor victime ale răscoalei din 1907, ale unor comuniști ilegaliști, ale unora dintre cei căzuți în 1933, ale unor generali care au participat la războiul antihitlerist — toți din Galați — se vor păstra și de acum înainte — înregistrate pe bandă de magnetofon ■ Străvechiul Aegyssus (Tulcea de azi) este lucrat, adică săpat în punctele principale de muzeograful Andrei Opaiț. El speră să dovedească existența aici, în epoca romană, a unei adevărate Acropole a așezării. Trist: într-un mormînt s-a găsit o statuetă din teracotă reprezentînd doar capul unui copil ■ Se păstrează și astăzi mistria și ciocanul folosite în 1896 la punerea pietrei fundamentale a portului Constanța. Sînt din argint, dar nu numai din această cauză le iubesc locuitorii orașului ■ Au început primele lucrări de construcție a viitorului șantier naval Tulcea. La sfîrșitul lui 1977, vasele noastre de pescuit vor putea fi reparate aici, urmînd ca peste alți doi ani, tot aici, să se construiască în condițiile cele mai moderne supertraulere cu o capacitate de cîte 5 000 tone fiecare. Știrea aceasta nu trebuie aflată de pești ■ Peste 80 000 de oaspeți români și de peste hotare au vizitat în 1975 Delta Dunării. Ultimii vizitatori: un grup de hotelieri din Spania. La plecare au spus simplu: Adios muchachos ■ Întrucît numărul vînătorilor din județul Vrancea a crescut de la 400 la 1000 s-au transportat în pădurea Tiuga 2 000 de fazani ■ Pot fi prevăzute inundațiile? Se pare că da. Întreprinderea de lucrări hidrotehnice speciale va executa — experimental deocamdată — amenajarea în bazinul hidrografic al Mureșului superior a unor stații de înregistrare și retransmitere automată a nivelului apelor — toate datele urmînd a fi centralizate și prelucrate instantaneu. În acest fel, se afirmă, vor putea fi prevenite eventualele viituri ■ O expoziție deschisă de cîteva zile în str. Popa Tatu 83 reunește zeci de tablouri și alte obiecte de artă executate cu talent și gust de către pensionari din sectorul 7 al Capitalei. Ca orice expoziție, dealtfel, și aceasta este cu vînzare. ■ O veste din Palma de Mallorca. Acolo, unde se află faimoasa Peșteră a Balaurului, s-a ținut de curînd un Colocviu internațional consacrat memoriei lui Emil Racoviță. Peștera Balaurului a fost locul unde cu 70 de ani în urmă savantul român a făcut primele cercetări în domeniul biospeologiei, al cărei părinte a avut grijă să devină. Asemenea colocvii inițiate de către Fundația C. Drăgan și de către Societatea de științe naturale din Baleare, ne informează prof. doctor docent T. Orghidan, directorul Institutului de speologie din București, înapoiat recent din Mallorca, vor avea loc, de acum înainte, anual ■ La «Vînătorul», în Bulevardul Magheru, a fost o săptămînă bogată în produse cinegetice: pastramă de cerb, pastramă de mistreț, carne de căprioară la kilogram etc. Nici în aceste condiții de autentic belșug, Asociația generală a vînătorilor și pescarilor sportivi nu renunță la activitatea sa ■ O știre care nu de mult a produs senzație: într-o peșteră aflată la Chișcău (Beiuș) s-au descoperit scheletele întregi, perfect păstrate, ale unor urși care au viețuit în vremea ultimei glaciațiuni (circa 15000 de ani în urmă). Peștera, care a căpătat numele de Peștera Ursilor, a fost închisă printr-un zid de beton pînă la primăvară, cînd, după cum ni se comunică la Institutul de Speologie, specialiștii, cu sprijinul organelor locale, o vor amenaja pentru ca, în cel mai scurt timp, să poată intra în circuitul turistic al țării ■ A dispărut recent un album filatelic, cu mărci cu tot. Fapt petrecut în București, la una din obișnuitele întîlniri — de schimb amical de timbre — între filateliști. Pare-se că a fost furat. În tot cazul păgubașul a lansat, în prezența a aproape 100 de filateliști, aflați la sediul A.F.R. din str. 13 Decembrie, un emoționant apel către cel care i-a șterpelit albumul, rugîndu-l să i-l înapoieze — chiar prin poștă dacă vrea ■ Știți cine e străbunul celebrelor turbine moderne de apă? Roata cu făcae de la o moară veche oltenească. La Muzeul Tehnic din București ea se află expusă, și poate fi pusă oricînd în funcțiune. A fost mai de mult adusă de la Strîmba (Gorj) și face senzație. O soră a ei, o moară asemănătoare, a ajuns departe: la Muzeul Tehnic din München ■ Porumbeii noștri s-au descurcat și la Expoziția columbofilă ținută de curînd la Budapesta. S-au înapoiat (nu în zbor, fiindcă e vorba de porumbei de ornamentație și nu călători) cu trei titluri de campioni internaționali și cu 20 de titluri de campioni naționali. Le reamintim că îi așteaptă Spartachiada columbofilă de la București ■ Mușețelul a ajuns din nou la preț. «Plafarul» îl furnizează consumatorilor doar în proporție de 25 la sută față de cerere. Teiul și sunătoarea lipsesc în schimb cu desăvîrșire. Totuși se găsește mentă, mai puțin solicitată. Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum promite că va asigura în acest an, «plafarurilor», o recoltă corespunzătoare de plante medicinale. Pe ce se bazează? ■ Aproape 900 de morminte datînd din secolul al IV-lea (de la daci) și pînă în secolul al XII-lea; peste 150 de locuințe din aceeași perioadă — iată un bilanț al descoperirilor de la Bratei (Mediaș) după 17 ani de săpături arheologice. Cercetările au mai dus la o concluzie interesantă: populația din mileniul I era organizată pe sistemul obștiilor teritoriale. Săpăturile vor fi reluate la primăvară de către arheologii Eugenia Zaharia și Ligia Bîrzu ■ În această casă a trăit, a lucrat și a suferit Ștefan Luchian (1868-1916). O veche placă comemorativă fixată pe o casă și mai veche de pe strada Mendeleev 29, din București, amintește astfel, sumar, trecerea prin viață a marelui pictor. Din păcate această placă comemorativă este totdeauna murdară ■ O carte a supraviețuit vremurilor: «Aldus», de Pauli Marutij. A apărut la Paris (cu îngăduința regelui, după cum ne informează un text de pe copertă, în 1557), iar azi, după mai mult de patru secole, poate fi văzută, foarte bine păstrată, în galantarul unui Anticariat din București, cel din Piața Sf. Gheorghe ■ În stațiunea Olănești a fost dat în folosință un pavilion sanatorial cu 100 de locuri, destinat exclusiv odihnei țăranilor cooperatori. Prima impresie: «Este atît de frumos și-i atîta liniște încît ești îndemnat să mergi în vîrful picioarelor». Așa că pe aleile din Olănești pot fi auzite și povești care încep așa: «Deunăzi m-a chemat președintele CAP-ului și mi-a zis, ce-ar fi să lași oleacă zootehnia și să pleci la Olănești, să te ocupi de sănătate...». Țăranul cooperator povestește mai departe în timp ce un tovarăș din Oradea îl ascultă plin de respect ■ Orologiul din turnul unuia dintre edificiile centrale ale Sucevei intonează, înainte de a marca sonor bătăile orei exacte, acordurile cunoscutei melodii a lui Ciprian Porumbescu: «Pe-al nostru steag e scris unire». Preluată de la instalația centrală, această autentică lecție de istorie românească poate fi audiată și în alte cîteva importante puncte ale municipiului ■ Lui Gheorghe Vleju, din comuna Crucea, i se răspunde că frigiderul n-a putut fi reparat din două motive: 1) nu a depus comandă prealabilă, 2) piesele solicitate lipsesc de multă vreme ■ Șantierul hidroenergetic Motru-Tismana. Este seară. În depărtare se aude zgomotul acceleratului de Timișoara. Oamenii au încheiat ziua de lucru și se îndreaptă spre casele lor. Pînă aici totul este în regulă. Intervine însă publicistul Florian Ioana care crede că, ajuns acasă, muncitorul Gheorghe Drăghici este întrebat astfel de fiul său, «un puști strengar de numai 7 ani»: «Ce-ai făcut astăzi pentru țară, tățicule»? Și mai crede că Gheorghe Drăghici răspunde astfel: «Ce trebuia să fac, mă, am făcut». Este admisibil oare ca unii să muncească într-adevăr pentru țară iar alții să se țină de glume? ■ La bufetul din comuna Crivina se găsesc de regulă marfă în valoare de 28.000 lei și ambalaje în valoare de 38.000 lei ■ A fost terminat și dat în folosință și blocul P.1 din Crihala. Imediat subsolurile s-au umplut cu apă, multe țevi sînt sparte sau lipsesc, iar instalația termică nu dă căldură. Ne întrebăm deci ce rost mai are expresia «a fost dat în folosință».

Pagină realizată de EUGEN SECELEANU ■

IOANA, DE LA 12 LA 14 ANI

CHITANȚELE DRAGOSTEI DE MAMĂ ȘI DE TATĂ

Familia trebuie să fie cea dintîi școală în care copiii să învețe, odată cu regulile de comportare în viață și societate, prețuirea muncii, devotamentul față de patrie și popor, față de partid și cauza socialismului.

(Din Codul comunist)

Cele ce urmează alcătuiesc istoria unui copil, de 14 ani acum, pe nume Ioana T.

Citind cuvîntul «copil», tu, cititorule, te gîndești, firește, la Ioana, Maria sau Ancuța, fiica sau fiicele tale. Te rog, de aceea, să citești povestea Ioanei și a abjecților ei părinți cu sentimentul că toate acestea te privesc, fiindcă e drept să te privească. Și iată încă de ce: între persoanele implicate, într-un fel sau altul, dar cît se poate de nemijlocit în istoria nenorocită a unui copil, s-au aflat și se află încă părinți de copii. Cu unele rare și tîrzii excepții, părinții aceștia de copii au procedat, zic ei, în cazul Ioanei, cum au crezut de cuviință că ar fi mai bine. Singurul fel în care ar fi fost normal să procedeze însă l-au pierdut din vedere, și anume felul în care ar fi tratat întreaga istorie dacă în joc ar fi fost copilăria și fericirea copiilor lor.

Pe 14 ianuarie a avut loc la Judecătoria sectorului 1 din București ultimul proces pe care Elena T. putea să-l mai intenteze, pentru felurite pricini, soțului său, Alexandru T. Pricina acestui din urmă proces a fost aceea că soțul Elenei T. și, prin urmare, tatăl Ioanei nu a plătit la timp suma hotărîtă de lege pentru întreținerea minorului, adică a Ioanei. În proces s-a discutat mult și pătimaș, în baza unor CEC-uri și chitanțe, despre lege și dreptate. Cauza mamei a pledat-o frumos, sportiv chiar, convingător pentru oricine — cu excepția împricinatului, bineînțeles — un tînăr avocat de talent. «Unul din tinerii noștri de viitor» am zice, gîndindu-ne la marele nenea Iancu. Nu are nici o importanță cine a cîștigat procesul și cum au fost onorate, pînă la urmă, chitanțele în chestiune și «dreptatea» mamei. Nu are importanță nici ce gîndea, în fapt, avocatul reclamantei, fiindcă — la urma urmei — omul nu-și făcea decît meseria. Nu adevărul adevărurilor îl interesa pe el, ci adevărul clientei sale, atît cît putea fi probat cu hîrtii și chitanțe, și — cu ajutorul elocvenței sale avocățești — încă ceva pe deasupra.

Despre lucrul cu adevărat important, pentru mama și tatăl Ioanei, despre cele vital adevărate pentru copilul de 14 ani, aflat în sală, s-a discutat în treacăt și fără urmări în hotărîrea judecătorească.

Ioana, cu un chip cuminte și dolofan, speriată pur și simplu, de toate cîte se întîmplau cu ea în ultima vreme, dispusă evident să asculte sfatul oricui, capabilă să se emoționeze și să plîngă copilărește la vorba răstită și la vorba bună, fetița asta mărunță și căreia, cu multă bunăvoință, de-abia îi dai 10 sau 11 ani, venea la proces ca martoră — fiindcă avea și ea destule de zis pentru clarificarea unor lucruri — dar venea dintr-un Centru de primire al minorilor. De o lună de zile Ioana, copilul cu doi părinți decisi să-și dovedească onorabilitatea în procese și cu hîrtii în regulă, se găsește sub ocrotirea statului. Pentru că, după ani mulți de necazuri de copil și vagabondaj de om matur, Ioana T. a ajuns prostituată.

Mi-e greu să-i spun Ioanei astfel, fiindcă între înfățișarea, cuvintele și cea mai mare parte din obișnuințele vieții ei necăjite și cuvîntul prostituată nu văd nici o legătură. Ca să pricepeți mai exact genul, vreau să spun că arată ca fetițele acelea pe care le întîlniți la Alimentara sau la Pîine, strîngînd în palmă cinci lei, dați de mămica pentru cumpărături. Vă asigur că văzînd-o veți avea sentimentul că parcă ați mai întîlnit-o pe undeva pe fata asta.

Soții T. au divorțat de cîțiva ani buni și la divorț, prin hotărîre judecătorească, fetița a rămas în grija mamei. «Mi-am sacrificat viața pentru copil, se lamentează mama, am cheltuit mai mult ca oricare alta pentru educația ei, bani grei, desigur, mi-am rupt de la gură, dacă mă-nțelegeți!». Opinia mamei este că fetița a ajuns unde a ajuns pentru că e soi rău. «Seamănă cu taică-său. Un alcoolic. Știați că a avut nouă condamnări penale? Ei, vedeți că nu știați! Ce puteam să-i fac eu copilului, dacă de mică fugea de acasă? Am dat-o la un internat, să aibă grijă statul de ea».

Mama e una din acele ființe în stare să vorbească, fără întrerupere, ore de-a rîndul. Repetă parcă, pe de rost, un text de multă vreme învățat, de-atît de multă vreme încît vorbele sar de la locul lor și ajung să spună exact contrariul a ce ar vrea ele să zică. M-am interesat de trecutul mamei și am aflat o serie de lucruri mizere. La drept vorbind, ascultînd-o, cercetînd dosarele multelor procese intentate soțului, am destule date să înțeleg că femeia e un soi de mamă pe care nu numai că nu mi l-aș fi dorit dar pe care nu-l doresc nimănui. Tot ce a interesat-o în anii din urmă a fost să obțină lunar suma de bani pe care fostul ei soț era obligat să o plătească. Tot ce o interesează de acum înainte e răzbunarea. «Ticălosul ăsta mi-a corupt fetița. O să mă răzbun». Soțul, la rîndul său, vrea și el să se răzbune. «Am avut, e drept, unele condamnări, dar toate din vina fostei mele soții». Are un dosar cu toate chitanțele ce atestă îndeplinirea obligațiilor sale «legale» de tată. Spune că a luptat ca un leu să-și salveze copilul de nenorocirea pe care o reprezenta, pentru el, tutela mamei, dar că i-a fost imposibil. Se simte îndreptățit să afirme că nenorocirile vieții sale sînt rodul unor uneltiri. Crede că are toate dovezile să probeze vinovăția persoanelor oficiale care au alcătuit dosarele proceselor unde a fost implicat. Cu elocvența exersată în aceste procese își afirmă nevinovăția absolută în nenorocirea întîmplată fiicei sale Ioana. «Am făcut tot ce era omenește posibil», zice Alexandru T.

Am spus că Alexandru T. este un om cu verb bun, elocvent, mărturisind acum o mare suferință. Ar fi prea complicat să încerc să descopăr dacă este, într-adevăr, o victimă a unor întîmplări excepționale. Vă invit însă pe dumneavoastră, părinți de copii, să spuneți dacă «totul», așa cum îl afirmă tatăl Ioanei, nu e cumva prea puțin. Ce poate să însemne «am făcut tot ce era omenește posibil să-mi salvez fetița» dacă Ioana umbla razna prin țară, în vreme ce tatăl ei locuia, bine mersi, într-un apartament de bloc și așeza chitanță peste chitanță, în sensul celor «legale»? Mai mult: vine la el într-o zi un tînăr vînjos de 22 de ani și-i zice: «Uite, fata dumitale e la mine. Am intenții serioase de căsătorie și vreau să mă interesez ce fel de familie are». Iar tatăl minorei Ioana nu cheamă miliția, ci stă și se gîndește ce-ar fi de făcut.

Am stat de vorbă cu Ioana la Centrul de primire a minorilor. Vorbește despre căsătorie, despre bărbații întîlniți și despre o mulțime de alte lucruri într-un chip bizar. Cu inocență și încredere, cu seriozitatea celui care crede că toate astea sînt lucrurile firești vîrstei. Tatăl, se pare, i-a inspirat dintotdeauna mai multă simpatie. La îndemnul tatălui a acceptat să ia copilăria și viața de la început într-o Școală specială de reeducare. În fapt, un copil bun, dispus să asculte de fiecare. Îmi mărturisește că un anume M.T., de profesie asistent medical, o va lua în căsătorie. A stat, vara trecută, aproape patru luni la familia lui, au locuit împreună, ca soț și soție, și nu vede ce i-ar împiedica «să-și întemeieze un cămin». Îmi dă numărul de telefon al lichelei și iată că stau de vorbă la telefon cu dumnealui. «Vedeți-vă de treabă, tovarășe — zice licheaua — ce-aveți cu mine? Ce, am fost eu primul? Fata asta a trecut prin patul a sute și mii de bărbați. Mi-a spus că are 18 ani. Ce, am stat să verific? Sînt bărbat și nu dau contul nimănui». Ș.a.m.d. Îl invit să vină la tribunal. Licheaua bravează, zice că e o chestiune care nu-l privește, dar pentru că moare de frică vine la tribunal. Mă bate surîzător pe umăr și simulează un număr comic de schizofrenie: «Ce mai faci, Nelule, îmi zice, nu speram să te văd aici. Ți-au folosit electroșocurile, că eu mă simt tare rău. Ce coincidență, să stăm amîndoi în același salon la Spitalul nr. 9 și să ne vedem tocmai aici».

Îl asigur că nu mă cheamă Nelu și că n-am fost niciodată colegi de salon la Spitalul nr. 9. «Nu se poate, zice licheaua, asta n-am s-o cred niciodată. Pentru mine ai să fii toată viața Nelu».

Îi spun că n-am de gînd să-l implic în proces — dealtfel numele lui nu figurează în nici unul din dosarele ce privesc viața Ioanei — și atunci devine rezonabil și-mi povestește cum a cunoscut-o. Printr-o altă fată, tot minoră. «Sînteți doar bărbat și mă înțelegeți. Asta pentru o bucată de pîine îți zice și mersi». Îl întreb ce au avut de spus părinții lui în perioada cînd Ioana a stat în casa lor. «Ce să spună? Nimic. Am 22 de ani și sînt liber să fac ce vreau».

Încă o persoană din preajma Ioanei: martorul la proces al mamei sale. O gospodină «emancipată» care bea tutun, țigară la țigară, și știe totul despre «ticălos». O întreb dacă are copii și-mi răspunde: «Oho! Și încă ce copii». E nespus de mîndră de odraslele ei: «Băiatul e inginer, fata proiectantă. Eu, tovarășe, am știut să-mi cresc copiii». Femeia aceasta, martora care pretinde că poate să dovedească atît interesul nevinovat al mamei Ioanei în procesele din ultimii ani cît și buna ei condiție socială, pentru că sînt prietene, știe probabil și amănuntul că respectabila sa prietenă i-a adus într-o zi fiicei sale un italian «foarte prezentabil», după cum se exprimă Ioana. Tot Ioana adaugă: «Eu n-am vrut să mă încurc cu străini și am fugit de la mama».

Avocatul, om cu copii, de asemenea, e de părere că istoria nu-l privește. «Aș putea eu să mă ocup de alte treburi decît de acelea care fac obiectul dosarului aflat pe rol»? Ca avocat știe că nimeni nu-i reproșează că-și apără clienta. Dacă Ioana ar fi copilul său, lucrurile s-ar schimba, desigur.

Ar privi altfel situația, bineînțeles, și inspectorul social P.Z. care din nu se știe ce motive a întîrziat cu cinci luni darea în urmărire a minorei fugite de acasă. A încurcat hîrtiile sau ceva asemănător. La 12 ani, una e dacă umbli fără căpătîi o lună și alta e să bați hotelurile țării doi ani încheiați.

Una din colegele Ioanei la Centrul de primire este F.G., o «superbă blondă platinată» de 15 ani, din cele care pot fi uneori văzute prin preajma hotelului «Union» din Capitală. Istoria ei seamănă binișor cu a Ioanei. Cu deosebirea că și-a petrecut copilăria prin preajma marilor hoteluri, pe sub ochii unor funcționari, respectabili tați de familie, ochi care au văzut-o uneori și pe Ioana, dar care și-au căutat de treburi, fiindcă, e neîndoielnic, chestiunea nu-i privea. Nu era vorba de copilul lor.

*

Am insistat, probabil, prea mult asupra faptului că Ioana nu este, în definitiv, decît fiica soților T., doi oameni care s-au căsătorit din dragoste (mama Ioanei și-a lăsat un soț la Timișoara ca să fugă în lume cu marea dragoste a vieții sale, Alexandru T.) și care au sfîrșit prin a se uri. Dacă am procedat, totuși, astfel este din cauză că am petrecut mai multe ore la Centrul de primire a minorilor, discutînd aici despre Ioana și despre cele cîteva sute de copii proveniți din familii dezmembrate care trec, prin acest Centru, în grija statului. Directorul Complexului de asistență socială, Nicolae Enache, și șeful Centrului, Nicolae Popescu, sînt doi oameni care au văzut multe în viața lor, dar și mai multe de cînd au responsabilitățile muncii lor de astăzi. «Dacă noi, profesorii, ieșim în oraș cu una din elevele Centrului, faptul este judecat cu asprime. Dar iată că legea nu pedepsește în nici un fel părinții care-și aduc copiii în pragul unei vieți de unde, adesea, nu prea mai există întoarcere. Sînt multe de spus despre acești părinți. O mamă, de-ajuns de tînără ca să creadă că are motive să fie liberă de orice obligație, a reușit — nu prea înțelegem cum — să obțină actele ca să-și interneze băiatul la Centru. Fiul ei de 10 ani trebuie, după opinia mamei, să fie reeducat într-o școală cu profil special fiindcă este atît de înrăit încît a stricat un stilou de 300 lei. În fine, părinți și părinți. Puteți fi siguri, însă, că niciodată copiii nu ajung aici din vina exclusiv a unui părinte. Noi socotim că vina e, în toate cazurile, egală și statul ar trebui să-i aducă în fața tribunalului pe acești părinți. Așa e drept».

TUDOR OCTAVIAN ■

PE TEME DE CIRCULAȚIE

ia-mă, nene, și pe mine

Extrem de puțini sînt automobiliștii care, atunci cînd își dau seama că ceața e atît de densă sau poleiul atît de alunecos, încît literalmente nu se mai poate avansa, se opresc în prima localitate sau la nevoie la un loc de refugiu pentru a aștepta îmbunătățirea condițiilor de circulație. Încăpățînarea în a continua deplasarea pe o asemenea vreme a însemnat nu o dată drumul spre... ultimul drum. A «persevera» înaintînd pe o șosea transformată într-un veritabil patinoar, unde factorii de risc deseori se dublează, nu înseamnă nicidecum curaj, ci un act de bravadă ieftină. Autoturismul pe care îl vedeți în fotografie, sau mai bine zis cele două părți dintr-o fostă mașină nu au fost secționate cu aparatul de sudură, ci datorită unei puternice izbituri cu partea laterală în autocamionul care după ce a «incasat» lovitura s-a oprit aproape perpendicular pe axa drumului.

În timpul coliziunii partea din față a Skodei (în care se găseau șoferul amator Szabo Ludovic de 37 ani, tîmplar la Întreprinderea de prelucrarea lemnului Satu Mare, și Tornai Ștefan, de 45 de ani, contabil la aceeași întreprindere) a luat foc, cei doi pierzîndu-și viața. În procesul secționării mașinii, care s-a produs în cîteva fracțiuni de secundă, cei trei pasageri aflați pe bancheta din spate (Z.E. contabilă, L.C. contabil șef și S.A. contabil, pasageri ocazionali luați în mașină la ieșirea din Satu Mare) au fost proiectați pe șosea, suferind toți leziuni grave.

S.L. nu era un Incepător. El poseda permis de conducere din 1971 și avea la activ un număr relativ mare de kilometri. Nu mai comisese vreun accident, nici chiar ușor.

Reconstituirea pe secvențe a evenimentului rutier arată însă că șoferul a ignorat stratul de zăpadă foarte alunecos care acoperea șoseaua, că a condus ușuratic, cu viteză, în vădită neconcordanță cu starea drumului. Angajîndu-se în depășirea unei autobasculante, după efectuarea dublării propriu-zise, din cauza vitezei mari și manevrei bruște de reintrare pe partea dreaptă a intrat într-un puternic derapaj, nemaiputînd controla autoturismul. A urmat coliziunea cu autovehiculul care circula din sens opus, soldată cu urmările cunoscute.

Doi oameni morți și 3 răniți grav, familii, copii loviți de aceste consecințe triste, unități economice, instituții prejudiciate de pierderea unor angajați deseori specialiști de valoare, cheltuieli pentru spitalizarea, deseori luni de zile, a răniților, pensii etc.

De notat că numai în anul 1975 și-au pierdut viața ori au suferit infirmități mai multe sute de cadre cu studii superioare, specialiști cu îndelungată experiență în producție ori în activitatea de cercetare, oameni care pentru societate, pentru familiile lor reprezintă pierderi irecuperabile.

Toate aceste sacrificii, pentru ce? Pentru o clipă de neatenție, de ușurință, pentru că mulți din păcate nu înțeleg că din clipa cînd ai întors cheia în contact și ai pornit mașina îți revine o mare **răspundere** pentru tine, pentru pasagerii din mașină și pentru toți care circulă pe drum alături de tine.

Și apoi, stimați amatori de «la-mă, nene, și pe mine», vă îndemnăm stăruitor să preferați pentru deplasările dumneavoastră transportul în comun. Șoferii de autobuz sînt aleși dintre conducătorii auto cu experiență, mașinile sînt verificate, supuse unui control permanent etc. Pe cînd urcîndu-te într-un autoturism oarecare poți întîlni un șofer foarte bun, însă tot așa de bine poți da peste un șofer băut, «foarte grăbit», obosit, ori peste un începător timorat. Și atunci?

Colonel VICTOR BEDA ■

o lume fascinantă și serioasă: copiii inventatori

Medicii, spunea academicianul Ștefan Milcu, stînd în picioare, lîngă masa cu trei garoafe răzlețite într-o vază, pe scena amfiteatrului de la Liceul nr. 10 din București, medicii cunosc totul sau aproape totul despre omul bolnav și nimic sau aproape nimic despre omul sănătos, ceea ce nu este normal, normal fiind ca între aceste cunoștințe raportul să fie invers sau măcar egal pentru a se putea preveni boala, lucru ce se va întîmpla cînd dumneavoastră veți conduce destinele acestei țări, fiindcă dumneavoastră sînteți cei ce vor desăvîrși revoluția tehnică și științifică în România. Apoi a vorbit academicianul Radu Voinea despre revoluția industrială dar și despre cerințele revoluției tehnico-științifice, tema colocviului cu pionierii comandanți de detașament din toată țara.

Fascinantă lumea acestor copii tunși ca niște miei, băieții, și cu panglicuțe albe sub codițe, fetele, stînd în băncile rînduite în trepte, nu cuminți și terifiați de importanța momentului, ci volubili, comentînd sau ascultînd competenți spusele celor trei academicieni, de față mai fiind și profesor doctor docent Nicolae Bodnariuc, membru corespondent al Academiei; trei academicieni laolaltă, înțelegîndu-se între ei, eveniment pe care cei din generația mea nu l-au apucat nici într-un sfert de secol. Și, ce-i de mirare, nici unul dintre cei trei adulți nu se căznea să se facă înțeles cum se obișnuiește la întîlnirile cu copiii, fals cordiali: «Ei, și acum, copii, să vă povestesc despre principiul extrudării la rece»... ci se exprimau firesc, deci exact, științific, chiar dacă expresii ca «inextricabil» nu sînt cele după care se dau în vînt pionierii în vacanță. Conferințele au durat puțin. Intrînd în camera de protocol, înainte de începere, îl auzisem pe Iuliu Furo, inimosul vicepreședinte al Consiliului Național al Organizației Pionierilor, rugîndu-i pe cei trei să nu vorbească decît foarte puțin, să se limiteze la strictul necesar adică, importante fiind întrebările copiilor și putința de a li se răspunde complet și la obiect, ceea ce trebuie să recunoașteți, nu e tocmai un lucru obișnuit la acest fel de întîlniri unde întrebările de la urmă, frumos formulate și îngrijit bătute la mașină, au mai ales un caracter de ospitalitate, ceea ce n-a fost cazul de astă dată, academicienii fiind supuși la un adevărat bombardament de întrebări vizînd depoluarea mediului, știința viitorului, impactul om-natură, ritmuri de dezvoltare, vizînd spun fiindcă formulările erau mai puțin savante, pe măsura înălțimii lor, a copiilor, deși n-au lipsit și întrebări ca: Vă rog frumos să-mi spuneți și mie dacă și în alte epoci oamenii se năsteau cu patru rinichi, și nimeni n-a rîs, nici academicianul, nici colegii, nici noi,ceilalți, observatorii neutri, fiindcă răspunsul a venit de îndată: serios, detaliat, argumentat.

Două generații de deasupra celor din generația mea și două venind din urmă discutau, unii pe scenă, lîngă pianul cu coada, alții în băncile amfiteatrului, dar distanțele dispăruseră, în timp și în spațiu, dispăruseră și epocile, dispăruseră multe altele, în afara respectului, atît de o parte cît și de cealaltă, se discuta firesc și nu era normal să fie totul atît de firesc, era nefiresc de firesc și nu puteai să nu te întrebi cînd ajunseseră să se cunoască și să se simtă atît de bine unii cu alții, oameni despărțiți în timp de 40 sau de 50 de ani, și răspunsul la această întrebare a fost că nu e vorba de o simplă cunoaștere, ci de o recunoaștere reciprocă. Adică, acum destul de multă vreme, dar nu foarte multă, odată cu reorganizarea mișcării pionierilor, cînd apăruseră și primii inventatori-copii care, cu toate aplauzele lumii internaționale a școlarilor, nu prevesteau nemaipomenita mișcare inventivă de mai tîrziu, de pe vremea aceea deci, sau poate mai devreme, deveneau pionieri de onoare multe personalități ale tehnicii și științei românești ca academicienii Ștefan Pascu, Ștefan Milcu, Cristofor Simionescu, Eugen Pora, ca profesorul doctor docent Nicolae Bodnariuc și mulți alții. La rîndul lor, pionierii — mulți dintre ei — deveneau cetățeni de onoare ai lumii tehnicii și științei prin invențiile, și fantezia, și rîvna, și migala, și perfecțiunea lucrărilor lor. Era deci mai puțin vorba de o comunicare între indivizi și mai mult între generații, era cu alte cuvinte firesc să te simți în largul tău lîngă niște academicieni, chiar și trei la un loc, cînd un milion din generația ta sînt de pe acuma cercetători în cercurile tehnice și științifice, iar lucrările lor sînt premiate, omologate ca invenții, medaliate peste hotare, lucrări ce pot fi comparate cu orice inovație adultă, mai bine-zis cu toate inovațiile adulte, întrucît nu există domeniu tehnic unde mintea lor să nu fi iscodit mai binele, mai frumosul, mai simplul, mai utilul, mintea și mîinile lor și dragostea lor și a îndrumătorilor lor, pentru că emulația de creație pionierească a avut ca deschizător de drumuri o întreagă pleiadă de profesori, tehnicieni, maiștri, oameni împătimiți ai șurubelniței și ai riglei de calcul

Moș Nicolae Marin, paznic și îndrumător la Expoziția permanentă Minitehnicus din spatele Muzeului de istorie a partidului, aprinzînd lumini și conectînd aparate, se plînge, lăudîndu-se, că ieri a avut peste o mie de vizitatori și circa două sute de mii în ultima perioadă; merge în față, și în urma lui se aud triluri de privighetori, claxoane multifone, se aprind orgi de lumini, se învîrt elice și se mișcă roboți, condiția sine qua non a participării la mișcarea de inovație pionierească fiind starea de funcționare, utilitatea, eficiența practică a obiectului construit. Ne plimbăm nu prin expoziție, ci prin însăși ideea de expoziție, nici o improvizație, nici un desen vorbind despre, totul funcționează, în rafturile de sus, ca și în rafturile de jos, deasupra capetelor noastre, în fața ochilor, jos, lîngă picioare, o mișcare continuă, potențială, și concretă, și dacă culorile sînt vii și multiple de vină sînt și vîrsta și materialele folosite ce le-au stat la îndemînă: penare, rigle, creioane, gume, borcane, casete, ligheane, cratiți, coperte, hîrtie colorată etc. Și chiar dacă ideea tehnică nu este nouă, valoarea construcției rezultă și din condițiile de lucru, fiindcă nu stă la îndemîna oricui să se apuce să fabrice un minicalculator cu ținte de cizmărie, butoane și piese de radio de la fier vechi.

Practic, expoziția se adresează oamenilor mari, din toate domeniile de activitate: profesorii găsesc aici televizoare didactice, sisteme automate de predat tabla înmulțirii, aparate de examinat prin teste, orare rotative, osciloscop didactic; pompierii pot proba sistemul de avertizare și înregistrare a incendiilor prin sunete de sirenă și puncte luminoase; milițienii au la dispoziție aparatul pentru determinarea gradului de poluare a atmosferei de către mijloacele auto, aparatul antifurt; agronomul poate verifica aparatul pentru irigarea diferențiată a culturilor, stimulatorul electrostatic pentru creșterea plantelor; gospodinele găsesc motive de meditație privind mașina de spălat legume și fructe, dispozitivul automat pentru aprinderea și stingerea becurilor, mașina de spălat farfurii; activistul sportiv află că ei, copiii, s-au gîndit să rezolve concret, imediat și ieftin spinoasa problemă a tabelelor electrice de marcaj; mai în joacă, mai în serios, pentru ei și-au construit stiloul electronic de recepție de joasă frecvență, care, mai simplu spus, înseamnă că la teză, avînd un astfel de stilou, cineva din afară poate transmite tot ce poftești fără ca profesorul să audă cel mai mic zgomot, mai puțin conștienți de greutățile fabricii de jucării, obiectele pentru joaca lor de-acasă sau din parcuri cîntă, dansează, latră, se mișcă în fel și chip, și se numesc: papagal electronic, pisică electronică, «Moșul, lupul, capra și varza», cățel și cocoș electronic, pisica și ghemul de ață, sonerie privighetoare, rățoiul Donald, dar și: cart cu motor electric, robot electronic, cabană pionierească, papuc zburător autopropulsat, miniautomobil scuter pentru zăpadă alpină, aerosanie captivă, undiță de pescuit electronică; s-au gîndit și la mamele lor pentru care au conceput și au meșterit un aparat cosmetic ce măsoară grăsimea din piele, porțiunile mai puțin bine întinse ale feței și firește aparatul dispune de capacitatea de intervenție corespunzătoare în astfel de cazuri; și pentru toți ceilalți citez la întîmplare: yala și sirena electronică, fotomat, versan, dispozitiv pentru antrenamentul piloților și cosmonauților, electroamfibie zburătoare, dipmetru tranzistorizat pentru măsurarea activă și pasivă, receptor pentru «vînătoare de vulpi» cu cadru, interfon cu cinci posturi, catometru, tranzistormetru, leagăn electronic, centrală termică automată, dispozitiv automat pentru verificarea ecuațiilor de gradul al doilea, aeromodel captiv de viteză «Meteor», instalație pentru iluminarea corturilor, minimotoreta «Micron», veveriță cibernetică, barză electronică, buburuză cibernetică, oraș spațial, nave pe perne de aer, miniautomobil electric telecomandat, pisica mofturoasă și multe, enorm de multe altele.

Toate aceste obiecte sînt rezultatul muncii copiilor în cercurile de la casele pionierilor, în atelierele școală din uzine și școli, și dacă repetăm cifra de un milion a membrilor acestor grupuri productive putem afirma că scopul de a se asigura o bază de masă mișcării tehnice în rîndul copiilor a fost atins, ceea ce nu înseamnă, aflăm de la Iuliu Furo, că lucrurile peste tot merg ca pe roate, mai sînt cercuri formale, neadaptate în suficientă măsură la nevoile reale și la posibilitățile existente în județe, interesul cadrelor didactice este inegal, merge de la apatie la entuziasm dar credem că nu e cazul să se aștepte rezolvarea ideală, ca în orice mișcare suișurile și coborîșurile sînt firești, vor fi probabil cercuri care vor obosi pe parcurs în timp ce altele vor veni din urmă, poate acelea de la care te aștepți cel mai puțin, ne întrebăm de aceea dacă nu e momentul ca **lacului acestuia imens de acumulare** să i se asigure rafinarea într-o **uzină a calității**, cu alte cuvinte dacă nu e momentul de a se merge mai departe și a se face trecerea de la fenomenul de masă la cel de performanță: o microuzină a pionierilor, a celor mai buni, a celor mai inventivi, care să crească din ea însăși, prin ea și pentru ea, pe măsură ce necesitatea o impune. Un fel de uzină a viitorului, dar nu numai de dragul viitorului, ci și al prezentului, respectîndu-se principiul rentabilității, cu sarcini de producție și sarcini de cercetare. Orice fenomen de masă fără această distilare în valori supreme poate fi supus legilor împrăștierii și mișcarea inovatorilor pionieri este un fenomen de masă, este deajuns să vizitezi expoziția de la șosea ca să-ți dai seama că ne aflăm în fața unui fenomen nemaiîntîlnit în țara noastră, unic și poate nerepetabil, cu o mișcare interioară care-și ajunge sieși și tocmai aici este pericolul, să-și ajungă sieși, deși chiar și așa, ceea ce s-a obținut pînă acum este imens, neînchipuit de imens, dar nu totul.

NICOLAE CRISTACHE ■
Fotografii de GRIGORE PREPELIȚĂ ■

un primar pe care oamenii îl au aproape de inima lor

Ajunşi prin părţile Sucevei, nenumăraţi vizitatori caută locurile copilăriei compozitorului «Baladei». Din dragoste pentru «Ciprian» — cum îl numesc oamenii simplu şi cald şi, într-un fel, parcă ar vorbi de cineva nu numai drag, dar care e aici, undeva, trebuie să vină, nu poate fi plecat prea departe — din adîncă dragoste pentru el, satul în care s-a născut îi poartă azi numele, iar comuna, deşi cu centrul la Ilişeşti, se numeşte «Ciprian Porumbescu». Comună mare de gospodari harnici şi primitori. Limbajul oamenilor a încorporat deja alcătuiri noi de cuvinte cu care modernizarea propriei lor vieţi îi apropie de mediul urban. O seamă de specialişti, ori din angajaţii de la I.A.S. şi S.M.A. locuiesc **la blocuri**; un magazin din Ilişeşti (poate şi pentru că este alături de restaurant — care, oricum, nu e ceva la îndemînă în fiece sat) se intitulează, cu un soi de ostentaţie naivă, **supermagazin.** Traseul turistic şi mulţimea celor atraşi de «satul lui Ciprian» i-a deprins pe oameni cu o atmosferă de preajmă citadină şi cu rolul de gazde permanente. La Consiliul popular, pe lîngă toate grijile obişnuite, nimeni nu uită niciodată că «oaspeţii trebuie să ne găsească, oricînd, ca pe nişte gospodari». În anul trecut, s-au planificat activităţi de muncă patriotică în valoare de 900 000 de lei, dar s-a realizat dublu. Primarul Costache Mănăstireanu nu se decide să aleagă doar cîţiva din cei 17 deputaţi comunali, atunci cînd hîrtiile curente, cu cifre şi exemple par să i-o ceară. «N-ar fi drept, că toţi sînt harnici şi n-au vacanţă niciodată». Dar şi oamenii îl au aproape de inima lor pe întîiul gospodar al comunei şi ţin să se vadă acest lucru, de cîte ori trebuie să pună umărul la ceva. O sută de mii de salcîmi şi patru mii de arbori ornamentali, plantaţi în 1975, alături de florile, crescute într-o seră amenajată de ei, la Consiliul popular, arată, fără îndoială, că cetăţenii nu se lasă rugaţi să-şi înfrumuseţeze comuna. Anul acesta va fi terminată o şcoală cu 8 săli de clasă, laborator şi cabinet medical în satul «Ciprian Porumbescu». Deşi devizul nu prevăzuse, locuitorii au ţinut ca noua şcoală să aibă şi instalaţie de apă: au realizat-o prin muncă patriotică. Peste tot, în comună, se vede «mîna de gospodar». Acum — în atmosfera fremătătoare de muncă, în care toate organele locale de stat întîmpină apropiatul congres al consiliilor populare judeţene, al preşedinţilor consiliilor populare — în comuna Ciprian Porumbescu întreg consiliul popular desfăşoară o minuţioasă şi amplă acţiune gospodărească: «discutăm şi stabilim cu fiecare om ce va cultiva pe fiecare palmă de pămînt de care dispune». Totdeauna e de făcut cîte ceva, dar oamenii sînt săritori, ţin ei grozav să se vadă că fac ce trebuie, «mai ales dacă-i cheamă primarul», ne spune Ion Homorean, vicepreşedintele comitetului executiv. Costache Mănăstireanu e tînăr, surprinzător de tînăr faţă de preţuirea cu care vorbesc bătrînii comunei despre el. Cum să nu-l iubească lumea? Are o răbdare de te şi miri, un fel al lui să se poarte cu omul, chiar cînd trebuie să înţeleagă acela că n-are dreptate. Ştie să fie aproape de tine, pentru că oamenii simt mai ales distanţele. De la ei pînă la tine sînt totdeauna nişte căi, nişte distanţe. Pot fi mai mari, mai mici; după cum te pricepi şi ţi-i firea. Ei le simt, le măsoară. Oamenii cîntăresc mereu în cugetul lor: eşti bun, eşti drept? Pentru ei, a fi bun nu poate fi tot una cu a te preface că-i înţelegi; se uită la tine şi povestesc, îi dau înainte cu de-ale lor, dar sînt atenţi, mai atenţi decît ai crede, să vadă ce gîndeşti despre ei, să ştie bine dacă eşti de părerea lor chiar cînd îi refuzi; aşa e ţăranul, are un fel de a-şi ascunde gîndul cel mai adînc, pînă se convinge că poate să-ţi acorde încrederea sincerităţii lui, ca pe-o monedă, ca pe un secret, de parcă cine ştie ce mama dracului de hatîr ţi-ar face. Dar Costache Mănăstireanu e şi el copil de ţăran, ştie şi el cum gîndesc oamenii, a învăţat să-i preţuiască şi nimeni nu aşteaptă niciodată la uşa lui. «Oamenii vin, îi spun ce vor, unii mai bătrîni îi povestesc despre copii, de cîte şi mai cîte, pînă să-i ceară o adeverinţă — ne spune profesoara Madeleine Vlăgea, locţiitor al secretarului comitetului comunal de partid. Uneori sînt de faţă şi îmi pierd eu răbdarea; dumnealui nu, ascultă şi nu se gîndeşte în altă parte şi omul vede şi ăsta e încă unul din lucrurile pentru care sătenii îl respectă atîta».

— Sînt doar de cîţiva ani aici (asta vrea să însemne la primărie) parcă se scuză dumnealui. Nu v-aş putea spune cît mă respectă oamenii; pot însă să vă spun că nu-i uşor să fii primar. La urma urmei sînt atîtea treburi că nu se mai termină, de cînd se luminează pînă spre miezul nopţii. Dar eu sînt primul dator să-i respect pe cei care m-au ales. Cum să n-am timp, cum să n-am chef de grijile care-i aduc la mine? Ne înţelegem bine, anul acesta mai începem o şcoală la Bălăceana şi vom amenaja în Ilişeşti o brutărie, o baie, o secţie pentru sacrificarea animalelor. Femeile, mai ales ele, vor îngriji de seră şi vom avea flori, multe, grozav de multe flori, în faţa caselor şi pe lîngă drum.

Vizitatorii care caută locurile copilăriei lui Ciprian Porumbescu găsesc mereu sătenii bucuroşi de oaspeţi, în comuna prosperă care poartă numele compozitorului. Hărnicia localnicilor e înţelept dirijată de Consiliul popular, de tînărul acesta neobosit, despre care bătrînii zic, cu un fel de fală şi ridicîndu-şi sprînceana: «Primarul nostru? He, heee!... Păi ci ştii mataluţă! Aşă primar, mai rar».

DORIN GHERGHINESCU ■

mumă ţară

Mumă Ţară, eu te cînt
De inimă şi pămînt
Mumă Ţară, eu pe tine
Nu te cînt să-mi fie bine,
Nu că vreau vreun tron pudrat
Sau vreun nufăr cald în pat!
Eu te cînt de mac şi ceaţă
Şi de buche ce se-nvaţă
Şi te cînt de ierni uitate
De-a Românilor cetate
Mumă Ţară, eu te cînt
De facere şi cuvînt,
Cîtă mare strălumină
Între inimă şi tină,
Cîtă iarbă se-mlădie
Pe-a vecirilor vecie.
De hangere împlîntate
În Domnii de Libertate,
De cei morţi şi de cei vii
Şi de cei ce vor veni.

DANIELA CAUREA ■

şoseaua pantelimon nr. 450

bunul renume a fost creat de seriozitatea şi promptitudinea cu care meseriaşii din pantelimon s-au aplecat asupra maşinilor

Pe «şoseaua Pantelimon», la numărul 450, vizavi de stadionul «Metalul», ca să dăm un reper suplimentar, Daciile dumneavoastră 1100 şi 1300 sînt reparate nu numai cu migală şi exactitate, ci şi cu cinste şi respect faţă de piesele originale, lucru care, să recunoaştem, nu se întîmplă la toate celelalte service-uri existente. S-a ajuns la o atmosferă de muncă susţinută şi executarea la timp a comenzilor, 34 000 în 1975, însumînd ceva mai mult de 25 de milioane de lei, prin cooptarea unor meseriaşi puşi pe treabă şi pe seriozitate, Marin Mareş, Vasile Vanghele, Iordan Bucurescu, Mihai Nica, Dumitru Novac, Lazăr Ionete şi alţii precum şi printr-o intransigenţă de la care şeful unităţii, inginerul Gheorghe Firescu, a înţeles să nu se abată şi să nu accepte nici o scuză. Astfel, cînd s-a demonstrat că unii lucrători, ca tinichigiii Constantin Frosa sau Toma Gheorghe, ca vopsitorul Vasile Lascu, au pretins bani în plus de la clienţi pentru onorarea unor comenzi pe care aveau obligaţia de serviciu să le ducă la îndeplinire, ei au fost îndepărtaţi din unitate cu explicaţiile de rigoare, dar fără regrete.

Înfiinţat în 1969, ca filială a Întreprinderii de asistenţă tehnică şi service auto Piteşti, service-ul de pe Pantelimon a pornit mai greu la drum, avînd de învins poticneli de genul celor de mai sus şi avînd de cîştigat încrederea clienţilor. În primul an, a executat abia 3000 de comenzi şi nu pe toate, recunoaşte inginerul Firescu, la cel mai înalt nivel, reclamaţiile fiind numeroase şi vizînd în special întîrzierile. În 1975, cum spuneam, numărul solicitărilor de tot felul, de la simple revizii şi pînă la complicate operaţii de înlocuire a caroseriei, de exemplu, a crescut de zece ori, în vreme ce numărul reclamaţiilor a scăzut considerabil. Căutînd să imprime unităţii un stil de muncă asiduă de cinste şi promptitudine, conducerea service-ului Pantelimon a hotărît, ca o primă măsură pe calea înlăturării ispitei, să-i separe pe clienţi de ateliere, comenzile fiind primite de un dispecerat în sarcina căruia stă distribuirea lucrărilor către cele optzeci de posturi de muncă. În hala principală, care găzduieşte atelierele mecanice, s-a dat la dispoziţia publicului o sală de aşteptare civilizată, în care orarul bufetului îl urmează pe cel al unităţii de întreţinere şi reparaţii, 7—21, şi în care se poate bea un pepsi rece şi mînca un cremvurşt cald, şi nu viceversa.

Dar bunul renume al unităţii nu l-au creat nici cremvurştii şi nici muzica liniştitoare difuzată în sala de aşteptare. Bunul renume a fost creat de seriozitatea şi promptitudinea cu care meseriaşii de pe Pantelimon s-au aplecat asupra maşinilor intrate pe poarta service-ului, precum şi de calitatea lucrărilor, care, cu cîteva excepţii menite să confirme regula, n-au necesitat drumuri de întoarcere. Chiar şi o reparaţie capitală, adică o operaţie care implică aproape reconstrucţia maşinii, nu durează pe Pantelimon mai mult de o lună, intervenţiile mărunte, o remediere sau o reglare, să zicem, rezolvîndu-se pe lungimea unei zile sau chiar a cîtorva ceasuri.

Zilele trecute, cînd am zăbovit în incinta unităţii preţ de mai multe ore, am avut ocazia să stăm de vorbă cu clienţii. Am auzit numai cuvinte de laudă, chiar dacă, reproducînd spusele inginerului Firescu, clienţii sînt de tot felul. Adică, de temperamente şi comportări variind de la minus la plus infinit. Unii, zicea inginerul şef, aduc maşina şi stau cu ochii pe noi, de nu ne lasă nici măcar să respirăm, cu ochii în patru, gata oricînd să surprindă cine ştie ce imaginară înlocuire de piesă. Alţii, parchează, explică, dau cheile şi apoi dispar, fiind nevoie de mai multe telefoane pînă să-i aducem înapoi, să-şi ia maşina în primire şi să nu mai ocupe, reparată fiind, locul degeaba. Ajunşi aici, trebuie să spunem că service-ul de pe Pantelimon, sau Auto service Dacia nr. 4, ca să respectăm titulatura oficială, deşi cel mai mare din Bucureşti, realizînd în 1975 venituri cît unităţile similare de la Colentina şi Băneasa, luate la un loc, simte nevoia imediată a unor extinderi, spre a face faţă solicitărilor mereu crescute, nu pe măsura sporirii defecţiunilor automobilelor fabricate la Piteşti, ci pe măsura sporirii vertiginoase a parcului de maşini. Astfel, cu sprijinul întreprinderii tutelare şi al primăriei, service-ul despre care scriem se va extinde, chiar în 1976, cu 60 de posturi de lucru, aflîndu-se totodată în faza de definitivare propunerea inaugurării unei staţii în cartierul Militari.

Aflat pe un drum bun, acela al muncii şi seriozităţii, service-ul de pe Şoseaua Pantelimon, vizavi de stadionul «Metalul», ne oferă garanţia că maşinile noastre pot fi reparate nu numai cu atenţie, ci şi cu respect faţă de piesele originale, adică, altfel vorbind, cu respect faţă de cei care-i trec pragul.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

moții din vidra, aceste păsări neliniștite care zboară mereu, pleacă mereu

Vidra, iarna — un decor în care basmele sînt la ele acasă.

Vidra, cea mai întinsă comună a Apusenilor (4 295 locuitori, 1 026 familii, întocmite în 39 de sate și cîteva sute de crînguri, ocupînd cu vetrele lor un teritoriu de peste 60 de kilometri pătrați), e și azi un cuib de păsări neliniștite, care nu pot sta locului, care pleacă mereu, zboară mereu, se duc și vin, călătorind spre toate zările, în toate vînturile, parcă dintr-un impuls primordial care-i apropie, într-adevăr, de păsări. Din fiecare casă, primăvara sau toamna, pleacă «în țeară» cîte cineva. Plecarea e pregătită cu minuție și spectacol, toată casa e-n fierbere, toate neamurile, cu încrîngăturile lor cele mai depărtate, participă febril la eveniment, încît ai zice că zborul acesta va fi zborul din urmă, angajarea într-o călătorie cosmică sau o transcendență, desprinderea supremă de pămînt, mistuirea definitivă în cer.

«A plecat moțul în țeară»...

Nu cu fluiere, nu cu «ciubeară». Scoase din uz, înlocuite cu instrumente și cu recipiente mai practice, fluierul și ciubărul din lemn de brad nu-și mai vădesc decît rostul decorativ, ceea ce e mult prea puțin ca să legitimeze exodul moților spre cîmpie. La Vidra, ca în toate satele de pe Arieșuri, încă mai sînt ciubărari, cercurari, holoangări, cioplitori de șindrile, de tulnice, de putini și de știubeie, de doage și de butoaie, dar specia lor se stinge, ea nu mai luptă, ea, după cum vom vedea, nici nu mai dorește de fapt să lupte, știind bine că lucrarea ei nu poate întoarce crugul destinului, chiar dacă muzeistic, în rezervații supravegheate de artă, vom avea încă multă vreme obiecte de lemn făurite de moți. Deci nu despre ei este vorba, despre acești patru-cinci sau cinci-șase meșteri dintr-o comună cu patru mii de locuitori, păsări stinghere, pe care însuși primarul Vidrei, Ioan Trif, moț get-beget, fiu de holoangăr, ni-i prezintă ca pe niște «ultimi mohicani», ca pe niște «viforiți ai istoriei», zice el, reprezentînd o nobilă și străveche rasă, detronată însă definitiv din privilegiile ei arhaice. Rămași sub bîrnele descălecatelor, urmărind pe dedesubt fisura evenimentelor, scobind singuri, cu instrumente de fîntînari, sub trupul de navă scufundată al vechii lor «țări de piatră», acești cîțiva, ignorînd presiunile timpilor succesivi, ies totuși, cînd și cînd, fulgerător, la zi, fără nici o prealabilă ecluzare, aruncîndu-se în valurile și vînturile acestui veac, riscînd leziunile grelei acomodări sau ridicolul de a urca în straiele lor arhaice, cu toporîșca pe-un umăr și două-trei doniițe pe celălalt, în trenul rapid «Decebal», care-i va duce din Alba Iulia la București, în speranța că, totuși... Se întorc de-acolo fără doniițe, se întorc și cu niște bani sub pieptar, dar, de fiecare dată, cu un fel de surîs enigmatic în ochi, cu un fel de uimire palidă, pe care cei ai casei se feresc s-o tulbure cu întrebări. Întrebările, oricum, ar fi de prisos.

Deci nu despre ei este vorba, ci despre alții.

Este vorba despre cei 853 de moți din Vidra, bărbați-capi de familie sau feciori în putere, care, în fiecare dimineață, instalați confortabil în autobuze cu fotolii capitonate, pleacă la Cîmpeni (la 15 km), la Baia de Arieș (40 km), la Mușca (25 km), la Roșia Montană (35 km), de unde se vor întoarce tîrziu, în scăpătarea amiezii sau sub streașina serii, aducînd pe chipuri reflexe fosforescente de funduri de mină, de hale industriale scăldate în neon, de orașe cu blocuri și bulevarde moderne, cu mulțimi de oameni, cu ritmuri de viață, care, vreme de cîteva ceasuri, au fost deopotrivă și ale lor. Este vorba de cei 853 de bărbați din Vidra care au devenit, în ultimii ani, mineri, muncitori și tehnicieni în noile fabrici și combinate răsărite în Apuseni. Ei, cei dintîi, compun o nouă pagină, mai bine-zis o nouă, voluminoasă și palpitantă carte a țării de piatră, cu oameni scoși din patriarhalul sau exotismul baladei, plantați într-o lume adevărată, vie, fierbinte, dinamică și diversă, la al cărei mers înainte ei înșiși contribuie, nu doar ca martori, ci ca autori.

Mai este vorba de cei 316 tineri ai Vidrei care, în toamnă, au plecat la școli, la școlile tehnice și profesionale din Alba Iulia, Zlatna, Cugir sau Aiud, la liceele, liceele industriale, economice și agricole din Alba Iulia, Abrud, Cugir sau Ciumbrud, la universitățile, facultățile și institutele de învățămînt superior din București, Cluj-

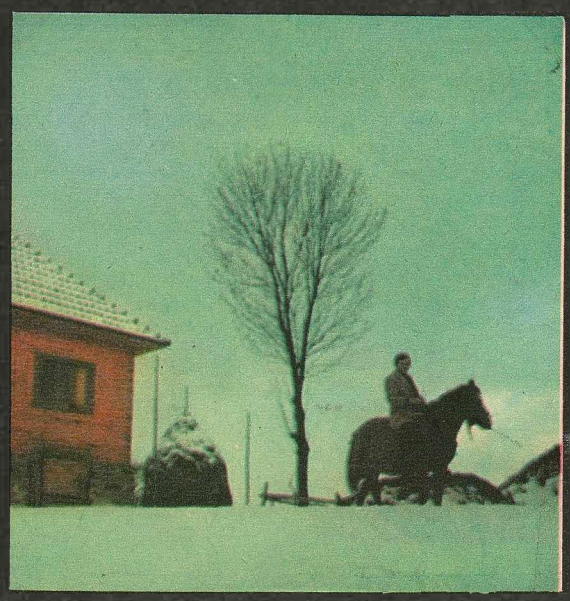

De aici și pînă jos, în centrul comunei, sînt vreo zece kilometri peste culmile Apusenilor.

Fotografii de ION PREDOȘANU ■

Napoca, Timișoara, Sibiu, Iași.

Și mai este vorba, cum spuneam, despre cei patru-cinci sau cinci-șase meșteri de doage, de putine și știubeie, care, de cum dă dezghețul, pornesc cu trenul, încă și cu căruța, mai rar pe jos, spre cei ce încă, prin «țeară», rămîn credincioși receptacolelor din lemn de brad, păstrătoare, zic ei, cum nu se mai află altele, ale aromei vinului ori prospețimii cașului.

Dintr-un scrupul istoric și etnografic peste care e greu să treci, vom începe explorarea Vidrei pornind de la ei.

O luăm deci prin sat, spre casa lui Nicolae Gomboș, unul din ultimii «holoangări» (muncitori doar cu unealta lor, lemnul fiind al clientului) din Vidra și, poate, din Țara Moților.

De regulă, casele lor, casele-cuiburi ale acestor singuratice păsări ce trimit încă un ochi suav și împietrit spre lumea fierbinte și nouă a locurilor, se află prin sihle pustii, la mulți kilometri de zonele populate, în împărăția jivinelor și a fiarelor rare și mai ales a codrilor seculari, care, asemeni lor, nu consimt să intre în țarcuri, rămînînd cît mai aproape de cer. Casa lui Nicolae Gomboș se află însă în chiar inima Vidrei, despărțită de noile edificii ale «centrului civic» (școală de zece ani, cinema, dispensar, magazine și, delimitate încă de pe acum, vetrele unor viitoare blocuri de locuințe) printr-un simplu gard din lătunoaie de stejar. Casă bătrînă, să tot aibă vreo două veacuri, cu pereți din trunchiuri de brad necioplîți, păstrînd rotunjimile lemnului, înnegrit de vremuri ca de un foc. Gospodarul iese în ogradă, alungînd ciinele și stîrnind — cine s-ar fi gîndit la aceste păsări, aici?! — o filfîire speriată de aripi albe de porumbei, care incendiază o clipă aerul, risipindu-se prin niște copaci din fund. Da, moș Nicolae Gomboș. bătrînul ăsta înalt, încă verde la cei 70 și ceva de ani ai lui, face încă si putini, face încă și doage, face încă să cînte lemnul, și, cu tandrețe și priceperi de vechi migrator, de «pasăre mai bătrînă», cum zice chiar el, crește și porumbei, care pleacă și vin spre hulubarul lor asemenea lui, de cînd se știe. De fapt, nu chiar toți se întorc, fiindcă creșterea și selecția lor se face după o veche, barbară, dar dreaptă metodă, cea a selecției «cu coșul», se iau adică porumbeii puberi, încă neînvățați cu zborul, și se duc, vîrîți într-un coș, deci într-un vehicul spațial, undeva departe, unde sînt azvîrliți spre cer, în voia destinului sau în vîntul artei de a supraviețui. Cîți se întorc? Și pe el, cînd era mic-micuț, tot așa l-a dus taică-său în peregrinările lui prin țară, prin vîntul lumii, îl punea chiar într-un coș și-l lega de o coastă a calului, echilibrînd greutatea, pe partea cealaltă, cu «tișița» sau încărcătura de ciubere din brad sau fag. Și el, ca și taică-său, s-au întors însă totdeauna, se întorceau chiar la zilele legiuite, făgăduite celor de-acasă, oricît de departe erau și oricît de grele erau drumurile. Pe unde se ducea? Dar pe unde nu? Întrebarea noastră a fost doar așa, ca să fie, de fapt știm multe despre Nicolae Gomboș, am citit multe despre el, am cercetat chiar și o hartă, tipărită cu mulți ani în urmă, avînd ca legendă «Drumurile lui Nicolae Gomboș, între 28 aprilie și 6 iulie 1938», publicată în revista «Sociologie românească» a lui Dimitrie Gusti, anul III, nr. 7—9. Harta drumurilor lui Gomboș, făcute cu căruța cu cai, în acele doar două luni și cîteva zile ale anului '38, așa cum au întocmit-o echipele de cercetători patronate de Gusti, cuprinde satele de pe drumul Albei, Sibiului, Vîlcei, Argeșului, Oltului, Teleormanului și vechii Vlașce, comentată de Gomboș însuși și de alții ca el, cu declarații care compun o narațiune epică palpitantă, în care e vorba de foarte multă trudă și de bani puțini, de somn pe furate, sub cerul gol, de întîlniri cu tîlhari («mai trece cîte unu 'noaptea, mai ne fură, ne mai dă boate»), de cai care cad, de dor de casă («apoi eu aș aș dori, să nu bat drumurile, să lucru acasă»), de agoniseala de mai nimic («cîte 12 zile aduc, pe bieții cai, porumbu' din Caracal, ca să mănînce găinile din Vidra»), de sosirea acasă și de truda fără răgaz la alte «cercuri», la alte «ciubeară». «Așe sîntem noi. Vedem multe și pățim multe. Toate trec peste capu' nostru». Toate trec peste capul lui Gomboș, pînă cînd, într-un anume moment al vieții lui, pe care vechii cercetători nu-l consemnează, încep să-i plece de-acasă, pe rînd, copiii. Omul nu dă atenție plecărilor lor, toți puii de moți, de cum se ridică de-o șchioapă și pot să strîngă un cal între pulpe, «treb'a să plece», asta li-i soarta, deci Gomboș-tatăl își vede de ale lui, stă sub șopru și lucră ciubere, dar, în larma de unelte și ginduri ce-i umplu zilele, se infiripă deodată un sunet nou, care-i intră în ureche ca și un ac, care-i ajunge apoi în creier, cînd subit devine fierăstrău. E un sunet al liniștii, e prea multă liniște în ograda asta fără copii, căci copiii, iată, n-au plecat pentru o lună-două, au plecat cu anii. Au plecat nu cu ciubere, ci la școli. Ioan, cel mai mare, face liceul, face apoi o facultate, azi e economist principal la «Industria sîrmei» din Cîmpia Turzii. Mărioara s-a făcut învățătoare, e acum la Ploiești, s-a dus după omul ei, după soțu-său, care-i inginer chimist pe la uzinele de pe-acolo. Tot învățătoare s-a făcut și Vetuța, asta-i acum la Baia Mare, fiindcă acolo-i bărbatu-său, și el om cu rost, cu facultate și patalama. Nicolae e inginer, lucră acum la Galați. Victoria și-a făcut studiile la Sibiu și i s-a dat slujbă acolo. A rămas în Vidra doar Aurelia, s-a măritat aici cu un Gligor, ea singură e femeie de casă, urmînd tradiția maică-si, dar infirmînd-o pe cea a tatălui și a fraților, neliniștiți ai plecărilor cu sau fără întoarceri.

Da, mulți pleacă, fără să se mai întoarcă aici. Vidra n-o să ajungă oraș, «încă nu se pune problema», chiar dacă primele două blocuri o să-și ridice în curînd etajele, chiar dacă numai într-un an s-au construit vreo 75 de case noi (cele mai multe încă din lemn, dar cu etaj), chiar dacă cele 39 de sate răsfirate prin munți se vor strînge în numai opt, într-un desen închis risipirii, dar deschis spre modernitate, chiar dacă toate gospodăriile, pînă la casele-cuiburi din piscuri, înecate în crînguri bătrîne și fum de nouri, sînt legate acum prin fire electrice, chiar dacă sînt și pe-acolo, prin casele de pe piscuri, televizoare care uneori chiar și merg. Statul a cheltuit, pe lîngă ce-au pus oamenii, 1 147 700 lei pentru electrificarea comunei, a cheltuit vreo 10 milioane de lei pentru asfaltarea șoselei care străbate satul, îngînînd apele Arieșului mic, s-au făcut trei cămine culturale, s-au făcut două cinematografe, s-au făcut cîteva școli pe piscuri, s-au tăiat drumuri pînă la ele, și, chiar dacă încă mai sînt vidreni bătrîni ce-au bătut cu piciorul țara, uneori sute de kilometri, dar nu și tot satul lor, pe toți cei 60 de kilometri pătrați ai lui, geografia comunei, treptat, se schimbă, «se strînge», se ordonează, dominată de la altitudinea unor planuri de anvergură, cu scadențe în viitor. Totuși, spune primarul Trif, Vidra lui Iancu n-o să fie oraș, «încă nu se pune problema», deci Ioan Bădău, fecior de țăran localnic dar student la Institutul de arhitectură «Ion Mincu» din București, n-o să-și prea poată afla un rost pe-aici. Nu se resimte încă nevoia de arhitecți. Dar de medici, de pildă, o să fie oricînd nevoie, chiar dacă vechile boli sociale au dispărut de mult, chiar dacă durata de viață a moțului de la Vidra, stabilită de vechii cercetători la vîrsta de 40-45 de ani, este astăzi de 70-75. Deci Laura Boarca sau Ileana Trif, fete din Vidra, acum studente mediciniste, una la Cluj-Napoca, alta la Timișoara, vor fi ca medici binevenite în satul lor, bineveniți vor fi și alții, precum Ion Gomboș, care-i student la agronomie, la București, și care știe bine cîtă nevoie e-n Vidra de cei ca el. 853 de oameni din Vidra lucrează astăzi în industriile noi ale Apusenilor, dar alte sute au rămas lîngă pămînt. Se face încă agricultură, se face chiar mai mult ca altădată, altădată ogoarele Vidrei ocupau doar 200 de hectare, acum sînt peste 800, se cultivă intens cartofi, unii se încumetă chiar și cu grîul, cei din satul Ponoare seamănă grîu la înălțimi de 1 300 de metri, mulți se ocupă de pomi, statul le-a oferit «altoi aclimatizați», puieți de meri și de peri adaptați traiului pe înălțimi, mulți se ocupă de vite, sînt în sat aproape 3 000 de bovine și cu mult peste 4 000 de oi. «În medie, notau cercetătorii lui Gusti, sînt cîte 37,08 oi la 100 de locuitori, n-au reușit să facă nici o turmă», adăugîndu-se și un amănunt «de culoare», parcă desprins dintr-o filă din Bogza: «oile priponite» din ogrăzi, oi legate în lant ca și ciinii, fiindcă, notează cercetătorii, «proprietarii au numai una, iar oaia cea blindă e nărăvașă cînd este singură, nu stă locului», deci atunci oile Vidrei erau doar 975, bovinele doar 845, pămîntul doar 200 hectare, Vidra n-avea nevoie de agronomi. Acum are.

Dar cîți din cei plecați se mai întorc?

Elena Puiulet, fiică de moț din Ponorel, sat al Vidrei, a făcut facultatea la Cluj-Napoca. A fost studentă bună, «fată cu perspective», e și frumoasă, deci o altă «perspectivă», dar ea și-a dorit perspectivele replantate în vatra părinților — deloc meschină, cu cei 60 de kilometri pătrați ai săi — drept care a cerut să vină la Vidra, e azi la Vidra, predă româna la școala de 10 ani din centrul satului. Din cele 53 de cadre didactice ale locului, 52 sînt chiar ale locului, sînt din Vidra, trăiesc în Vidra, un singur profesor e navetist, se deplasează adică pînă la Bistra, la vreo șapte-opt kilometri. «Navetistul» e și el un pui de moț.

Mulți pleacă, 853 de bărbați și feciori pleacă doar diminețile, se întorc serile, iar din cei ce pleacă la școli se întorc foarte mulți, ca niște păsări la cuibul lor, după ce foamea depărtărilor s-a astîmpărat. Se întorceau și ieri, cînd acasă nu-i aștepta decît sărăcia. Despre copiii lui Gomboș, care trăiesc prin alte părți, se vorbește cu un fel de uimire. Neam totuși sedentar, obligat doar de niște condiții vitrege să rătăcească prin lume, neam prea legat cu pripoane istorice de glia din care se naște și în care se-ngroapă, ei se uimesc de cîte ori un fiu al acestui tărîm se avîntă de unul singur, fără întoarcere, într-un necunoscut despre care ei, ceilalți, află abia mai pe urmă, rămînînd în prag. Satul, uimindu-se de acești plecați, nu-i dezaprobă. Ei transportă spre țara cea mare toată setea lor de cunoaștere, toată nevoia de expansiune sentimentală pe care o înțeleg și o trăiesc toți cei care, rămînînd de-apururi locului, se mulțumesc doar cu metafizica distanțelor. Ei mai duc în țara cea mare și vlaga, puterea și puritatea acestor crînguri de oameni străvechi și teferi, ei duc cromozomii acestei lumi, de care avem atîta nevoie.

De aceea, Ion Trif, primarul, moț get-beget, fiu de holoangăr, îmi spune că, dacă voi scrie despre oamenii de astăzi ai Vidrei, să zic și despre cei 853 de muncitori, și despre cei cinci-șase sau cîți or fi, rămași ciubărari, să zic și despre profesoara Puiulet, care a vrut să se întoarcă în satul ei, dar și despre copiii lui Gomboș, ingineri și economiști la Galați și Cîmpia Turzii, ca despre membrii aceleiași mari familii a moților Vidrei, ca despre oamenii unei singure case, străveche și neclintită din rostul ei, dar cu ferestrele deschise spre lume și spre lumina acestor vremi.

ILIE PURCARU ■

CRONICA SERVICIILOR

a fi încărcător este o meserie foarte onorabilă

Societatea este un mecanism uriaș, care socotește între pîrghiile sale și psihologia omului, pe lîngă marea exactitate a circuitului economic sau administrativ. Un cetățean apatic va prefera să angajeze pe primul venit, care îi susură în ureche un preț modic, pentru a muta o mobilă dintr-un cartier în altul. La capătul zilei va constata însă că e tras pe sfoară. Prețul ar fi putut să fie pe jumătate, dacă ar fi făcut apel la Întreprinderea de prestări-servicii a Capitalei. Dar cum să te gîndești că există o asemenea unitate specializată? Ne-am obișnuit cu gîndul că într-o societate unde binele este politică de stat va fi servit numai omul în general, ceea ce este cît se poate de fals. Binele există numai atunci cînd se împarte la fiecare, dar noi sîntem mai degrabă tentați să credem unei reprezentări preconcepute, decît să întindem mîna și să folosim avantajele imensei diversități de elemente presupuse de o economie în plină dezvoltare. Să facem o mică socoteală. Nici una din întreprinderile bucurestene nu poate menține un corp special de muncitori încărcători. El nu ar fi deloc rentabil, avînd de lucru numai în mod sporadic. Logica economică spune însă că o unitate specializată, care ar răspunde apelurilor primite de la toate celelalte întreprinderi din București, pe măsura nevoilor, va fi cum nu se poate mai prosperă, oferind în același timp de lucru unei categorii anume de lucrători. Ea poate servi și populația, cu cea mai mare ușurință, răspunzînd cu promptitudine celor mai diverse solicitări. Iată cum se naște soluția pentru cererea noastră! Iată de ce trebuie educată acea trăsătură sufletească a omului modern, care știe să folosească toate pîrghiile economice ale societății de masă, fără să presupună că răspunsul la nevoile sale vine numai dacă cineva i-ar arăta o bunăvoință bleagă! Multe rezolvări pe plan social vor veni din însăși natura economică a vieții contemporane. Va trebui să ajungem poate și la jocul acela subtil al reclamei, care și el te ajută să trăiești mai bine, arătîndu-ți de pildă că, de multe ori, a-ți cumpăra hîrtie de la o mie de kilometri de locul în care te afli poate fi mai economicos decît să te duci la prăvălia de peste drum ș.a.m.d. Este vorba de o adevărată educație, trebuie să știi cum să te miști într-o lume diversificată și cum să-ți creezi acea mobilitate specifică a energiei sufletești.

Am cunoscut un șef de unitate de la Întreprinderea de prestări-servicii de pe lîngă Grupul de gospodărie comunală a Capitalei. Este vorba de Gheorghe Alexandrescu, un om sobru și eficient, al cărui birou din strada Buzești nr. 47 seamănă cu unul vizitat de mine la Hamburg, în apropierea portului, cu oamenii aceia vînjoși care intră și ies, răspunzînd scurt unor ordine și mai scurte, vorbind cu aplomb de piese mari, industriale, de încărcături prețioase, cu aparatură fină, ce trebuie să ajungă la un beneficiar exigent. Gheorghe Alexandrescu are deprinderea celui care lucrează cu clientul, știe să-i cîștige încrederea și să-și adjudece comanda cea mai pretențioasă. Este manierat, de o politețe desăvîrșită, fără a exclude fermitatea, explicată mai ales prin dorința de a menține sus bunul renume al întreprinderii. Noi lucrăm cu oamenii, îmi spune el, sîntem în serviciul populației, și de aceea trebuie să fim mai atenți. Ai greșit o dată în munca noastră, nu mai ai cînd să repari ceea ce ai stricat!... Omul nu se mai mută decît peste zece ani...

În unitatea lui Gheorghe Alexandrescu există într-adevăr o mare exigență și o grijă permanentă pentru bunurile cetățeanului. Munca noastră este în primul rînd una educativă, continuă omul brunet, cu părul corect pieptănat, într-o parte, cum am văzut la membrii unui country-club de aiurea. Se cer calități fizice deosebite, nu e ușor să ridici pe spate atîtea greutăți. Cei care se angajează la noi sînt adesea prea puțin niște copilași nevinovați. Le oferim un loc de muncă cinstită, avînd și grija ridicării lor morale. Din cei o sută douăzeci de oameni ai unității, optzeci sînt astăzi cadre cu vechime, verificate de noi, oamenii cu o constituție morală ireproșabilă, a căror activitate ne umple de mîndrie. Ceilalți sînt mai fluctuanți, pleacă atunci cînd li se pare greu. Îi încadrăm însă cu oamenii noștri de bază și reușim adeseori să-i recuperăm, prin puterea exemplului, fiind mereu lîngă ei. Gheorghe Alexandrescu surîde. Este o activitate frumoasă. Deservim unități socialiste și populația, încărcăm și descărcăm utilaje și bunuri casnice, asigurăm uneori menajul și spălatul acasă... Într-un cuvînt, sîntem folositori!

Gheorghe Alexandrescu știe ce spune. În doisprezece ani de cînd lucrează la prestări-servicii și-a făcut un bun renume. A crescut oameni și a servit pe alții, căutînd întotdeauna să fie cît mai util. Pe strada de lîngă Gara de Nord, unde se află sediul unității, este întotdeauna animație.

AUREL-DRAGOȘ MUNTEANU ■

probleme

Publicarea unor materiale spinoase în **Săptămîna** și în această revistă a stîrnit — cum era și firesc — un mare interes în mijlocul cititorilor. Primesc scrisori numeroase pline de sugestii cărora nu le lipsește un aer vindicativ. De asemenea n-am să omit să vă spun că unii dintre cei aflați în cauză sau în cauze protestează, îl iau pe **«nu știu, n-am văzut»** în gură și neagă cu vehemență chiar evidențele. Lucrurile sînt încurcate. Arbitri și prieteni ai arbitrilor, jucători și rudele lor, conducători de club care cunosc destule, dar preferă să tacă mîlc, au în scris un aer sincer protestatar, par indignați, dar mai sînt și cititori care ne reamintesc lucruri cu totul evidente, infracțiuni săvîrșite în fața a zeci de mii de spectatori, pe care noi le-am mai uitat și am vrea să le uităm, dar realitatea este încăpățînată. Probabil că foarte multă lume va fi convocată pentru a se stabili adevărații vinovați și a nu se comite erori. Lumină trebuie să se facă! Pentru că meciurile trucate, arbitrii cumpărați, jucătorii care simulează că fac sport și conducătorii de club care plătesc bani grei pentru a vicia rezultatele din teren trebuie să dea, odată și-odată, socoteală și să reîncepem totul de la punctul zero. Deocamdată, aflîndu-ne în sezonul mort, vom avea mai mult timp liber și vom putea să privim înapoi cu mînie. Sper în sinceritatea și căinița unora. Sper că cei ce vor fi sancționați pentru infracțiunile săvîrșite vor constitui exemple pentru cei ce au de gînd ca și în sezonul viitor să-și continue practicile nesănătoase. Este greu de bănuit că nu vor mai fi greșeli, că nu se vor mai săvîrși infracțiuni, dar măcar de-o bună intenție trebuie să ne-asigurăm pentru că altfel tot ce ne-am propus nu va folosi la nimic și vom bate pasul pe loc. Nu cred în declarații sforăitoare și în adeziuni spontane. Prefer oamenii care mă contrazic din bună-credință numai pentru stabilirea adevărului care ne este drag tuturor. Dar voi găsi oare astfel de indivizi gata să ia foc în gură pentru cei nedreptățiți?

Cu răbdare și mai ales cu sînge rece, fiecare caz trebuie să fie judecat în parte. Trebuie ascultată toată lumea. Trebuie înțeleși pînă la un punct și cei care au crezut că infracțiunea poate fi permisă, după cum trebuie scoși din viața sportivă, pe viață, cei ce și-au închipuit că cu bani se poate cumpăra orice. Deocamdată vocile sînt amestecate: unii cer să fie respectat regulamentul, abia aprobat, al Federației de Fotbal, lucru cu care sînt de acord, cu mențiunea că acest regulament, în ce mă privește, mi se pare încă perfectibil. El are lacune. El dă dreptate numai cluburilor, nu și jucătorilor care nu trebuie transformați într-o marfă bună de negociat. Mi se pare de asemenea că nici jucătorii nu trebuie lăsați să facă din talentul lor numai ceva ce poate fi negociat. Niște contracte bine întocmite între club și jucători, oferind condiții egale celor două părți, ar duce la un echilibru folositor pentru toată lumea. Trebuie asigurată stabilitatea în muncă a antrenorilor, în sensul ca pregătirea echipei să se facă la indicațiile numai și numai ale acestora. Trebuie terminat cu practica de a li se desface contractul în orice moment mai ales celor ce nu reușesc, poate nu numai din vina lor. Acest lucru ar face ca munca conducătorilor de club să fie mai atentă și alegerea tehnicianului respectiv să se facă după mai multă gîndire. În sfîrșit, antrenorii trebuie scoși din hățișul tabelelor și actelor infinite care le mănîncă timpul și nervii, înțelegîndu-se prin asta că un club are nevoie și de un administrator și de un contabil, ș.a.m.d. Economiile prost înțelese nu duc la nimic bun. Ar mai trebui stabilit, odată pentru totdeauna, că trebuie să avem jucători recompensați foarte bine, dacă ei dau totul pentru clubul pe care-l apără, și jucători care să fie tratați în măsura în care nu-și respectă numele, angajamentele și culorile clubului. Iată problemele cele mai acute ale fotbalului nostru din această iarnă. Dar cu asta n-am spus totul. Urmează.

EUGEN BARBU ■

„pierzînd picioarele, am pierdut fotbalul, muntele și pescuitul. poate am pierdut și ceva prieteni. mi-a rămas însă viața, și asta e mare lucru"

Elev fiind, mărișor, l-am mai apucat jucînd pe Ion Panait, fotbalist al Jiului și al echipei naționale, în urmă cu vreo cincisprezece ani, pe cînd se pregătea de retragere, o retragere frumoasă, pe măsura unei cariere de jucător serios și talentat, legitimat mai bine de un deceniu sub culorile aceluiași club.

Ceva-ceva știam, cînd s-a înfiripat ideea acestui reportaj, dar nu prea multe. Mi-aduceam aminte doar că a debutat în echipa reprezentativă tîrziu, la treizeci și trei de ani, la Atena, împotriva Greciei, că a ajuns inginer, om stimat de toată Valea Jiului și de toată lumea fotbalului românesc. Auzisem că s-a îmbolnăvit. Pe vremea epocii de glorie a lui Ion Panait și a celor patru partide pe care le-a susținut în echipa națională, eram abia adolescent, dar cîte ceva îmi ajunsese la ureche despre un fotbalist serios și perseverent. Neprieten cu paharul și cu boema, coleg cu generația lui Crîsnic și Paraschiva, om dintr-o bucată pe terenul de sport și în afara lui, pildă pentru toți jucătorii crescuți la poalele Parîngului, la Petroșani. Zilele trecute, l-am vizitat, într-un apartament primitor și curat din Drumul Taberei, dornic să discut despre viață și despre fotbal cu un fost mare fotbalist care — crude sînt uneori vorbele noastre — și-a pierdut un picior și care nu se poate folosi nici de celălalt, mai mult paralizat decît ascultător.

M-a întîmpinat un bărbat albit de timpuriu, sprijinindu-se pe măciulia unui baston, îngreunat la mers, dar limpede și frumos la gînd, un om pe care viața l-a lovit din plin, dar care n-a dezarmat și care a înțeles că o luptă, oricare ar fi ea, trebuie purtată pînă la capăt. Primele momente au fost, recunosc, cumplite, dar gazda a știut să treacă mai ușor decît oaspetele peste clipele de cumpănă ale închegării unei conversații scăpate de sub amenințarea emoției, vorbindu-mi despre echipa de aur a Jiului din Petroșani, oraș care a adoptat cu dragoste, în urmă cu aproape trei decenii, un bucureștean get-beget, născut pe malul Colentinei și deprins cu fotbalul la școala fără repetenți a Oborului de altădată.

A spus, mai întîi, Crîsnic. Cu evlavie, parcă recitînd, a pronunțat numele celuia care i-a fost cel mai bun prieten, pe terenul de iarbă și în viață. Apoi, Paraschiva, Nemeș, Silaghi, Matei și Moldovan, după care a tăcut și a zis doar atît: toți băieții aceștia minunați au murit înainte de vreme, pentru că moartea n-a învățat să aleagă. A oftat și a trecut mai departe, amintind despre Romoșan și Feri Zavoda, prieteni care i-au rămas și care-l vizitează cît pot de des pe bărbatul pe care boala l-a scos din serviciu la nici cincizeci de ani, silindu-l să se mute, ca pensionar, la București. Ca să fie mai aproape de doctori și de spitale, chiar dacă apropierea aceasta, a oftat din nou, a însemnat multe renunțări, între care și una foarte dureroasă, dar și foarte omenească. Fiul, are un băiat și o fată, a înțeles că trebuie să fie alături de părintele său bolnav, și-a retras actele de la Institutul de mine din Valea Jiului și s-a calificat, la București, mecanic auto.

L-am întrebat cum arăta fotbalul pe vremea activității sale și cum i se pare că arată astăzi. Mai bine, mai rău? N-a găsit de cuviință să răspundă tranșant, a ezitat chiar, preț de cîteva gînduri, apoi a zis: fotbaliștii erau la fel, numai conducerile echipelor erau mai pricepute. Formate din oameni cu mai multă pasiune. Crede că de fotbal ar trebui să se ocupe, înainte de toate, cei care l-au jucat, cei care au simțit măcar o dată în nări mirosul tricolorului îmbibat de sudoare.. Îmi dă un exemplu. Un tehnician dentar pe nume Anisie, fost jucător al Jiului. Anisie, zice, nu cred să aibă carnet de antrenor, cu siguranță că n-are, dar asta nu-l împiedică să facă pe antrenorul, pe conducătorul și pe masorul la o echipă modestă din Aninoasa, de unde a realizat pentru Jiul mai mult decît o serie întreagă de antrenori plătiți. El i-a dat Jiului pe Gabor, pe Stocker și pe Ciutac. Ajungînd cu vorba la Stocker, zăbovește asupra unei idei la care nu renunță ușor: nedreptatea care se face, de ani de zile, jucătorilor din provincie, uitați mereu de selecționerii loturilor, în favoarea fotbaliștilor bucureșteni. Iată, insistă, după mine Dan Coe n-a fost mai serios și nici mai sigur pe linia de fund decît a fost, multă vreme, Stocker... Pe Jijic, atacantul Reșiței de acum vreo cincisprezece ani, dumneata nu cred să ți-l aduci aminte, dar eu mi-l aduc, mare jucător, nici un antrenor de echipă națională din Europa n-ar fi jucat fără el, dar ai noștri au făcut-o!? Chiar și Dobrin, ca să zic așa, altfel ar fi arătat cartea lui de vizită dacă ar fi jucat în București, la Steaua sau la Dinamo, bunăoară.

«În viață trebuie să lupți pînă în minutul nouăzeci.»

Fotografie de GHEORGHE AMUZA ■

Chiar dacă cu greu, merge și astăzi la fotbal în mod regulat. Mai ales pe Ghencea, care e la o aruncătură de băț. Pe Ghencea se duce și la antrenamente. Privește și judecă. Cel mai mult îi place Dumitru, pe care-l socotește unul dintre cei mai mari fotbaliști pe care i-a urmărit vreodată. Și n-au fost puțini... Nu-i plac, n-o spune fățiș, dar pricep printre vorbe, jucătorii mai tineri care nu prea știu ce e greul și care nu prea pun osul la bătaie. Nenorocirea, insistă, vine de la faptul că nu-s puși la treabă cum se cuvine și că au nasul prea sus. Multe pretenții și puține obligații. Ca unul care, fotbalist cu renume fiind, a lucrat în mină, douăzeci și șapte de ani i s-au socotit la pensie, plus cinci pentru condiții de muncă deosebită, nu înțelege de ce o serie întreagă de fotbaliști nu ajung să facă o meserie ca lumea sau, luîndu-se cu altele, între care și succesul de moment, uită să se țină de treabă și rămîn de căruță. Iată „Gram, argumentează, care a fost sticlar și care face pe masorul, iată „Todor și mulți alții ... Copiilor noștri, schimbă ideea, le place fotbalul și ei sînt dotați pentru el mai mult ca alții, dar nu prea au unde să-l joace și nici nu prea are cine să-i învețe, antrenorii fiind adesea puși pe căpătuială, cu un ochi la clasament și cu unul la valiză, fără să piardă prea serios din acest permanent du-te-vino, căci ceea ce primesc de la clubul următor compensează eventualele pierderi. Lucrul cel mai periculos din fotbalul românesc i se pare legat de lipsa oricărei responsabilități, dovedită mai ales de arbitri, subiect asupra căruia, înțeleg repede, refuză să se oprească, spre a nu se mîhni și mai tare.

După o jumătate de oră de discuție despre fotbal, ne-am întors la viața sa. Nu se simte încă învins, chiar dacă boala l-a izbit cu înverșunare. Pierzînd picioarele, își ia rămas bun, am pierdut, dragul meu, fotbalul, muntele și pescuitul. Poate am pierdut și ceva prieteni, dar cei adevărați, Romoșan sau Feri Zavoda, nu m-au uitat și vin mereu să mă vadă, ca să ne aducem aminte de tinerețile noastre. Mi-a mai rămas însă viața, și ăsta e mare lucru. Merg înainte, nu-i așa? Vreau să-mi văd copiii așezați la casele lor și vreau să trăiesc. Nu fac altceva decît ceea ce am învățat pe terenul de fotbal. În viață trebuie să lupți pînă în minutul nouăzeci.

Pentru frumusețea acestei lupte, nu o dată inegale, Ion Panait merită cu prisosință rîndurile ce se încheie aici, scrise cu mînă înfiorată de un tînăr, de vîrsta copilului său, care i-a trecut pragul indiferent, care s-a descoperit, repede, emoționat și care și-a luat rămas bun de la inginerul pensionar, rămas în fotoliu și odihnindu-se peste baston, mai bărbat decît venise.

Multă sănătate, Ion Panait.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

sub umbrela fotbalului

Există la C.N.E.F.S. o mai veche mentalitate care trăiește, înflorește și se înmulțește de ani de zile. Este mentalitatea mai multor federații cu a lor microlume de funcționari și băgători de seamă care știu una și bună și anume că garanția dulcei și netulburatei lor existențe a fost, este și va fi fotbalul. Sub umbrela lui, nu te bate soarele, nu te plouă, nu te ninge, nu te văd oamenii... Cum adică? Păi foarte simplu, raționează cei în cauză, cu destulă acoperire logică dealtfel: merge fotbalul bine (adică se obține vreo victorie mai acătării, că de mers nu prea merge el niciodată bine), toată atenția C.N.E.F.S.-ului este polarizată asupra federației de fotbal, activitatea tuturor celorlalte organisme federale fiind trecută cu vederea orice cataclism s-ar abate asupra existenței unuia dintre ele (sau orice record mondial sau european s-ar obține — ceea ce din fericire pentru orgoliile C.N.E.F.S. nu se întîmplă nici în fiecare zi, nici în fiecare săptămînă, nici în fiecare lună și nici măcar în fiecare trimestru). Merge fotbalul prost, cu acute gen Zürich sau gen Blois, toată armata C.N.E.F.S. se simte mobilizată cu ființa și cu conștiința în opera de salvare a sportului rege, căruia fiecare, după har și pricepere, îi dă ajutor — mai o compresă, mai o frecție, o lecție sau un sfat dezinteresat, gama e foarte largă. Celelalte federații? Nimeni nu mai are timp de ele, nimeni nu le supără cu atenția, orice s-ar întîmpla în perimetrul lor de activitate. Un caz recent, nu grăitor, ci strigător! Voleiul nostru a trăit săptămîna trecută una dintre cele mai penibile și mai rușinoase pagini din istoria sa. Sportul în care acum cîțiva ani ne situam pe unul din primele locuri în lume, continuînd o tradiție prestigioasă (cucerirea titlului de campioană continentală, victorii de legendă repurtate în Cupa campionilor europeni — vezi succesele repetate ale echipelor Rapid și Dinamo), ei bine acest sport în care am încercat să obținem — la Perugia (Italia) — o biată calificare olimpică, voleiul nostru masculin ne-a adus o usturătoare înfrîngere. Echipa noastră a fost învinsă la zero, fără să obțină nici măcar un set, de echipa Bulgariei, fiind eliminată din serie, nici măcar din turneul final (în care au ajuns patru echipe, două dintre ele calificîndu-se pentru Montreal). Deși reprezintă într-un fel un record în materie, această înfrîngere nu este totuși, cum s-ar putea crede, un accident, o fatalitate căzută din senin. Pagina tristă scrisă de voleiul nostru în Italia a fost precedată de alte capitole cărora nimeni nu le-a dat vreo atenție. De o perioadă mai lungă, voleiul nostru, strălucit cu ani în urmă, cu o frumoasă bază de masă și de simpatie, a ajuns un sport de culoar (Vasile Conta, etajul 5, camera 123), meciurile sale, care înainte umpleau sălile, azi mobilizează cîteva rude ale jucătorilor (aceași poveste și la baschet), activitate existînd doar în scriptele federației, unde se aprobă și se bifează acțiune după acțiune (firește, toate întemeiate, toate «științifice»), sau în analize și paraanalize (firește, toate la obiect, toate constructive), care la urma urmei înseamnă praf în ochii lumii, praf cu care nu se poate ascunde adevărul. Adevărul voleiului nostru s-a văzut la Perugia.

MARIUS POPESCU ■

racul

FOAIE SĂPTĂMÎNALĂ DE AVANGARDĂ NR. 92

să ne scuze doamnele!

Sînt mulți bădărani, sînt mulți necioplиți, sînt mulți grosolani și puhavi sufletește care au, totuși, în mod bizar, «complexul delicateții». Ei fac parte din larga categorie a oamenilor care înainte de a comite o grosolănie au grijă să se scuze. Și cred că scuza lor grăbită rezolvă toate problemele.

— Să ne scuze doamnele!...

Și după această protocolară și suavă introducere ei cred că au dreptul la toate vulgaritățile posibile. Nici măcar nu așteaptă ca «doamnele să-i scuze» și ei își și răstoarnă pe masă traista cu bădărănii.

Există o categorie de oameni care cred că o prealabilă scuză ipocrită îi scutește de orice obligații morale. Se creează o adevărată monstruoasă coaliție între politețe și bădărănie. Numai că săraca și anemica politețe are doar rolul modest de a-i da posibilitate energicii bădărănii să zboare cît mai înalt. Iar acest fel de politețe nu este, la urma urmei, decît combustibilul necesar stupidității și vulgarității.

Amestecul de bădărănie sinceră și politețe ipocrită se manifestă în toate domeniile, atît cele spirituale cît și cele fizice. Vedem, de pildă, cum un fotbalist îl trimite în spital pe adversarul său și, înainte ca acesta să iasă afară din teren dus pe targă, își cere politicos scuze. La ce-ți mai folosesc scuzele cînd genunchiul ți-e fracturat? Sinceritatea devine uneori o uvertură a bădărăniei. Te pomenești că năvălește cineva în casa ta înarmat cu toată bădărănia și sinceritatea.

— Am să fiu sincer — își începe neașteptatul musafir grosolănia — dar cred că n-ai făcut bine că ți-ai ales meseria de inginer. Nu te supăra, eu sînt foarte sincer.

Ei și ce dacă e sincer? Și de cînd sinceritatea înseamnă privilegiul de a fi grosolan?

Sînt oameni care își cer scuze și pentru greșeli oarecum ireparabile.

— Iartă-mă, dragă, că la ședința aia te-am criticat pe nedrept. Oameni sîntem, trebuia să-mi apăr pielea. După o analiză științifică, recunosc că sînt un porc. Nu te supăra pe mine, mii de scuze! Sînt porc, dar se uită...

Are dreptate cînd recunoaște că e porc, îi înțelegi mizeria, șoriciul și grijile personale, dar ce să faci cu scuzele lui întotdeauna tîrzii?

Sînt întotdeauna preferabili porcii integri care au cel puțin rafinamentul de a nu cere scuze. Șoriciul face parte din destinul lor, și-l acceptă.

TEODOR MAZILU ■

condica de sugestii și reclamații

Localul este frumos, curat, la toate mesele șervețele, la WC hîrtie din abundență, la mese ciorba de burtă din abundență cu-n gust foarte corespunzător. Totuși am observat că-n timpul mesei ospătarul Bulborea m-a privit c-un aer ironic, adeseori jignitor. Consider dezgustător acest lucru incompatibil cu remiza de 10% care dacă o plătim pretindem cel puțin 10% respect. Rog să se ia măsuri.

ss indescifrabil

MĂSURI LUATE

Tovarășul reclamă «ironie» ceeace nu s-a făcut. Ospătarul Bulborea fiind accidentat, lipsindu-i un ochi, folosind alt ochi (de sticlă) produce la necunoscători impresia unei atitudini de ironie care nu corespunde.

*

TITANIC: ÎNCREDERE ȘI DECEPȚIE...

Subsemnatul Holgoș doresc să menționez un eveniment trist care s-a petrecut la 10 aug., orele 19,35. Faptele:

1.) M-am așezat cu soția mea și cu o cumnată nemăritată la una din mesele restaurantului.

2.) Era ora 19,10 cînd am venit și abia la 19,25 un ospătar (Tov. Mîrfu Lae) a catarisit în fine să ne întrebe scopul venirii noastre. L-am rugat pentru două sticle de vin roșu la care dînsul a afirmat vinul știu că vă place, da aici se dă cu mîncare.

3.) Noi i-am spus am mîncat. Atunci dînsul, ca să ne înjosească în fața meselor din jur (care începuse să ne privească deja cu alți ochi) a întrebat putem dovedi c-am mîncat? Avem martori? Dacă aducem martori ne dă vinu fără mîncare.

4.) Am cerut atunci două porții de inimă. El a întrebat nu vrem trei porții? (că eram trei). Am zis mie nu mi-e foame, nu mănînc că nu mi-e foame. Atunci ospătarul zice: «Păcat, ar trebui să mănînci și dumneata, nu vezi ce slăbuț ai ajuns?»

5.) Cînd i-am atras atenția că nu permit să fiu jignit de oricine a luat sticlele de vin de pe masă și a plecat lăsînd în urma lui o atmosferă ridicolă.

6.) Văzînd că sîntem tratați astfel am chemat responsabilul cerînd să se restabilească urgent etica. Ascultînd declarația mea responsabilul a răspuns: N-am ce-i face că e nebun. Așezați-vă pe la altă masă.

7.) Ne-am așezat în raionul de lîngă sobă deservit de tov. Berciu Elena dar ospătarul anterior ne-a urmărit și acolo făcînd o atmosferă iresponsabilă și forțîndu-ne să plecăm sub batjocora generală.

ss indescifrabil

MĂSURI LUATE

S-a atras atenția în repetate rînduri tov.Mîrfu Lae să se abțină în fața clienților din local, Tov. Mîrfu și-a luat angajamente că-și va îmbunătăți atitudinea dar aceasta nu s-a mai observat.

AL. MONCIU-SUDINSKI ■

entomologii lingvistice

A. B.

Abate	— verb în sutană
Acvilă	— biografia unor croitori
Ades	— ADAS accidentat
Albatros	— editură cu pene
Alcoolmetru	— un metru de alcool
Aluniță	— transcriere economicoasă a expresiei «A lu' Niță»
Amfiteatru	— obsesia unor directori de teatru
Amortizor	— dispozitiv de stingere treptată a creditelor pe termen lung într-un timp foarte scurt
Amorsă	— morsă imorală
Amnezie	— .....
Anchetare	— operațiune de strîngere a chetei pe un an
Antialcoolic	— înainte de a ajunge alcoolic
Antrepriză	— locul dintre perete și priză
Arhebuză	— arhetipul buzei
Arie	— figură geometrică pe care o folosesc cîntăreții de operă pentru a obține succese
Arterial	— referitor la artă
A aspira	— a avea un scop, un ideal; de exemplu aspiratorul
Băboi	— babă în etate
Balerină	— cutie în care se țin balenele
Balneolog	— medic care dă consultații la bal
Banalitate	— situație financiară plictisitoare
Bancuri	— anecdotă pe plajă
Baobab	— șarpe boa beat
Bardă	— poetă
Baroneasă	— femeie care stă toată ziua prin baruri de noapte
Baston	— ciomag cu studii superioare
Bauxită	— onomatopee folosită de metalurgiști pentru a-și speria copiii

CORNEL UDREA ■

ION DOGAR MARINESCU

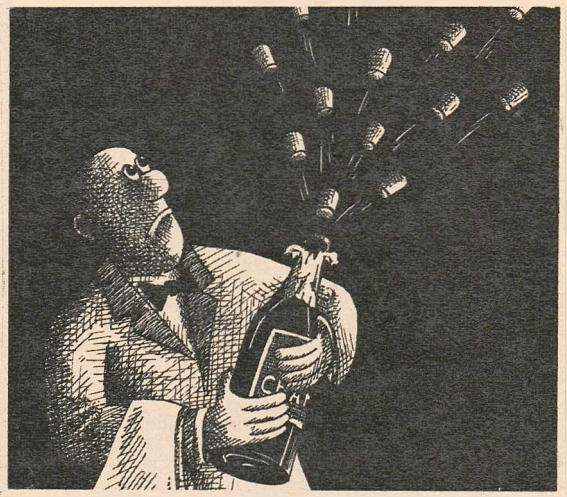

muzicuța dermatologică

Fostul muzicuțist nr. 1 al Cenaclului Flacăra (exclus din cenaclu pentru că nu se putea trezi singur, în hotelurile unde poposea respectivul grup de oameni), drăgălaș băiat de masă și valoroasă ureche, colportor, uneori convingător, de știri muzicalo-impudice, coleg de chitară bas (și asemănător în multe privințe cu ei), cu ajutorii de ospătari de la restaurantul **Orizont,** client credincios al clinicii de dermatologie Colentina, creion zglobiu care și-a făcut din dărîmarea fraților Ursulescu un ideal (nereușind nici măcar asta), copil înfiat al tuturor capriciilor noastre mic burgheze, articler rococo și gazetăraș cu mîneci mai lungi decît mîinile, Cornel Ionescu ofensează, în numărul trecut din **Săptămîna,** pe cîțiva dintre membrii Cenaclului Flacăra. Dacă respectivul n-ar fi devenit ceea ce este — și în părțile lui bune și în părțile lui rele — cu ajutorul Cenaclului Flacăra, l-am fi predat uitării generale, circumstanță ce i se potrivește cel mai bine și avantajează întru totul mica sa poftă de ciubuc. Dar pentru că individul a poposit un timp și pe la noi, făcînd și lucruri bune, zăbovim asupra figurii sale și încercăm a compune din amintirea pe care ne-a lăsat-o și din datele sale recente portretul robot al micului om-lichea care știe să se facă util și să înfrîngă multe vigilențe printr-o lingușire persuasivă ce seamănă cîteodată cu demnitatea. Vrînd să se impună, el lovește în cea mai bună formație pop din România de azi, Phoenix, și dă un ajutor (care se transformă în inversul său) remarcabilei formații Sfinx, pe care și noi o prețuim, pe care am lăudat-o, pe care am premiat-o, am apărat-o de nedreptăți, dar pe care n-o putem situa pe primul loc, în activitatea anului 1975, numai pentru faptul că Ionescu Cornel și Petre Magdin domină acum pagina Top a Săptămînii, Petre Magdin este soțul Didei Drăgan, iar Dida Drăgan cîntă cu formația Sfinx. O considerăm pe Dida Drăgan o voce excepțională, îl considerăm pe Dan Aldea o personalitate de primă mărime a muzicii tinere, dar sîntem gata să mergem în orice colectivitate tînără și la orice magazin de discuri, pentru a vedea care disc s-a vîndut mai bine, discul Phoenix sau discul Sfinx și care e cota fiecăreia din aceste formații în rîndul ascultătorilor. Detestabilă, josnică încercarea lui Cornel Ionescu de a încurca valorile și de a se solidariza cu niște oameni valoroși împotriva altor oameni valoroși. Detestabilă încercare, dar și mai detestabilă reușită. Acest rizibil picolo al paginilor de muzică, acest mărunt prințișor de Colentina umple de silă memoria noastră. Ne pare rău că i-am făcut loc printre noi, oferindu-i astfel loc și printre alții. Dar, după o formulă a unui savant, de mirosul urît nu se poate scăpa decît atunci cînd se risipește de la sine. Este ceea ce-i dorim muzicuțistului cu care ne-am socotit colegi pentru că el cînta exact lîngă masa la care ședeam noi. Prețul colegialității noastre a fost la urmă suta pe care i-am lipit-o de pielea lui întru totul dermatologică.

M.T. ■

RIDENDO

informația

Biju nu fusese angajat de prea mult timp în cadrul întreprinderii noastre și nimeni nu știa prin ce împrejurare nimerise printre noi. Nu avea, de altfel, vreo funcție precisă, el dădea impresia că se ocupă de toate «în linii mari». Dacă se discuta problema economiilor, el era primul la discuții, venind cu propuneri concrete ca, de pildă, scurtarea cozilor la mături sau înjumătățirea periilor de frecat parchetul. «E adevărat — zicea el — că, scurtîndu-se cozile la mături, femeile de serviciu se vor apleca mai mult în timpul lucrului, dar gîndiți-vă ce economie se va face la materialul lemnos». Dacă se tăia cineva la un deget, el era primul care-i sărea în ajutor, pansîndu-l și dîndu-i diferite sfaturi cu privire la protecția muncii. Tot el era cel care ne mobiliza, de bună voie, la ședințe, el punea flori și apă proaspătă pe masa prezidiului și tot el le atrăgea atenția celor care șușoteau în timpul discuțiilor să se potolească. Dacă veneau oaspeți în întreprindere, Biju îi întîmpina primul la poartă, le transmitea un călduros și personal salut, iar apoi se ținea după ei, toată ziua.

Dar bucuria vieții lui Biju era să treacă zilnic din birou în birou și să ne întrebe:

— Băieți, ce mai e nou?

Biju era responsabil cu noutățile. El le știa pe toate.

— Cum, nu știți nimic? ne întreba el, făcîndu-ne să ciulim, imediat, urechile. Măi, voi stați toată ziua cu nasul în hîrtii, habar n-aveți ce e pe lume. Tănăsescu, șeful financiarului, e în pom.

După care pleca, lăsîndu-ne cu gura căscată. De ce-o fi Tănăsescu, șeful financiarului, în pom? Ce-o fi făcut? Tot Biju venea să ne spună, după ce ne lăsa să fierbem fără apă, cîteva ore: cică l-ar fi bîrfit pe director într-un cadru intim, directorul ar fi auzit și-ar fi zis: «ori eu, ori dumneata!»

Tot Biju venea să ne anunțe, săptămînal, ce mai e pe la minister, cine a fost schimbat, cine a fost avansat, cine s-a mai născut și cine a mai murit. El știa totul despre toți funcționarii. Georgescu are o tăietură pe obraz, el zice că s-a tăiat cu lama. Pe dracu! S-a îmbătat ieri, s-a certat cu nevasta și ea l-a zgîriat cu unghiile. Șeful e cam supărat azi, evitați-l cît puteți, a fost chemat la minister și frecat pe chestia cu inovațiile. Care vreți să vă puneți bine cu el, prezentați-i repede o idee, ajutați-l. Era prieten cu toate dactilografele, se ducea prin biroul lor de cîteva ori pe zi, trăgea cu ochiul și ne informa pe loc: am mirosit informarea care pleacă sus; Năică, nu te văd bine.

Biju avea relații prin minister, știa cu trei zile înainte cînd va veni un inspector și cu ce problemă, ne punea pe toți pe jar. «Fraților, vor fi schimbări, vine Ionescu, biciul lui Atila, ăla pe unde ajunge schimbă șefii cum își schimbă cravatele».

Biju mai avea și un alt obicei: trăgea la măsea. Rar, dar trăgea. Coniac. De la o cinzeacă în sus, simțea nevoia să vorbească, să schimbe idei. Dacă n-avea cu cine se lipea de o masă străină. N-avea importanță că oamenii aveau sau n-aveau chef să-l asculte. El povestea tot ce-i venea la gură, ce se întîmplă în întreprindere, cum stăm cu planul, ce importăm, ce exportăm, care e mișcarea cadrelor și care e situația familială a directorului și a adjunctului său. Dacă nu găsea niște consumatori care să-l asculte, intra în vorbă cu ospătarii și le făcea lor o largă și cuprinzătoare informare despre cele mai diverse aspecte ale activității noastre. Bineînțeles că ospătarii aveau și ei cîte ceva pe suflet de mărturisit, astfel că, a doua zi, Biju venea și ne informa: «fraților, în domeniul alimentației publice se pregătesc schimbări serioase».

Pentru gura lui spartă Biju a avut de suferit unele consecințe și chiar sancțiuni, i s-au dat diferite avertismente. Ultima oară șeful i-a spus: «am să te leg cu o sfoară de biroul tău și-am să-ți lipesc gura cu gumarabic». Dar Biju știa să fie și simpatic, a avut o replică dată naibii: «nu-i nimic, tovarășe director, am să vorbesc pe nas».

Între timp, unui coleg de-al nostru i-a venit o idee grozavă. S-a dus într-o zi de dimineață la Biju acasă, cu o figură gravă, și i-a zis, confidențial:

— Bijule, tu știi cît de mult țin eu la tine și cît de mult te prețuiesc, mai ales de-atunci, de cînd m-ai informat că am fost bîrfit în lipsă de Piticescu și eu l-am cîrpit, iar el m-a jucat în picioare. Uite, a venit timpul să mă recompensez. Îți dau o informație de ultimă oră, cu condiția să n-o spui la nimeni. S-a hotărît ca instituția noastră să fie mutată din București.

Biju s-a îngălbenit și a întrebat:

— Unde? într-un oraș de provincie?

— Asta încă ar fi bine. Ne mută undeva, într-un cîmp, la dracu-n praznic, la vreo șapte sute de kilometri, nici țipenie în jur. Vezi ce faci, dar nu mai spune la nimeni, știu chestia din sursă sigură.

În aceeași zi, Biju a umblat din om în om și-a răspîndit vestea: fraților, sfîrșitul lumii!

Unii și-au dat demisia. Printre ei și Biju.

ION BĂIEȘU ■

ANTON DRAGOȘ

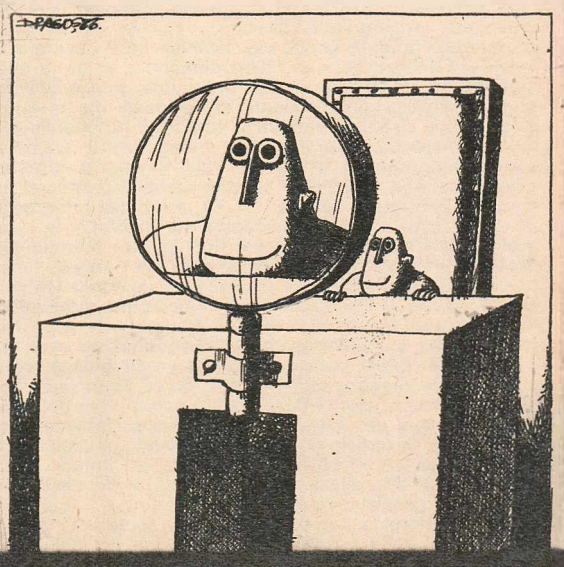

flacara

seriale

REȚEAUA DE POLIȚIE A LUMII MODERNE

ecuația crimei (1)

Nimic nu poate fi mai schimbător, mai imprevizibil, decît o noapte din a doua jumătate a lunii octombrie, la New York. Bate un vînt lung și glacial, de parcă ar veni de-a dreptul de pe falezele albe din Groenlanda. Uriașele parapete ale zgîrie-norilor nu-l opresc, dar îl sfîșie, îl desfac în șuvoaie, îl strecoară pe străzile îngrijorător de pustii...

Paul Raymond își strînse, instinctiv, reverele pardesiului, înainte de a bate, cu degetele înmănușate, în geamul care-l despărțea de șoferul taxiului galben. Trecuseră de catedrala St. Patrick. Se vedea, la vreo sută de metri, imobilul scund, cenușiu, retras din aliniere, la al cărui prim etaj, marcat de ferestre cu jaluzele albe, locuia Raymond. Șoferul opri peste drum de intrarea în casă. Pasageru ezită o clipă, neștiind cum să-i explice eroarea, apoi renunță, își frecă fruntea golașă, deschise portiera și înfruntă cravasa vîntului, zîmbind ca la un start de schi.

Cădeau picături de burniță. Paul închise ochii, traversă strada dintr-un salt, scoase din buzunar cheia ridicol de mare și de grea, pe măsura grilajului care ar fi vrut să fie «de epocă». În mod neobișnuit, intrarea era deschisă. Raymond ar fi trebuit, poate, să se mire, dar mai înainte de a închega un gînd, instinctul — mai iute decît rațiunea — îi porunci să se ferească. Un început de gest spre dreapta îi feri țeasta de lovitura care-i frecă urechea și se poticni ca un trăznit, în golul umărului. A doua lovitură venea din spate. Raymond o primi fără rezistență, în timp ce se prăbușea, pe lat, în curtea udă. De undeva se auzi un fluierat puternic. Un bocanc lovi fața rănitului. Două siluete negre se repeziră într-un automobil care demară brusc și dispăru în noapte.

Niciodată cele patru trepte mari, late, înalte, de marmură roșie, nu fură mai greu de suit. Paul Raymond le urcă pe brînci, se agăță de lanțul soneriei, îl trase cu ultimele puteri. Simți, mai mult decît auzi, sunetul, ca pe o insuportabilă durere în creier... apoi întunericul deveni profund, zgomotul se stinse...

După mai puțin de un sfert de oră, Raymond își reveni din leșin. Era în patul lui, aeroterma sforăia alene, o mînă caldă îi căuta pulsul, privirea i se opri la paharul de cristal, plin cu whisky blond printre cuburile de gheață. Peste cîteva clipe va veni medicul, asta o auzise ca prin vis. Secretarul și confidentul lui, Huen-Kim, altădată profesor de jiu-jitsu, nu-și pierduse nici firea, nici timpul. Îl adunase de pe trepte, îl băgase direct în baie, oprise sîngele cu pansamente știute numai de el, apoi făcuse două greșeli și o faptă bună: telefonase medicului, anunțase poliția, adusese pe noptiera victimei un dublu-whisky. Numai cu ajutorul acestui stimulent acceptase Paul îngrijirile convenționale și grăbite ale medicului, precum și «interogatoriul preliminar» al policemanului plictisit, care se afla la anchetarea celei de a opta agresiuni din acea zi tulbure. La rugămintea insistentă a doctorului polițistul s-a retras, a promis că va veni a doua zi, iar Paul Raymond, după o nouă băutură, de data aceasta fără gheață, s-a lăsat legănat de gînduri, nu prea clare, și de somn.

N-avea nimic de comunicat poliției. Bătaia ce i se aplicase era sau o simplă ispravă întîmplătoare a unor borfași din fauna mizerabilă a orașului, sau — mult mai grav, mult mai primejdios! — un prim avertisment dintr-o serie de agresiuni în escaladare. Printre durerile pricinuite de lovituri, mai ales de vîrful nenorocitului de bocanc murdar care-i plesnise pielea obrazului, un sfredel se insinua în mintea lui Paul Raymond. Cu doar cîteva ore înaintea misteriosului atac, o scurtă și nu prea plăcută convorbire telefonică îi adusese la cunoștință că între «Computer Trade Company» și «Banque Berloquin et Compagnie» începuse, fără a fi declarat, ca un fulger pe un cer fără nori, necruțătorul război al rechinilor financiari. George Berloquin, președintele, directorul general și, de fapt, proprietarul uriașei bănci «de familie» care-i purta numele, era bolnav, de vreo cîteva săptămîni, în urma unei călătorii de plăcere cu serbări prelungite, prin mările de sud. Se vorbea de o maladie misterioasă, de un virus strecurat pe circuitele nervoase, tulburînd funcțiunile inimii, ale ficatului, dezechilibrînd metabolismul. Oamenii băncii Berloquin, în frunte cu Paul Raymond, director general secund al firmei și cel mai apropiat prieten al lui George Berloquin, făceau tot ce se putea omenește pentru a trage o cortină de tăcere, de discreție, în jurul acestei nelămurite boli. La ore tîrzii pentru meridianele Statelor Unite și încă mai tîrzii pentru ale Europei, funcționarii superiori ai băncii primeau și expediau telexuri cifrate, țineau, cu ușile zăvorîte, ședințe scurte, dramatice, așteptîndu-se la un deznodămînt tragic.

În privința afacerilor ei, banca Berloquin nu avea de ce se teme. Era o bancă solidă, cu credit bine stabilit, cu relații de reciprocitate în toată lumea financiară. Sediul ei central se afla la Basel, mai precis la vreo doi kilometri spre sud de orașul acesta în care se întîlnesc trei țări, Elveția, Germania occidentală și Franța. O alee largă, mărginită de arbori bătrîni și de boschete imitate după parcul de la Versailles, conducea pînă la un castel nu prea mare, construit cu bun gust, care putea fi luat, fără exagerare, drept o agreabilă reședință seniorială, dar în nici un caz drept localul unei mari firme de afaceri financiare.

La cîteva sute de metri mai departe, mai în adîncul parcului, aleea se termina în fața unei clădiri simple și masive. La nevoie, acolo ar fi putut fi sediul unei bănci elvețiene gospodărite cu multă economie. În realitate, era «reședința», casa lui George Berloquin. Cunoscătorii spuneau că între zidurile ei vechi, masive, sub contraforturile ce-i dădeau aparență de redută, se aflau comori de artă și colecții de bijuterii, fără pereche în toată Elveția. Se mai spunea că ușile neobișnuit de mari ale casei erau ferecate și asigurate cu sisteme electronice de alarmă care făceau casa Berloquin inexpugnabilă.

Fluxurile și refluxurile aurului, uraganele din bursele de valori și devize ale lumii apusene, cascadele de falimente și torentele de escrocherii păreau a se opri, ca reținute de invizibile diguri, pe aleea dintre Basel și «Palais Berloquin». De mult prestigiu și încredere se bucura această firmă în lumea ei specială de mari rechini, de bancheri și bijutieri, de industriași și negustori. Pentru ei, respectabilitatea era, înainte de orice, o chestiune de aparențe, iar George Berloquin, cu afacerea lui familială, sprijinindu-se, tare, pe temeliile moștenite, avea o grijă necontenită să-și apere «fața», neatinsă.

Or, tocmai pe această frumoasă «față», pe renumele lustruit al băncii Berloquin, se produsese — deocamdată nevăzută de public — dar din zi în zi mai profundă, mai alarmantă, o «crăpătură». Această «breșă» gravă, care amenința însuși creditul moral și profesional al băncii, îl înspăimînta pe Paul Raymond, — așa bătut și rănit cum se afla pe așternutul proaspăt, în apartamentul lui de lîngă St. Patrick. Un dușman, ascuns pînă ieri în umbra cabinetelor capitonate, își aruncase lațul peste Banca Berloquin. Acum, ieșea cu toate bateriile la lumină.

Nici un mijloc, omenesc sau neomenesc, nu era neglijat în această bătălie a miliardarilor, desfășurată ca pe un fund de ocean cu apă murdară. La suprafață nu se vedea decît un clocot, un vîrtej de noroi și de spumă neagră. Exact de «clocotul» acesta se temea Raymond, de ecoul distrugător pe care zvonurile despre o criză iminentă a băncii îl putea avea asupra «acțiunilor Berloquin», socotite, pînă acum cîteva zile, printre cele mai solide din lumea bursieră, la nivel cu Ford, cu General Motors și cu «patriarhul» capitalismului, Rockefeller.

Berloquin, George «al patrulea» din dinastie, moștenise banca de la tatăl lui, care o primise și el, mare, bogată, cu un depozit de aur în pivnița «a doua». Aceasta era o grotă profundă și întunecoasă în care nu intrau decît «fericiții posesori» ai cheilor «Berloquin», chei special construite numai în cîte două exemplare de lăcătuși de la uzinele Krupp din Essen. Cine săpase și zidise grotele, nu se știa. Era o poveste veche de trei-patru sute de ani.

Adevărata istorie a băncii începea cu «Jorj Berloquin, Întîiul», întemeietorul dinastiei. Meseria lui inițială rămînea, chiar pentru succesori, un mare mister. Romancierul nord-american Morris West, care a scris dramatica poveste a acestei familii, afirmă că primul bancher se numea Arlequin și fusese clovn la circul din Basel, un clovn atît de plăcut, de talentat, încît în pălăria lui banii de aramă aruncați de public se prefăceau, fără să se poată ști cum, în piese de argint și de aur! Pe urmă, s-a dus vestea că «Arlequin» era capul unei cete de hoți și de falsificatori, care «lucrau» nestingheriți la adăpostul circului, sub fardul de măscărici și hainele largi, multicolore, de arlechini. Ce este sau nu este adevărat din poveștile acestea, nu poate nimeni descifra — și, dealtfel, nu are importanță. Actualul bancher, George Berloquin de lîngă Basel, spune și acum — în glumă — la cocteiluri și la banchete, că a moștenit darul străbunicului său de a preface depunerile «de hîrtie» ale clienților în lingouri grele de aur fin...

•

Raymond sorbea, în loc de medicamente, al treilea cocteil matinal, o compoziție după rețeta lui Huen-Kim, în care intra mentă, vermut, gin și votcă. Un val fierbinte îi trecea rănitului prin vine după fiecare înghițitură, ascuțindu-i, o clipă, durerile, pentru a le amorți deplin, în clipa următoare. Fusese lovit rău, cu ură, iar loviturile acestea nu se vindecau rapid și radical în cîteva ore, ca în romanele de aventuri. Medicul nu-i recomandase, ci îi ordonase să stea cel puțin trei zile la pat. Rețeta era, probabil, bună și chiar necesară, dar nu pentru un bancher. Pe agenda lui Paul Raymond scria că dimineața ar fi trebuit să traverseze Atlanticul, seara să aibă întîlniri la Basel, a doua zi la Zürich și Geneva, iar week-end-ul să-l găsească la el acasă, la domiciliul lui «de bază», de la Melbourne, pe unde dădea din ce în ce mai rar.

Acum — alta fusese voința «zeilor». Declarația de război făcută de «Computer Trade Company» nu putea fi nici evitată, nici amînată. Astfel de acțiuni erau la modă. Cu o sinistră dezinvoltură, firmele mari înghițeau pe cele mici. Uneori se petrecea și fenomenul invers, un «outsider», un mărginaș, pînă mai ieri anonim, țîșnea din umbră și înhăța pe un «rechin alb», mare și bătrîn, care se resemna să se zbată, fără să mai ucidă. Acesta era stilul atacului dezlănțuit de «Computer T.C.». Patronul imensului «centru» de calculatoare automate, cu sediul la New York și cu «terminale» în 12 țări de pe toate continentele, era cel mai temut «rechin» al zilei. Morris West îl numește Basil Yanco, american originar dintr-o mahala sordidă din Chicago, dar, bineînțeles, numele acesta este fictiv, inventat de povestitor, pentru a nu-i atrage acțiuni judiciare, inevitabile în cazul utilizării numelor exacte. Tot așa îl vom numi și noi, aici.

Poziția lui Yanco era fermă, atitudinea tăioasă, necruțătoare. El cerea, printr-o ofertă publică de cumpărare, să i se vîndă, pe credit, desigur, majoritatea acțiunilor lui Berloquin, deci proprietatea absolută și definitivă asupra importantei bănci elvețiene. Tranzacția avea aparențele unei operațiuni corecte. Dar, în ajun, la ora 10 dimineața, la un minut sau două după deschiderea biroului din New York al Băncii Berloquin, Yanco îl chemase la telefon pe Paul Raymond și-i spusese, aproape fără pauză de respirație:

— Știu că în absența lui George Berloquin dumneata ești procuristul general al băncii. În această calitate te informez că am intenția să cumpăr întregul vostru activ — inclusiv competența dumitale în afaceri financiare. Nu ai de dat nici o altă replică, decît o confirmare integrală. Sînteți pe pragul falimentului, provocat de fraude și escrocherii. Computerul central instalat de noi la sediul băncii a denunțat, fără să vrea, aceste pungășii. Berloquin a introdus în calculator ordine false, a modificat anumite cifre și a vărsat într-un cont al lui personal, la altă bancă, nu mai puțin de 15 milioane de dolari. Dacă nu plătește imediat acești bani — iar noi știm că n-are de unde-i plăti — banca dă faliment, iar George Berloquin își încheie cariera la pușcărie. Presupun că la ieșirea de acolo nu se mai poate face decît paiață, la circul din Basel. Înapoi la origine, asta-i soarta lui!

Tot atît de brusc cum începuse, Yanco a terminat. Paul Raymond nu era un tip lipsit de replică. Dar violența atacului și mitocănia interlocutorului îl surprinseseră atît de viu, încît n-a putut să-i taie vorba și să plaseze riposta cuvenită. Dezlănțuit fără declarație, războiul marilor bănci nu mai avea cum să fie oprit. Urma să scape cine va putea — dacă va putea... Victimele vor fi, în orice caz, nevinovate, iar vinovații vor rămîne, în toate cazurile, nepedepsiți... Afară dacă nu cumva în fauna aceasta a marilor afaceri «ecuațiile crimei» nu vor fi pline de neprevăzut, de necunoscute, ca orice ecuații...

MIRCEA GRIGORESCU ■

(Va urma)

BIOGRAFIA UNUI OM AL MUNCII

un fapt pe care nu mi-a plăcut să-l rezolv (3)

Cînd vorbește, Aneta Diaconu se revoltă sau se induioșează, graseind ușor, retrăieste dialogurile așa cum au avut ele loc. Vocea îi e catifelată, de povestitoare profesionistă, iar cuvintele se înlănțuiesc sau se întunecă, după caz. Am avut ocazia s-o ascult pe o bandă de magnetofon. Nici o emoție străină; doar teama de pauze, pe care le umple cu vorbe de ședințe, pînă se reculege. Apoi iarăși revoltă și tandrețe, meditație și revoltă, și sfătoșenie, și regrete, și optimism, rulînd re-urile, discurs și confesiune. «O dată, mai demult, la Tînăra Gardă...»

— De la Tînăra Gardă ați trecut la Tricodava. Pentru care motive i se telegrafiază urgent unei femei tocmai în Mongolia pentru a fi trecută de la o fabrică de textile la o altă fabrică de textile?

— Să fiu sinceră, eu am luat-o ca pe o sarcină de partid. N-am stat să analizez nici rațiunile, nici motivele; eram solicitată! E de ajuns, cred.

— Este. Și lucrurile sînt îndeobște cunoscute: volum imens de muncă, vîrsta lucrătorilor între 20-22 de ani... O întreprindere cu probleme.

— O întreprindere cu probleme, așa mi s-a spus, așa am înțeles și chiar așa a fost.

— Concret?

— Concret problemele erau complexe și îndeosebi ale muncii de partid. Trebuie să ținem seama că este o organizație puternică, însă este o organizație de partid tînără, sînt majoritatea tineri fără experiență și peste 50 la sută dintre membrii de partid au fost primiți în organizația de partid la Tricodava.

— Dumneavoastră, acum 25 de ani, ați avut privilegiul unei primiri, după cum ați afirmat, cordiale. Azi cum stau lucrurile?

— Încercăm și acuma, deși... nu reușim întotdeauna. Ritmul de muncă este altul decît acum 25 de ani, pretențiile noastre sînt mai mari decît atunci și pentru faptul că însăși viața cere și impune tînărului de azi o altă comportare față de perioada pe care am trăit-o eu.

— De pildă, care a fost faptul cel dintîi de care ați luat cunoștință și ați fost nevoită să-l rezolvați?

— Din păcate, un fapt pe care nu mi-a plăcut să-l rezolv, în sensul că era vorba de o reclamație din afară despre modul de comportare al unei tinere din întreprinderea noastră. Mi-au trebuit cîteva zile s-o găsesc, erau mai multe tinere cu același nume. Nu-i dau numele din anumite motive și cred că nici nu este necesar. Ceea ce m-a surprins a fost că în cele din urmă mi-a spus: «Poate n-aș fi ascultat ce-mi spuneți, nu sînteți prima care îmi vorbiți, dar pentru că mi-ați vorbit astfel, vă promit că-mi voi rezolva singură problema despre care am discutat». Mi-am dat iarăși seama ceea ce știam mai de mult, că nu știm să vorbim cu tinerii și din cauza asta noi pierdem adeseori. Nu există tineri în general, ci oameni fiecare în felul lui. Nu te apropii de toți în același fel...

— Am înțeles că pe fata aceea n-o cunoșteați...

— Nu. N-o cunoșteam.

— Atunci, cum de-ați reușit să v-o apropiați totuși?

— Poate tonul, poate sfaturile... Am avut multe cazuri de acest fel în activitatea mea. Ce știu e că n-am mers nici în cazul de față pe drumul interogatoriului, de ce-ai făcut asta, sau de ce n-ai făcut aia... Am vorbit pur și simplu și probabil că ea a înțeles mai bine. Poți să-ți dai seama de la început de caracterul omului, de felul cum are pretenția să i se vorbească. Mi-aduc aminte de o discuție pe care am avut-o la Tînăra Gardă cu o tînără pe care foarte mulți din jur, însuși conducătorul direct de la locul de muncă, o reclamau că este obraznică și este răutăcioasă; eu am avut totuși impresia că e o fată cu foarte mult bun simț, în ce privește comportarea, îmbrăcămintea, totuși era foarte atentă cum se comportă cu fiecare, dar era impulsivă; am stat de vorbă cu ea și mi-am dat seama că totuși ceva nu este în ordine și în final fata mi-a spus: Procedez așa pentru că nu toată lumea știe să aprecieze, nu se vorbește cum trebuie cu noi, nici nu mă interesează de fapt dacă o să-mi fac norma sau n-o să mi-o fac, pentru că toți, adică majoritatea care intră în contact cu noi și cu mine în special nu știu să-mi vorbească și atunci am stat de vorbă cu ea și m-am gîndit, uite, totuși nu știm să vorbim cu acești tineri, cît de ciudat este un om, credem că-l cunoaștem, și în realitate nu știm nimic... S-a schimbat repede fata și de atunci nu mai pot uita, lucrăm și vorbim cu imagini pe care ni le făurim singuri despre ceilalți, iar ei, ceilalți, imaginile, trăiesc și suferă în cu totul altă parte decît ne place nouă să credem...

— Putea totuși să fie o simplă justificare, teoretica, cu care a venit la dumneavoastră și v-a servit-o ca și cum ar fi fost a ei.

— Nu...
— Cred totuși că am mai auzit undeva...
— De fapt nu ea a venit la mine, ci eu am căutat-o, cînd nici nu se aștepta.
— Deci dumneavoastră...
— Sigur că da. Discutînd cu ea, cum s-a încadrat, că nu era de mult angajată, de ce totuși nu reușește în comparație cu ceilalți să-și realizeze sarcinile de plan, de ce răspunde adeseori urît conducătorului locului de muncă, el de fapt nu făcea altceva decît să-i impună să execute anumite lucruri, răspunsul a fost acesta: «Așa mi se vorbește, așa vorbesc și eu.»
— Și, mai departe, cum a fost?
— Să știți că pe lîngă faptul că am discutat cu ea, am vorbit cu conducătorii locului de muncă, cu colegii ei și am provocat chiar o ședință a organizației de UTC unde am discutat aceste relații, de la locul de muncă, relațiile dintre subordonat-șef și invers, relațiile dintre colegi. În foarte scurt timp, fata s-a încadrat în sarcinile de plan, în colectivul de muncă, și astăzi chiar, deși merg destul de rar pe la Tînăra Gardă, mă interesez de ea și nu aud decît cuvinte de laudă.
— Un caz...
— O fată!
— La Tricodava însă ați fost în posesia unei scrisori, cum sînt astfel de scrisori, și ați crezut tot ce scria acolo.
— Da! Am crezut tot ce scrie în scrisoare, iar în discuția cu ea, chiar ea a mărturisit că este adevărat. Adică fata nu știa că este vorba de o scrisoare, fata a considerat că este o discuție amicală. Chiar m-a întrebat la început de ce am chemat-o. Am vrut să te cunosc, să aflu cum te descurci, știam că e singură, abia în final, ajungînd la ce mă interesa, a recunoscut...
— Nu puteți spune despre ce era vorba?
— Ba da. Întreținea legături cu un bărbat însurat și cu copii.
— Și totuși v-a promis...
— Și s-a ținut de cuvînt. Nu trebuie să vă mire. Rareori lucrurile astea iau amploarea dramelor și atunci după astfel de cazuri se fac filme și se scriu cărți. De cele mai multe ori însă e vorba de mimetism, de necunoaștere și implicit de teribilism, de puține ori își dau seama ce fac în realitate. Copiază pe cei din jur, și eu am făcut-o la vîrsta lor, toți o facem...
— Tinerii sînt aceiași dintotdeauna?
— Nu! Sînt mai pretențioși azi, mai receptivi, dar și mai grăbiți. Sînt pretențioși chiar dacă nu totdeauna cu ei. Și în general vor să știe mult mai mult decît vroiam noi atunci. Dar se grăbesc și unii eșuează din pricina asta. Mult mai ușor decît noi, atunci. Uneori mă întristează un fapt. Foarte multe fete tinere, vioaie, săritoare, cu adevărat tinere, după ce se căsătoresc se retrag, ele spun că nu mai au timp și se resemnează cu justificarea asta, chiar le place și retrăgîndu-se de lîngă ceilalți, de la preocupările lor, nu-și dau seama că îmbătrînesc mult mai repede decît s-ar cuveni la vîrsta lor. Mă gîndesc la faptul că acest lucru nu l-am rezolvat și ne va trebui foarte multă pricepere ca să-l rezolvăm. Poate ar trebui să-i învețe cineva pe tineri și cum să-și cheltuiască timpul, în acest domeniu nu facem mare lucru, îi învățăm să muncească, dar nu-i învățăm să trăiască pentru munca pentru care îi pregătim. Poate nu știm nici noi, poate credem că-i ușor, și nu e, este din ce în ce mai greu, mai greu decît să-i învățăm algebră și strungărie.

NICOLAE CRISTACHE ■

(Va urma)

FRAȚII CUȚOV (7)

să culegi flori cu excavatorul

— Carevasăzică, eu,Calistrat Cuțov, devenisem campion național de juniori la cea mai mică dintre categorii, la minimă, la 45 de kilograme, și eram atît de mîndru de parcă devenisem campion european. Acum, că am trecut prin atîtea și-atîtea meciuri, aproape că mi-e rușine să spun cît de tare mă împăunam. Și totuși, printre atîtea sute și sute de sportivi care în anul acela îmbrăcau tricoul de campioni naționali, mă refer la toate sporturile, mă număram și eu. Sigur că da, atunci nu gîndeam astfel, cu modestie și cu adevăr, dimpotrivă, mi se părea că făcusem o gaură-n cer.

Dar, ca să vedeți cît de curioasă-i și viața asta sportivă, nu trec nici două luni și iatămă la primul meu meci. Adversarul meu era aproape un necunoscut. Se numea Paul Dobrescu. Bineînțeles că Paul nu era străin de lumea boxului, adică n-ar avea rost să mai spun cine anume erau Mircea Dobrescu și Costică Dobrescu. Numai că Paul nu avea, ca să zic așa, experiența ringului, adică primul său meci avusese loc în urmă cu doar cîteva luni. Printre altele îmi aduc aminte că unul dintre foarte slabii mei colegi de sală îl bătuse prin abandon în repriza a doua, motiv pentru care, probabil, eu n-am dat importanță meciului. Între timp însă Paul se pusese pe picioare și ce credeți că-mi face? Meci nul. Noroc că era un meci amical.

Colac peste pupăză, după vreo două luni, pentru că am vorbit urît, mi se pare că înjurasem, maistrul Bobinaru îmi arde o pereche zdravănă de palme. Și trebuie să vă spun că eu nu primisem o palmă nici măcar de la taică-meu. Așa că, nu știu cum să vă spun, dar să mă pălmuiască un străin, asta era prea de tot, chiar dacă eram vinovat, deși atunci, cînd se întîmplau lucrurile astea, nu gîndeam așa. Urmarea?! Aproape trei luni n-am mai dat pe la sală. Colegilor, cînd îi întîlneam, le spuneam că m-am lăsat de box. Și numai ce-l văd într-o zi pe maistrul Bobinaru că vine la școală și stă de vorbă cu dirigintele clasei, inginerul Andreescu. Deși dirigintelui meu nu-i prea plăcea boxul, mă îndeamnă să mă apuc iar de antrenamente. Ca să fiu sincer, eu de-abia așteptam să vină cineva, nu chiar maistrul și dirigintele, și să-mi spună că trebuie neapărat să mă reîntorc la sală. Și iată-mă iar pus la chinuri, antrenamente peste antrenamente, o muncă istovitoare, în timp ce mama în fiecare săptămînă avea cel puțin o oră de sfaturi și plînsete, doar-doar mă las de box. Eu, nu și nu. Culmea era că mama mi-l dădea ca exemplu pe Simion, că uite ce deștept e el, băiatul mamii, chiar dacă-i la fel de zvîrlugă ca și tine, dar el nici nu se gîndește să meargă la box, nu-i așa Simioane? Daaa, răspundea Simion și naiba știe la ce se gîndea el pe-atunci.

Cam asta era atmosfera, în vreme ce eu trăgeam tare la antrenamente și-n același timp cîștigam în greutate văzînd cu ochii, astfel încît la noua ediție a campionatelor de juniori ajunsesem să mă bat la categoria cocoș, adică la 54 de kilograme. Cam prin perioada asta descoperisem o nouă lovitură, un upercut de dreapta dintr-o bucată cu pas fulgerător înainte, sau lateral, o lovitură pe care și azi o mai folosesc cu destul succes și cu care aveam să cîștig chiar și-un titlu european. Dar pînă atunci aveau să mai treacă trei ani și ceva. Pînă una-alta, nici în faza de zonă nu reușesc să ajung, deoarece mă bate Vasile Potolea de la Galați. Pentru mine, campionatul din 1966 luase sfîrșit. Singura mîngîiere o reprezenta faptul că am fost scos din cursă de Potolea, cîștigătorul acelei ediții. De ce-am pierdut meciul? În primul rînd din cauza acelui upercut de dreaptă. Era o lovitură pe care n-o stăpîneam încă și, la fiecare rateu, primeam trei-patru pumni, eram expus mai ales contrelor de dreaptă, loviturl care, pe lîngă faptul că sînt extrem de dure, mai fac și o deosebită impresie deoarece le vede toată lumea, nu numai arbitrii.

Am uitat să spun că înainte de începerea campionatului național am susținut și primul meu meci internațional. Adversarul, un boxer maghiar care se numea Badari și care, peste cîțiva ani, avea să devină ca și mine campion european.

Dar să mă-ntorc la meciul cu Potolea. De astă dată m-am supărat chiar de-a binelea, ca văcarul pe sat, pentru că, la urma-urmei, nu era nimeni vinovat că Potolea a fost mai bun. Carevasăzică, din cauza acestui al doilea meci pe care-l pierdeam în nu prea lunga mea carieră, din nou mă hotărîsem să las baltă boxul. După cum se vede sînt un fel de om care nu prea suportă înfrîngerile. De ce-oi fi eu așa, nu știu. Noroc că n-am pierdut de prea multe ori, că altfel chiar nu mă mai prindea nimeni pe la sală.

Numai că de data asta n-a mai trebuit să treacă trei luni să vină maistrul Bobinaru după mine. Cu vorbe, cu promisiuni, cu cuvîntul lui de onoare că eu am stofă de campion, lucru de care mă-ndoiam și nu mă-ndoiam, iată-mă iar printre băieții aceia aproape nebuni, băieții aceia care patru zile pe săptămînă fac niște antrenamente epuizante, iar sîmbăta sau duminica dimineața, ca nu cumva să intre la concurență cu măria-sa fotbalul, sportul care ne-a adus, nu-i așa, cele mai mari satisfacții, băieții aceia care urcă pe ring și devin, timp de 9 sau 6 minute, artiștii careului fermecat. Și-apoi, învingători sau învinși, marțea încep din nou antrenamentele cu meciuri de sală, acele meciuri desfășurate chiar și pe-o distanță de 10 reprize, timp în care dai și primești sute de pumni, astfel încît, după o socoteală aproximativă, într-o săptămînă de antrenamente primești și dai cel puțin 1000 de pumni. E-adevărat, niște pumni prietenești, că nu i-am socotit pe cei recepționați în timpul meciurilor de sîmbătă sau duminică. Acesta este, ca să zic așa, doar unul dintre adevărurile și riscurile boxului, motiv pentru care i-am numit aproape nebuni pe băieții aceia, prietenii mei și frații mei.

E-adevărat acum că eu și alți boxeri sîntem un fel de excepții numai în ceea ce privește rezultatele, că-n regimul de meciuri și antrenamente sîntem toți o apă și-un pămînt. Vreau să spun că am avut eu și alții drumul presărat cu flori, numai că, pentru a ridica o floare, trebuia să depun efortul pe care l-ar face un excavator pornit să culeagă flori. Și chiar dacă nu gîndeam eu prea exact toate lucrurile astea, cam cu asemenea gînduri m-am reîntors la sală după ce a doua și ultima mea încercare de-a mă desprinde din lumea boxului eșuase.

VICTOR NIȚĂ ■

(Va urma)

EDUCAȚIE PRIN AMINTIRI

încurcăturile locotenentului

Locotenentul nu se simțea în apele lui. Își dădea seama că maiorul l-a chemat să îl certe, nu știa anume pentru ce, dar, chiar din modul în care l-a poftit să șadă, invitație rostită cu ton de ordin, își dădea seama că e supărat pe el.

— Spovedește-te!... Spovedește-te, Neagule!, i-a spus maiorul cu un ton ce ar fi cerut continuarea firească «Pînă nu te spovedesc eu!», dar a continuat cu: Era firesc să vii singur să îmi spui, nu să te chem eu...

— Despre ce am pățit cu fata aceea?, a întrebat locotenentul cu mină sincer mirată, mirată chiar de două ori, fiindcă nu își putea da seama de unde a aflat atît de repede maiorul și, în al doilea rînd, nu înțelegea de ce dă atît de mare importanță unui fleac.

— Bineînțeles că despre fata aceea care ți-a leșinat în brațe este vorba!

— O cunosc de la Cluj-Napoca, unde ea a urmat școala de coregrafie, iar eu dreptul, am așteptat-o după terminarea spectacolului...

— Cu flori!,l-a întrerupt maiorul.

— Nu, fără flori!, i-a răspuns și locotenentul tăios, fiindcă nu îi plăcea tonul interogatoriului. În fond și la urma urmei, își spunea, sînt tînăr, sînt necăsătorit, ce il privește, dar, în loc să continuie riposta, a reluat cuminte explicațiile:

— Am așteptat-o cu intenția să o invit la un restaurant, să luăm cina împreună, mă rog, să dansăm, fiindcă îi place teribil să danseze...

— Și ție nu îți place!

Locotenentul a considerat că e potrivit să nu observe remarca maiorului, continuînd:

— Acesta îmi era planul, dar după cîțiva pași făcuți împreună mi-a spus că a început să se simtă rău. Nu știu cum să vă explic, parcă îi era teribil de frică, era ca amețită, chiar vorbele le rostea greu, nu se mai putea ține pe picioare...

— Și ți-a căzut în brațe!

— Da... a admis locotenentul.

— Și?, l-a îndemnat sec maiorul.

— Am oprit un taxi ... Am dus-o la mine acasă...

— Bineînțeles! Te pomenești că asta ai și vrut, dar cum ești tu bleg, nu ai îndrăznit și ți-a dat ideea fata, prefăcîndu-se că amețește!

— Nu! Nu e din acelea... V-am spus că o cunosc. I-a fost rău cu adevărat... De aceea am și chemat «Salvarea»... Medicul i-a dat nu știu ce injecție și și-a revenit...

Maiorul l-a privit tot încruntat. Era clar că nu îi place povestea aceasta:

— Dacă nu i s-a făcut rău de mutra ta, atunci o fi mîncat ceva de i s-a aplecat, ori s-o fi zbuciumat prea mult pe scenă.

— Nu...

— Ce, nu?! a percutat din nou maiorul.

— Doar am vorbit cu ea. Nu a mîncat nimic nepotrivit, iar în ce privește rezistența fizică, doar face zilnic studii.

— Ce fel de studii? Matematică? Fizică? Istorie?

Locotenentul a inspirat adînc, apoi i-a răspuns tot serios și condescendent:

— Studii la bară, în fața oglinzii, tot felul de mișcări, pentru a-și menține forma, cîteva ore, în fiecare dimineață...

— Pînă una-alta, ai dus-o acasă, a găsit-o acolo medicul, au aflat toți vecinii de aventura ta, ai intrat în gura blocului...

— Nu e vorba de o aventură... Și fata mi-a povestit că i s-a mai întîmplat recent situația asta, foarte ciudată... Mă gîndesc că poate fi vorba de hipnoză... Știți, cazul acela vechi, de la Cluj, cînd...

— Știu!,i-a retezat-o maiorul. Știu cazul la care te referi... Nu înțeleg însă de ce.

A fost însă rîndul locotenentului să îl întrerupă, profitînd de o ezitare a maiorului:

— Mi-ați spus să mă «spovedesc», deci să vă relatez nu numai faptele, ci și impresiile mele. De aceea v-am spus că am senzația că s-a petrecut ceva nefiresc, nu îmi dau seama ce anume, dar asta e impresia mea, și nu v-am spus-o ca să mă scuz insinuînd un mister, fiindcă nu am pentru ce să mă scuz.

Modul în care locotenentul a apăsat pe ultimele cuvinte, ca un fel de concluzie a poziției lui, l-a făcut pe maior să îi spună:

— Dacă nu mai ai altceva să îmi spui, mă poți părăsi.

Așteptînd în stația de taxiuri, maiorul devenise nervos. Spera ca în seara aceea să facă cu totul altceva și iată-l așteptînd un taxi fantomă. «Curat fantomă, își spunea, că doar nu l-or fi luat toți clienții din drum de numai el nu se mai întoarce în stație.»

Chiar renunțase la așteptare și la tot planul, se depărtase de stație, cînd a văzut venind cu semnul de «liber» taxiul căutat. I-a făcut semn să se oprească și s-a urcat grăbit. Șoferul, un om mai în vîrstă, cu ochelari, l-a așteptat pînă s-a instalat comod, a mai așteptat o vreme, apoi l-a întrebat:

— Unde?

Ca și cum ar fi fost trezit din somn, surprins de întrebare, a tresărit:

— A, da, unde mergem, pînă la autogară, vă rog...

Apoi, cum tot trebuia să caute un fir pentru legarea discuției, a continuat:

— Sînt foarte obosit, și pe deasupra și distrat... Dar, dumneavoastră, șoferii, nu aveți voie să fiți niciodată obosiți la volan.

— Să fii dumneata sănătos, dar să nu ne vezi cîteodată spre dimineață, ca în noaptea de an nou sau altele de acest fel... Și apoi, noi, cei de pe taxiuri, nu sîntem șoferi ca toti șoferii. Așa cred cîte unii, că stau la volan, și gata. Noi trebuie să servim clienții, să le deschidem ușa, să le ajutăm la bagaje, să le spunem cînd pleacă trenurile, ce legături au. Nu?

— Bineînțeles!,a confirmat maiorul, bucuros că discuția se leagă ușor.

— De multe ori clienții apelează la taxiuri că sînt grăbiți, că au vreun necaz, și ce te costă o vorbă bună, un gest amabil... Sînt unii care zic că nu e demn să-i ajuți la bagaje. Atunci munca hamalilor din gară înseamnă că nu e demnă? Tot ce-i muncă e demn și frumos...

Maiorul s-a gîndit că discuția deviază spre o temă filozofică ce nu îl prea interesa, de aceea a remarcat:

— Dumneavoastră aveți de lucru cu tot felul de oameni.

— Asta-i drept. Unii vor să zbori, să treci peste roșu, dar cine știe cu ce palavre au pierdut vremea mai înainte... Știți care clienți îmi plac mie mai mult și mai mult?... Cînd vin tați ca mine, ori mame, cînd vin să își vadă copiii care sînt pe la școli ori la uzine, aici, și aduc coșurile pline de acasă, cum sînt de neajutorați și de emoționați, de parcă ei ar fi copii... Tare mi-i drag să îi duc... Și perechile de tineri, cînd îi văd în oglinda retrovizoare, îmi vine să opresc ceasul de taxare și să îi tot plimb prin oraș, și așa de lin îi duc de nici nu simt cînd opresc la stopuri.

EMIL POENARU ■

(Va urma)

COPERTA NOASTRĂ:

HORĂ – pictură de NICOLAE CONSTANTIN

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, sectorul 1. Casuța poștală 41 12. of. 33. Telefon: 17 60 10 int. 1787, 1611, 1786, 1606, 1618, 1744
Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

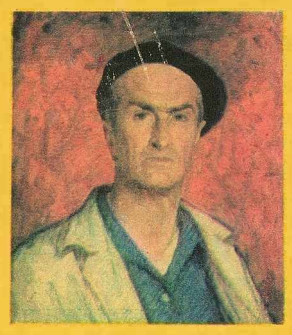

ISTORIE DE DRAGOSTE ISTORIE CAM AMARĂ ȘI TOTUȘI OPTIMISTĂ

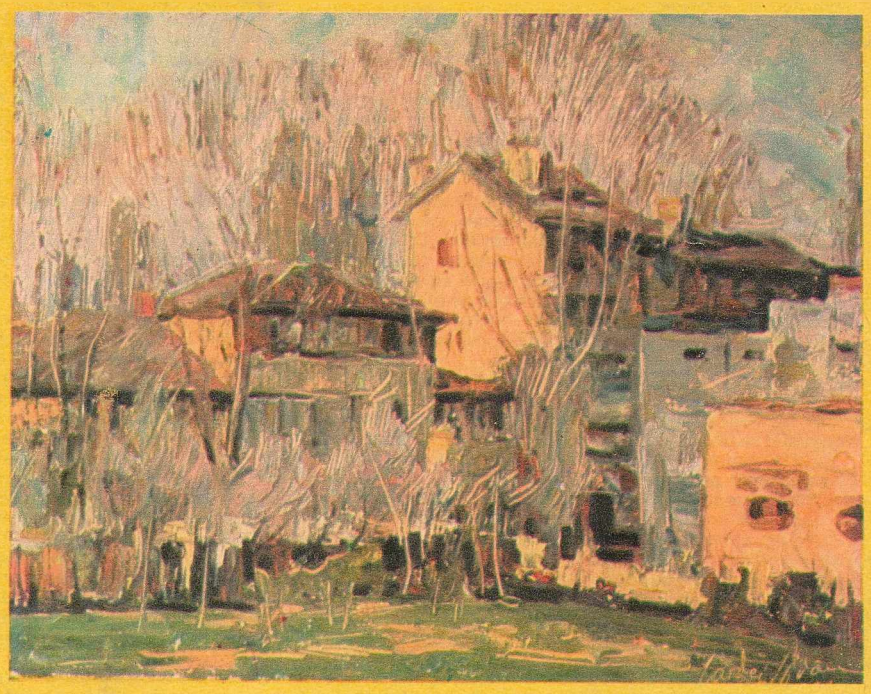

Nu în locuri pustii și secrete, ci în camera a doua a unui apartament-tip de bloc banal, dintr-unul din noile cartiere bucureștene, am avut norocul să descopăr un tezaur: sute de tablouri și mii de desene purtînd aceeași semnătură. Într-o cameră-depozit am descoperit — fizic — rodul unei munci de-o viață, a unei munci făcute fără surle și tobe, ci cu modestie, discreție, tăcere și uitare de sine, o incredibilă uitare de sine. Și tot în aceeași cameră-depozit am mai descoperit — metafizic — istoria unei existențe: o istorie de dragoste, o istorie cam amară și totuși optimistă, de un minunat optimism.

Să ai puterea să-ți trăiești viața sub povara demnă și frumoasă a discreției absolute; să ai puterea ca — din cele cîteva mari bucurii pe care le-ai avut — să-ți păstrezi lumină, culori și tărie sufletească pentru întreaga viață, să ai puterea să creezi, nu pentru bani și nu pentru succes, ci dintr-o mare dragoste-datorie față de frumos — iată autoportretul moral și totodată mesajul moral pe care, așa, cu un absolut firesc, a crezut de cuviință să ni-l lase — acolo, în cuprinsul parcă neverosimil al unei camere de bloc — un intrinsec artist.

Nu, nu-i vorba aici de-o cronică plastică, ci de descoperirea și dreapta relevare a unei existențe, a unui om și a unei munci, a unui mod moral de a trăi, în sfîrșit a unui om care și-a împins modestia și discreția pînă la capăt.

Spuneam că a avut bucurii, că a avut lumini. Spicuiesc doar!

Da, în 1926, la 29 septembrie, primește din partea Academiei Române premiul «I. Lecomte du Noüy» dar, mai mult decît de premiu se bucură că documentul de atestare poartă semnătura unui om pe care-l stimează în chip deosebit: V. Pârvan. Da, în 1937, la 24 iulie, după un an de studii — la care a fost trimis de statul nostru — primește «Diploma de licenza» a Academiei de belle arte din Veneția, «con punti 9 su 10 (nove su dieci)». Da, a participat la multe saloane de artă plastică și a avut expoziții personale (printre care «București 500» în '59; «Imagini din București» în '63; «Aspecte din Capitală» în '66). Da, în 1933, la 12 octombrie, la Suceava, în Parcul Central, cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la nașterea compozitorului, este dezvelit bustul lui Ciprian Porumbescu, lucrare care a fost preferată tuturor celorlalte înfățișate într-un concurs. Da, are busturi și reliefuri răspîndite prin întreaga țară și peste hotare. Da, are aproape cinci mii de desene, concepute în seturi tematice (cîteva zeci dintre ele, de pildă, reprezintă «Calea Victoriei»; și tot de pildă, altele 76 dintre ele alcătuiesc un pachet de artă compactă, pachet achiziționat de Muzeul literaturii române, pentru că reproduc — și artistic și riguros realist — case bucureștene în care au trăit scriitori români; iar încă un set de 80 de desene, achiziționat ca să fie găzduite de Muzeul de istorie al orașului București). Da, a scris și a publicat, dar din păcate pentru noi, cred eu, n-a mai apucat să publice și studiul «Desenul copilului preșcolar», primul de acest fel la noi și — evident chiar numai la o parcurgere a sumarului capitolelor — uluitor de complex și încărcat de observații inedite. Da, a fost — ca profesor de liceu și, în anii societății socialiste, lector universitar — un pedagog prețuit și iubit. Da, s-a căsătorit cu o femeie care a avut marele dar să-l înțeleagă, probabil pentru că, asemeni lui, și dumneaei e tot artistă (distincția «La Cigale d'or», acordată în ianuarie 1936 de către Academia franceză «des Jeux Florimontaines de Chambery», pentru volumul de poezii «Suceava voivodală») și pentru că, asemeni lui, și dumneaei e tot uluitor de discretă (l-a uimit pe George Călinescu, super exigentul magister, cînd, într-un îndepărtat tîrziu, acesta a descoperit că poeziile unui talentat tînăr, pe nume Valentin Bobeanu, pe care le tot publica în revistele pe care le conducea, erau de fapt ale unei, evident, la fel de talentate, tinere.

Însă mai spuneam că a avut și umbre!

La acest antipatic și urît capitol, fac doar o trimitere la anii din timpul războiului și la cei din preajma imediată a anilor războiului și nu repet decît o replică a soției artistului, o replică dezvăluind esența, care definește, care spune totul despre plămada acestui om:

«Cînd n-avea bani de culori, scria poezii.»

Iar apoi, cînd a avut bani de culori, nu i-a mai durat ființa.

Nu sînt un specialist, ci doar un intelectual obișnuit, încît nu știu dacă tezaurul lăsat de plasticianul **Ion Cîrdei** este din aur sau numai din argint, dar știu că e din culori frumoase, din grafit purtat cu mînă fermă și din lut recreat realmente artistic; mai știu că adună în el un munte de muncă și dăruire; și încă mai știu că e cumplit de uitat, de neștiut.

Dar poate n-am dreptate, pentru că apare, se pare, un pandant optimist al amarului din această mică istorie a unei mari iubiri. Spun asta, fiindcă soția artistului — **Adelina Cîrdei** — a rostit, exact cînd am intrat în camera aceea cu uleiuri, desene și busturi: «Ciudat, tot azi mi s-a telefonat de la Cenaclul literar George Călinescu din cadrul Academiei R.S.R. și mi s-a comunicat că se va organiza un moment retrospectiv-comemorativ al muncii soțului meu!». (În paranteză fie spus, «momentul» a și avut loc și a durat cîteva ore, într-o sală arhiîncărcată de oameni.)

Ooo, de n-am mai trece netulburați pe lîngă tezaurele zămislite din dragoste de artă și uitare de sine! De ne-am prețui mai bine zestrea! De n-am mai trece — cu pagubă! — pe lîngă izvoarele care ne pot da un sfat și-un bob de putere! Împotriva timpului și a obsesiei prezentului, de n-am mai fi uneori uituci tocmai cu oamenii și munca lor!

NELU IONESCU ■

Fotografii de **VASILE MĂNECAN** ■

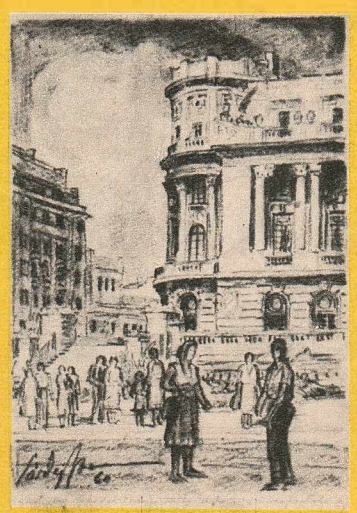

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU